

Polityka rozwoju sportu w Hajnówce na lata 2022-2030

Hajnówka, marzec 2023 roku

**Fundusze
Europejskie**
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Opracowanie pt.

Polityka rozwoju sportu w Hajnówce na lata 2022-2030

zostało przygotowane na zlecenie **Miasta Hajnówka**

przez firmę:

Instytut Badawczy IPC sp. z o.o.

ul. A. Ostrowskiego 9

53-238 Wrocław

www.instytut-ipc.pl

w składzie autorskim:

Marcin Haberla

Marek Karłowski

Artur Kotliński

Dariusz Marciniak

Aleksandra Szelezin

Spis treści

SPIS TREŚCI	3
1. WSTĘP	4
2. DIAGNOZA	5
2.1 UWARUNKOWANIA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE ZWIĄZANE Z ROZWOJEM SPORTU W HAJNÓWCE.....	5
2.2 POWSZECHNOŚĆ SPORTU W HAJNÓWCE	7
2.3 DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY SPORTU I REKREACJI W HAJNÓWCE	14
2.4 OFERTA DLA AKTYWNEGO TURYSTY I SPORTOWCA W HAJNÓWCE	19
2.5. SPORT PROFESJONALNY – ASPIRACJE I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU KLUBÓW SPORTOWYCH W HAJNÓWCE.....	22
2.6. TOŻSAMOŚĆ I MARKA – PROMOCJA MARKI HAJNÓWKI POPRZEC SPORT	30
2.7. ISTNIEJĄCE STRUKTURY ZARZĄDZANIA SPORTEM W HAJNÓWCE	43
2.8. FINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI SPORTOWEJ W HAJNÓWCE	48
3. WYZWANIA HAJNÓWKI ZWIĄZANE Z ROZWOJEM SPORTU.....	57
4. MISJA, CELE ROZWOJU SPORTU W HAJNÓWCE	61
5. PRIORYTETY I KIERUNKI ROZWOJU SPORTU W HAJNÓWCE	63
6. ZAŁOŻENIA KOMERCJALIZACJI SPORTU W HAJNÓWCE	71
6.1 PROPOZYCJE WYŚCIOWE DO KONCEPCJI KOMERCJALIZACJI SPORTU W HAJNÓWCE	71
6.2 PRZYKŁADY KOMERCJALIZACJI OFERTY SPORTOWEJ	73
7. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ HAJNÓWKI POD KĄTEM ROZWOJU SPORTU.....	78
8. WDRAŻANIE ZAŁOŻEŃ POLITYKI ROZWOJU SPORTU W HAJNÓWCE	79
9. FINANSOWANIE.....	86
10. ZAŁOŻENIA DOSTĘPNOŚCI PRZY WDRAŻANIU POLITYKI ROZWOJU SPORTU W HAJNÓWCE NA LATA 2022-2030	87
10. SPIS MAP, RYSUNKÓW, TABEL, WYKRESÓW.....	89

1. Wstęp

Charakterystyka miasta Hajnówka przeprowadzona na potrzeby opracowania Nowej Ścieżki Rozwoju Hajnówki w Programie "Rozwój Lokalny" wykazała, iż miasto ma potencjał do prowadzenia działań prorozwojowych w obszarze sportu i promocji idei zdrowego stylu życia. Hajnówka posiada atrakcyjne, nowoczesne obiekty sportowe jak kompleks sportowy OSiR ze strefą lekkoatletyczną, kortem tenisowym, basenem odkrytym, "orlikiem" i rodzinną strefą zabaw, park wodny, 2 orliki, sieć atrakcyjnych tras spacerowych i biegowych, w tym po Puszczy Białowieskiej, przebiegającą przez Hajnówkę trasę Green Velo. W ramach środków Polskiego Ładu w najbliższym czasie planowane są modernizacje boisk szkolnych. W mieście organizowanych jest szereg wydarzeń o charakterze sportowym, w tym markowy Półmaraton Hajnowski, a także funkcjonują tu aktywnie działające grupy sportowców wśród młodzieży i dorosłych, nieformalne grupy amatorskie skupione wokół sportu np. bieganie, morsowanie, nordic walking.

Analiza ta wskazała na brak długofalowej polityki rozwoju miasta w zakresie sportu oraz patrzenia na tę dziedzinę w ujęciu gospodarczym. Szczególnie cenne okazały się głosy przedsiębiorców branży turystycznej oraz kluczowych liderów działających w obszarze sportu (np. trenerzy), którzy wskazywali duży potencjał miasta do budowania i rozwoju oferty zorientowanej na pobyty w nim środowisk, grup, drużyn związanych ze sportem.

W konsekwencji prac zespołu miejskiego wskazano na potrzebę dogłębniejszych analiz w tym zakresie oraz przygotowania programu sektorowego, który będzie dokumentem strategicznym w zakresie rozwoju sportu w Hajnówce. Stworzona koncepcja rozwoju sportu w Hajnówce wyrastać musi z pogłębionej refleksji nad dotychczasowym dorobkiem i potencjałem sportowym, korzystać z bliskiego sąsiedztwa Puszczy Białowieskiej oraz analizy trendów i nurtów sektora sportu w skali krajowej, europejskiej i globalnej ze wskazaniem rekomendowanych działań.

2. Diagnoza

2.1 Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne związane z rozwojem sportu w Hajnówce

Położenie Hajnówki na zachodnim skraju Puszczy Białowieskiej sprzyja rozwojowi turystyki i wypoczynku w skali lokalnej i ogólnokrajowej, przy jednoczesnym ograniczeniu możliwości rozwoju miasta w kierunku wschodnim. Ze względu na swoje położenie na skraju Puszczy Białowieskiej, niedaleko Białowieży, miasto nazywane jest „bramą do Puszczy Białowieskiej”.

Nie bez znaczenia dla rozwoju turystyki są warunki klimatyczne oraz jakość środowiska przyrodniczego.

W strukturze obszaru miasta ważną rolę odgrywają jej przyrodnicze struktury funkcjonalno-przestrzenne tworzące tzw. system ekologiczny miasta będący w bezpośrednim powiązaniu z Puszczą Białowieską stanowiącą wieloprzestrzenny element systemu obszarów chronionych kraju:

- Dolina górnego odcinka rz. Leśnej jako element drobnoprzestrzenny systemu przyrodniczego miasta o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznej, krajobrazowej, gospodarczej.
- Fragmenty zachodniej i południowo-zachodniej części Puszczy Białowieskiej jako wieloprzestrzenny element systemu przyrodniczego o znaczeniu (w całości z Puszczą) europejskim i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, naukowo-dydaktycznej, turystyczno-rekreacyjnej i gospodarczej.
- Wszystkie pozostałe kompleksy leśne jako elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego miasta o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznych, ochronnych, krajobrazowych, gospodarczych i rekreacyjnych. Lasy w powiązaniu z ciągami ekologiczno-wentylacyjnymi ekosystemu dolin rzecznych zachowują układ ciągłości przestrzennej systemu.
- Elementami wspomagającymi i współdziałającymi w zakresie funkcjonowania systemu ekologicznego miasta są tereny zieleni urządzonej: Park Miejski przy ul. Parkowej, skwery: Skwer dr Dymitra Wasilewskiego, przy ul. A. Zina, skwer przed SDH przy ul. 3 Maja, zieleń osiedlowa, zieleńce, zieleń towarzysząca usługom i zabudowie jednorodzinnej) oraz zieleń cmentarna i ogrodów działkowych a także tereny otwarte o charakterze upraw polowych;

Obszar miasta Hajnówki zaliczony został do krainy Wysoczyzn Północnopodlaskich (Równina Bielska) charakteryzującej się średnio korzystnymi warunkami klimatycznymi modyfikowanymi wpływem cech klimatu wielkiego kompleksu leśnego jakim jest Puszcza Białowieska. Wnętrze lasu Puszczy Białowieskiej odznacza się zmniejszoną amplitudę temperatur, zwiększoną ilością opadów i mniejszą prędkością wiatru oraz dłuższym czasem zalegania pokrywy śnieżnej. Wskutek ograniczonej wymiany powietrza z otoczeniem występuje w lesie większa wilgotność względna niż na terenach otwartych. W obrębie kompleksu leśnego Puszczy występuje zjawisko symbiozy polegające na kumulowaniu pary wodnej w postaci wilgoci a następnie jej absorpcji przez rośliny w okresie suszy.¹

---

¹ Na podstawie: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka

2.2 Powszechność sportu w Hajnówce

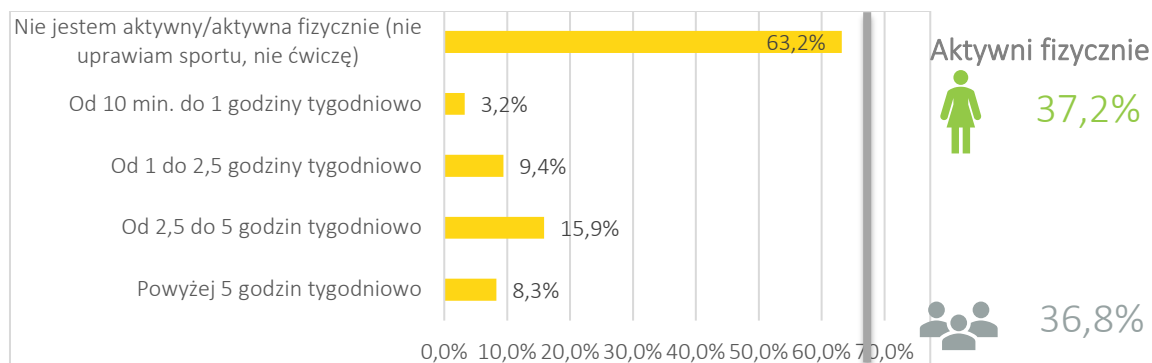
Instytut Badawczy IPC przeprowadził w styczniu 2023 roku badanie społeczne z udziałem pełnoletnich mieszkańców Hajnówki. Badanie zrealizowano z wykorzystaniem techniki ankiety papierowej PAPI. Na jej pytania odpowiedziało w sumie 617 osób. Było to zasadniczo pierwsze w historii Hajnówki badanie, które pozwoliło ocenić aktywność fizyczną mieszkańców oraz poznać preferencje dotyczące sposobu aktywnego spędzania czasu.

Badania wskazują, iż mieszkańcy Hajnówki nie należą do społeczeństwa, które powszechnie praktykuje aktywność fizyczną. Z wiekiem widoczny jest skokowy spadek aktywności fizycznej.

Niemal dwie trzecie (63,2%) ankietowanych z Hajnówki nie uprawia żadnego sportu i nie ćwiczy.

Odsetek ten jest zbliżony w przypadku kobiet i mężczyzn. Stosunkowo wysoka aktywność fizyczna – powyżej 2,5 godzin ćwiczeń tygodniowo, charakteryzuje co czwartą osobę zamieszkującą Hajnówkę (24,1%).

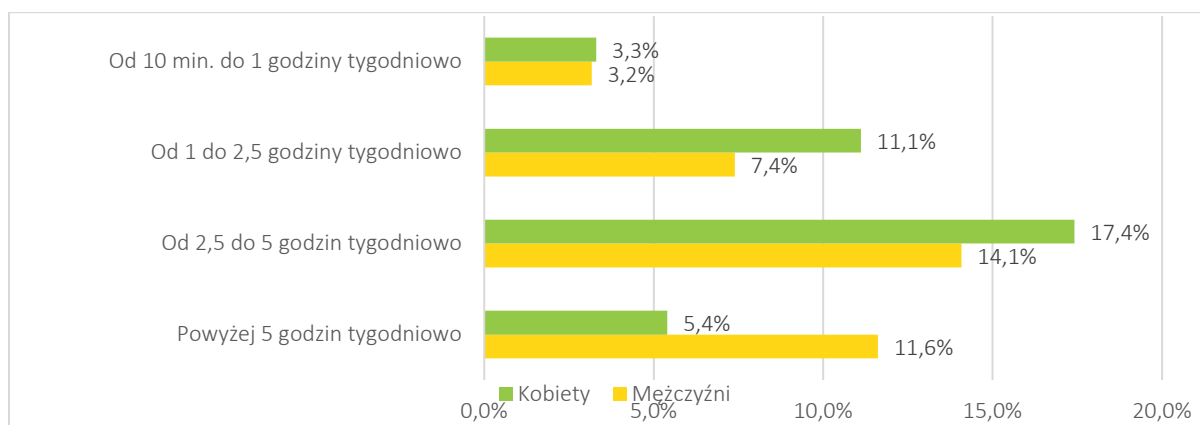
Wykres 1. Odpowiedzi na pytanie: „W jakim stopniu jest Pan(i) aktywny/aktywna fizycznie (uprawia sport, ćwiczenia, itp.)?”

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

Szczegółowa analiza odpowiedzi respondentów z uwzględnieniem ich płci pozwala zauważyć istotne statystycznie różnice. Aktywność fizyczna mężczyzn charakteryzuje się większą intensywnością niż aktywność fizyczna kobiet. Około 29% kobiet i 22% mężczyzn ćwiczy w sumie od jednej do pięciu godzin tygodniowo. Z kolei na odpowiedź świadczącą o najwyższej intensywności ćwiczeń (powyżej 5 godzin tygodniowo) wskazał ponad dwa razy wyższy odsetek mężczyzn niż kobiet (11,6% wobec 5,4%).

Wykres 2. Odpowiedzi na pytanie: „W jakim stopniu jest Pan(i) aktywny/aktywna fizycznie (uprawia sport, ćwiczenia, itp.)?” – w podziale na płeć

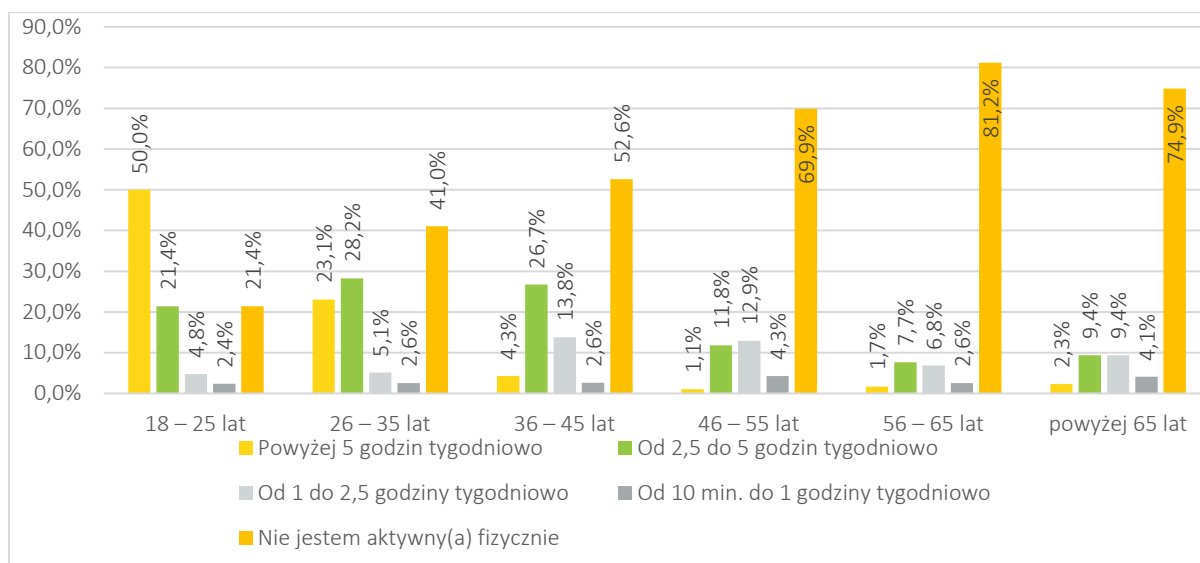

* wykres nie uwzględnia osób, które odpowiedziały, że nie są aktywne fizycznie (62,8% kobiet i 63,7% mężczyzn)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

Poza płcią, zmienną różnicującą średni tygodniowy czas poświęcony na aktywność fizyczną, jest wiek respondentów. Najwyższy odsetek osób deklarujących regularne ćwiczenia odnotowano w najmłodszej grupie wiekowej (78,6% wśród 18-25 latków). W kolejnych kategoriach procent osób aktywnych fizycznie stopniowo maleje i uzyskuje najniższą wartość wśród mieszkańców między 56. a 65. rokiem życia (18,8%). Należy odnotować, że w grupie respondentów powyżej 65. roku życia, na uprawianie systematycznych ćwiczeń wskazał co czwarty ankietowany (25,1%).

Wykres 3. Odpowiedzi na pytanie: „W jakim stopniu jest Pan(i) aktywny/aktywna fizycznie (uprawia sport, ćwiczenia, itp.)?” – w podziale na grupy wiekowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

Pod względem długości czasu, który respondenci poświęcają w ciągu tygodnia na ćwiczenia fizyczne, wyróżniają się dwie najmłodsze grupy badanych. Łącznie 71,4% osób w pomiędzy 18. a 25. oraz 51,3% osób pomiędzy 26. a 35. rokiem życia, trenuje dłużej niż 2,5 godziny tygodniowo.

Najpopularniejszym sposobem aktywnego spędzania wolnego czasu wśród badanych mieszkańców jest jazda na rowerze a następnie pływanie. Te dyscypliny sportu wyraźnie wybijają się w zestawieniu popularności w Hajnówce.

Tabela 1. Odpowiedzi na pytanie: „Jaką aktywność sportową, dyscyplinę Pan(i) uprawia?”

Rodzaj aktywności fizycznej	Liczba wskazań	Procent w ogólnej próbie [N=617]	Procent wśród aktywnych fizycznie [N=227]
Kolarstwo, jazda na rowerze, trening na rowerze stacjonarnym	131	21,2%	57,7%
Pływanie	100	16,2%	44,1%
Nordic walking	40	6,5%	17,6%
Biegi	39	6,3%	17,2%
Aerobik, gimnastyka artystyczna (w tym gimnastyka/aerobik w domu)	30	4,9%	13,2%
Siłownia	29	4,7%	12,8%
Taniec	15	2,4%	6,6%
Sporty zimowe	13	2,1%	5,7%
Piłka nożna	10	1,6%	4,4%
Fitness	10	1,6%	4,4%
Siatkówka	9	1,5%	4,0%
Tenis, squash	9	1,5%	4,0%
Sporty walki	7	1,1%	3,1%
Wrotkarstwo (rolki)	7	1,1%	3,1%
Bilard, kręgle, bule (gra w kule)	5	0,8%	2,2%
Żeglarstwo, windsurfing itp.	4	0,6%	1,8%
Lekcje wychowania fizycznego w szkole /na studiach	4	0,6%	1,8%
Koszykówka	3	0,5%	1,3%
Wspinaczka górską (ścianka wspinaczkowa)	3	0,5%	1,3%
Tenis stołowy	3	0,5%	1,3%
Piłka ręczna	2	0,3%	0,9%
Paralotniarstwo	2	0,3%	0,9%
Futsal	2	0,3%	0,9%
Ćwiczenia rehabilitacyjne	2	0,3%	0,9%
Wspinaczka górską (alpinizm)	1	0,2%	0,4%

Rodzaj aktywności fizycznej	Liczba wskazań	Procent w ogóle próby [N=617]	Procent wśród aktywnych fizycznie [N=227]
Skoki spadochronowe	1	0,2%	0,4%

* Pytanie skierowano do osób, które zadeklarowały, że są aktywne fizycznie. Respondenci mieli możliwość wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

Porównanie rozkładu udzielanych odpowiedzi z uwzględnieniem zmiennych wieku i płci ujawniło następujące prawidłowości:²

- Aktywności wybierane zdecydowanie chętniej przez mężczyzn niż przez kobiety to ćwiczenia na siłowni i gra w piłkę nożną;
- Kobiety zdecydowanie częściej niż mężczyźni praktykują nordic walking, aerobik/gimnastykę, taniec i fitness;
- Sporty równie często wybierane przez kobiety i mężczyzn to: jazda na rowerze, pływanie, bieganie, sporty zimowe;
- Jazda na rowerze jest najpopularniejszą aktywnością fizyczną wśród niemal wszystkich grup wiekowych. Jedynie osoby w wieku od 26 do 35 lat częściej niż jazdę rowerem wskazywali pływanie;
- Nordic walking jest dyscypliną najczęściej wybieraną przez najstarszych hajnowian (po 65. roku życia);
- Osoby w wieku pomiędzy 26. a 35. rokiem życia częściej niż pozostali badani wskazywali na korzystanie z siłowni, praktykowanie aerobiku/gimnastyki i fitnessu.

Odsetki wskazań na uprawianie poszczególnych dyscyplin sportowych przez przedstawicieli wyróżnionych kategorii wiekowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Odpowiedzi na pytanie: „Jaką aktywność sportową, dyscyplinę Pan(i) uprawia?” – w podziale na wiek

Rodzaj aktywności fizycznej	Od 18 do 25 lat	Od 26 do 35 lat	Od 36 do 45 lat	Od 46 do 55 lat	Od 56 do 65 lat	Powyżej 65 lat
Kolarstwo, jazda na rowerze, trening na rowerze stacjonarnym	54,8%	26,9%	31,9%	18,3%	10,3%	12,3%
Pływanie	54,8%	32,1%	21,6%	9,7%	8,5%	4,7%
Nordic walking	0,0%	1,3%	1,7%	9,7%	6,0%	12,3%
Biegi	26,2%	16,7%	6,9%	3,2%	2,6%	0,6%
Aerobik, gimnastyka artystyczna (w tym gimnastyka/aerobik w domu)	7,1%	11,5%	1,7%	3,2%	0,9%	6,4%
Siłownia	9,5%	17,9%	8,6%	1,1%	0,0%	0,0%
Taniec	14,3%	2,6%	2,6%	1,1%	0,9%	1,2%

² W porównaniu wzięto pod uwagę dyscypliny/aktywności wskazane przez co najmniej 10 osób.

Rodzaj aktywności fizycznej	Od 18 do 25 lat	Od 26 do 35 lat	Od 36 do 45 lat	Od 46 do 55 lat	Od 56 do 65 lat	Powyżej 65 lat
Sporty zimowe	2,4%	2,6%	4,3%	1,1%	2,6%	0,6%
Piłka nożna	7,1%	2,6%	1,7%	3,2%	0,0%	0,0%
Fitness	4,8%	9,0%	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%

* 100% stanowi liczba respondentów w każdej z grup wiekowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

Hajnówka jest przestrzenią, która umożliwia w odpowiednim zakresie prowadzenia aktywnego stylu życia, w tym również realizację i rozwijanie pasji sportowych.

93,4% ankietowanych (212 spośród 227 osób, które ćwiczą) uprawia wskazane aktywności sportowe na terenie Hajnówki. Pozostałe 6,6% wskazywało na to, że trenuje w Białymstoku lub w Bielsku Podlaskim. Niemal dwie trzecie respondentów (64,2%) uważa, że w Hajnówce znajduje się infrastruktura niezbędna do uprawiania wymienionych dyscyplin sportowych. Przeciwnego zdania jest 13,8% badanych. Nieco ponad co piąty mieszkaniec Hajnówki nie potrafi jednoznacznie określić, czy miasto dysponuje potrzebną infrastrukturą sportową. Ankietowanych zapytano także o to, czy należą do jakichś klubów sportowych na terenie Hajnówki.

Aktywność fizyczna mieszkańców Hajnówki była tematem także pogłębionych wywiadów indywidualnych z przedstawicielami instytucji zaangażowanych z rozwój kultury fizycznej w mieście. Respondenci wskazali, że zainteresowanie sportem znacząco spadło w okresie pandemii COVID 19 i niestety do tej pory nie powróciło do swojego dawnego poziomu. Sport uprawiają głównie dzieci i młodzież szkolna. Relatywnie dużą aktywność fizyczną można zaobserwować także wśród seniorów.

„W okresie pandemii spadł poziom aktywności fizycznej, w tym również w szkołach. Aktywność jest dalej niższa niż przed pandemią. Lokalnie działają różne kluby czy grupy sportowe. Niestety większość lokalnej społeczności nie jest zainteresowana.”

Indywidualne Wywiady Pogłębione

Zarówno wśród dzieci i młodzieży, jak i wśród dorosłych mieszkańców Hajnówki można zauważyć swego rodzaju dychotomię w podejściu do uprawiania sportu. Część mieszkańców jest bardzo aktywna, trenuje w lokalnych klubach sportowych lub uprawia sport indywidualnie. Jednak większość pozostaje niemal zupełnie bierna. Brakuje środkowej grupy – osób o umiarkowanej aktywności fizycznej, które nie uprawiają sportu wyczynowo, ale dbają o swoją kondycję i dostarczają sobie odpowiedniej porcji ruchu (np. poprzez spacer, taniec, gimnastykę, jogging, siłownię).

Przedstawiciele lokalnych szkół publicznych zwrócili uwagę na dużą rolę kadry pedagogicznej (nauczycieli i nauczycielek wychowania fizycznego) w kształtowaniu świadomości i dobrych nawyków sportowych młodego pokolenia.

„W ramach szkoły głównie odbywają się zajęcia WF-u i aerobiku. Z aktywnością bywa różnie i dużo zależy od podejścia nauczyciela, tego czy potrafi zmotywować do udziału, czy też zniechęcić.”

Indywidualne Wywiady Pogłębione

Znaczący potencjał w rozwijaniu aktywności fizycznej mieszkańców posiadają szkoły, w tym lekcje wychowania fizycznego. Jednocześnie ważne jest kształtowanie odpowiedniej jakości zajęć oraz świadomości dzieci, młodzieży, rodziców oraz zarządzających szkołami nt. wagi i znaczenia aktywności fizycznej oraz sportu.

Osoby reprezentujące kluby sportowe zauważyły, że lekcje wychowania fizycznego w szkołach w Hajnówce są dużym potencjałem do rozwijania pasji sportowych mieszkańców. Jednak potencjał ten nie jest wykorzystywany. Z jednej strony zauważane jest swego rodzaju rozleniwienie młodzieży (szczególnie tej w wieku licealnym), jej brak zainteresowania aktywnością fizyczną, a z drugiej strony problem stanowi mała dostępność pedagogów, którzy poza odpowiednimi kwalifikacjami mają także pasję do pracy z młodymi ludźmi. W ocenie zaangażowania sportowego młodzieży szkolnej należy wziąć pod uwagę zakres ich obowiązków związanych z nauką. Rozbudowana podstawa programowa, oczekiwania rodziców i nauczycieli oraz własne aspiracje edukacyjne młodzieży sprawiają, że aktywność fizyczna (o ile młody człowiek nie odnosi w niej znaczących sukcesów także pozaszkolnych) nie znajduje miejsca na liście priorytetów.

„Hajnówka to przestrzeń przyjazna dla osób uprawiających sport, ale niestety aktualny sport jest mocno wypaczony i w głównej mierze opiera się na osiągnięciu sukcesów pojedynczych zawodników, a nie ogólnym rozwoju aktywności fizycznej.”

Indywidualne Wywiady Pogłębione

Zarówno w wywiadach indywidualnych, jak i w wywiadzie eksperckim pojawiły się głosy, że sport stał się w pewien sposób skomercjalizowany – wspierane są działania dążące do osiągnięcia jak najlepszych wyników sportowych (sukcesów indywidualnych zawodników), a zaniedbywany jest rozwój sportu powszechnego (niewyczynowego).

Przedstawiciele kadry zarządzającej lokalnych szkół oraz klubów sportowych, którzy wzięli udział w wywiadach pogłębionych są zdania, że zakres dyscyplin sportowych wspieranych przez Urząd Miasta jest za wąski. Uważają, że władze są niechętne wobec rozwijania oferty sportowej miasta i nie wspierają w wystarczającym stopniu dyscyplin, które obecnie nie są dostępne w mieście, a którymi mieszkańcy się interesują.

„Jest pewna oferta i jest problem z nowymi pomysłami, czy dyscyplinami. Przykładowo, w liceum są chętne osoby do uczestnictwa w zajęciach z tańca. Niestety nie ma wsparcia Urzędu Miasta w kierunku utworzenie Klubu Tanecznego.”

Indywidualne Wywiady Pogłębione

„Miasto wspiera kluby przez dotacje. Niestety poziom tych dotacji nie zmienia się od 15 lat. Powinno dawać się więcej środków, ale skrupulatniej sprawdzać na co są one przeznaczane. Również OSiR powinien przyjąć różne sekcje , m. in. judo pod swoje skrzydła. Zimą niewiele się tam dzieje, a jest tam sporo miejsca do trenowania i prowadzenia różnych sekcji.”

Takimi dyscyplinami są przykładowo taniec i sporty walki (boks i judo). Przedstawiciele klubów sportowych związanych ze sportami walki wskazują na niewystarczający poziom dotacji i trudności lokalowe (korzystają głównie z infrastruktury lokalnych szkół, ale jest ona niewystarczająco dostępna, natomiast kluby nie dysponują finansami umożliwiającymi wynajem sal treningowych po cenach rynkowych). Jako rozwiązanie wskazują większe otwarcie się obiektów OSiR na potrzeby lokalnych klubów sportowych.

2.3 Dostępność i jakość infrastruktury sportu i rekreacji w Hajnówce

Hajnówka posiada znaczący zasób infrastruktury sportu. Należy podkreślić, iż miasto znacząco poprawiło dostępność i jakość infrastruktury w ostatnich latach. Istotne dla kreowania rozwoju będą również inwestycje, które zostaną zrealizowane w najbliższej przyszłości.

Kluczową infrastrukturę sportową w Hajnówce tworzą poniższe instytucje i obiekty³:

- **Centrum Turystyczno-Rekreacyjne** (obiekt administrowany przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce) – korty tenisowe, boisko do koszykówki i siatkówki, skate park, ścianka wspinaczkowa i fun boxy przeznaczone do aktywności na deskorolkach, rolkach i wrotkach.
- **Ośrodek Sportu i Rekreacji** – boisko do piłki nożnej z bieżnią żużlową, boisko boczne do treningów, boisko do piłki siatkowej plażowej, 2 korty tenisowe, basen odkryty duży i mały, szatnie z węzłem sanitarnym.
- **Wschodnia Siła Hajnówka** – prowadzi treningi siłowe, m.in. kettlebell, acroyoga, stretching, boks tajski.
- **Siłownia Endorfina** - duży wybór sprzętu do ćwiczeń siłowych, możliwość treningu personalnego i ułożenia planu treningowego dostosowanego do osoby, usługi dietetyczne (indywidualna dieta, analiza składu ciała).
- **Stadiony „ORLIK”** Lokalizacje: ul. 3 Maja 54, 17-200 Hajnówka (Szkoła Podstawowa nr 1 im. Janusza Kusocińskiego); ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 7, 17-200 Hajnówka.
- **Siłownie zewnętrzne** Lokalizacje: Park Miejski, Osiedle Podlasie (skrzyżowanie ul. doc. Adama Dowgirda i ul. Lipowej), Osiedle Mazury.
- **Park Wodny**, w swojej ofercie posiada gejzer podwodny, sauna, wanna z hydromasażem, przeciwprąd, sztuczna rzeka, kula wytwarzająca fale, tężnia solankowa, urządzenia do masażu karku i masaże ściennie, zjeżdżalnia. Prowadzone są również zajęcia z aqua-aerobiku oraz indywidualne i grupowe nauki pływania. Możliwość organizacji imprez integracyjnych dla dzieci połączonych z zabawami z instruktorem w wodzie. W obiekcie dostępne są usługi odnowy biologicznej oraz punkt gastronomiczny.
- **Street Workout Park** – strefa do ćwiczeń (kompleks drążków i poręczy, zamocowanych na różnej wysokości).

W ramach II naboru Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych Gmina Miejska Hajnówka otrzymała dofinansowanie na dwa projekty, w tym: budowę 3 boisk

---

³ Tamże, s. 63-65

sportowych wielofunkcyjnych przy szkołach podstawowych w Hajnówce. Orientacyjna wartość zamówienia związanego z budową 3 boisk sportowych to 3 622 832,00 zł, a planowana data ogłoszenia zamówienia to I kwartał 2023 r.

Walory przyrodnicze Puszczy Białowieskiej stworzyły atrakcyjną przestrzeń dla Hajnówki i okolic do rozwoju sieci szlaków nordic walking. Dla powiązanych ze sobą na tym terenie tras nadano osobliwą nazwę – NORDIC WALKING PARK „KRAINA PUSZCZY I ŻUBRA”. W Hajnówce dostępnych jest 7 tras o długości od 3 do 21 km. Punkty wyjścia na trasy zlokalizowane zostały w dwóch miejscach: przy Parku Wodnym w Hajnówce oraz na parkingu „Zwierzyniec” – przy drodze wojewódzkiej nr 689 Hajnówka–Białowieża. Wytyczone trasy :

- „Leśna przechadzka” (zielona) – 3 km, ok. 30 min.
- „W pobliżu Krynoczki” (zielona) – 9 km, ok. 1 godz. 30 min.
- „Wokół Sacharewa” (czerwona) – 11 km, ok. 2 godz.
- „Krajobrazy Czerlonki” (czerwona) – 9 km, ok. 1 godz. 30 min.
- „Trybami Puszczy Białowieskiej” (czarna) – 15 km, ok. 3 godz.
- „Pętla Żubra” (czarna) – 15 km, ok. 3 godz.
- „Do Starej Białowieży” (czarna) – 21 km, ok. 4 godz.

Ponadto przez miasto przebiegają liczne trasy rowerowe. Warto wspomnieć o Białowieskim Szlaku Transgranicznym (żółtym), liczącym 58 km w części polskiej i 146 km po stronie białoruskiej. Łączy on w sobie dziedzictwo przyrodnicze, kulturowe i historyczne obu krajów. Hajnówka znalazła się także na mapie Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo, będącego najdłuższym oznakowanym szlakiem rowerowym w Polsce. Wiedzie przez 5 województw Polski Wschodniej, liczy ponad 2000 km .

Mieszkańcy Hajnówki wysoko oceniają dostępność i stan infrastruktury sportowej na terenie miasta, w szczególności odnoszącej się do aktywnego spędzania czasu w oparciu o tereny rekreacyjne i zielone oraz w formie pływania. Najślabiej oceniana jest dostępność do ścieżek rowerowych oraz sal sportowych przy szkołach.

Mieszkańcom Hajnówki, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, przedstawiono listę jedenastu typów obiektów umożliwiających uprawianie aktywności fizycznej i poproszono by dokonali oceny dwóch aspektów:

- a) dostęp do infrastruktury sportowej na terenie Hajnówki;
- b) stan infrastruktury sportowej na terenie Hajnówki.

Zdecydowanie najlepiej zostały ocenione stan i dostępność terenów rekreacyjnych umożliwiających uprawianie aktywności fizycznej oraz pływani. Średnie ocen dostępności

i stanu tych aspektów oscylowały wokół 4,5 w skali pięciostopniowej. Średnio najniższe oceny przyznano salom sportowym przy szkołach i ścieżkom rowerowym.

Oceny stanu i dostępności poszczególnych elementów infrastruktury sportowej nie różnią się między sobą znacząco. Jednak można zauważyć pewną tendencję. Mieszkańcy Hajnówki są nieco bardziej zadowoleni z dostępności obiektów sportowych niż z ich stanu. Szczególnie wyraźnie widać to w przypadku siłowni i szkolnych sal sportowych.

Wykorzystując testy statystyczne, sprawdzono czy opinie wyrażane przez kobiety i mężczyzn oraz przez osoby z różnych grup wiekowych, różnią się między sobą istotnie. Istotnie statystycznie różnice w rozkładach odpowiedzi kobiet i mężczyzn wykryto w dwóch przypadkach: ocenie stanu siłowni zewnętrznych oraz ocenie stanu sal sportowych przy szkołach. Te obydwa typy obiektów zostały lepiej ocenione przez kobiety niż przez mężczyzn.

Wiek respondentów różnicował istotnie większość wydawanych ocen. Są one szczególnie widoczne w zakresie oceny stanu infrastruktury sportowej na terenie Hajnówki. Zazwyczaj jest ona najlepiej oceniana przez najstarszych respondentów (osoby z grup 55-65 lat i powyżej 65. r.ż.), a najbardziej krytyczni są najmłodsi badani (osoby w wieku 18-25 lat).

Wykres 4. Średnie ocen dostępności i stanu infrastruktury sportowej na terenie Hajnówki

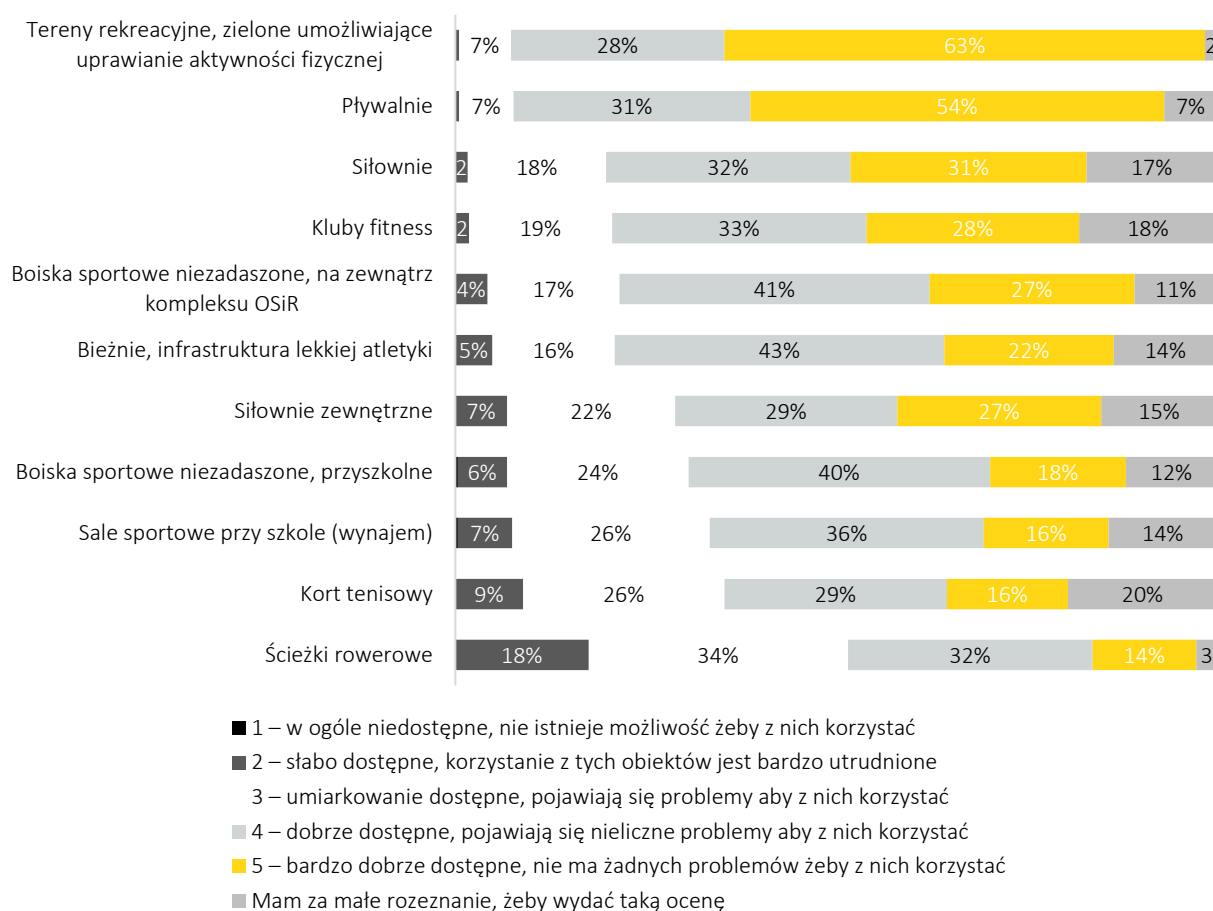

* skala ocen od 1 (ocena najniższa) do 5 (ocena najwyższa)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

Wykres 5 Ocena dostępności infrastruktury sportowej na terenie Hajnówki

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

Respondenci indywidualnych wywiadów pogłębionych w dużej mierze potwierdzili spostrzeżenia ankietowanych mieszkańców Hajnówki. Dużym atutem miasta jest dostępność atrakcyjnych terenów zielonych (dobrze oceniana jest współpraca z Nadleśnictwem, np. w zakresie organizacji biegów przełajowych). Tym co wymaga interwencji jest: modernizacja szkolnej infrastruktury sportowej (w tym pilne utworzenie sali gimnastycznej w SP nr 3), budowa miejskiej hali sportowo-widowiskowej, rozbudowa sieci ścieżek rowerowych na terenie miasta.

Przedstawiciele klubów sportowych wskazali na występowanie drobnych problemów, które łącznie powodują znaczące utrudnienia. Te problemy związane są głównie ze stanem infrastruktury sportowej i jej zaplecza technicznego. Jako przykład podano, że w niektórych obiektach nie ma odpowiedniego oświetlenia, a część nie ma szatni z dostępem do ciepłej wody.

Wątpliwości wzbudza także sposób użytkowania obiektów Ośrodka Sportu i Rekreacji. Respondenci wskazują, że dysponuje on nową, atrakcyjną infrastrukturą sportową, jednak jej potencjał nie jest w pełni wykorzystany. Zdaniem przedstawicieli hajnowskich szkół oraz klubów

sportowych, przestrzenie OSiR powinny być bardziej dostępne dla mieszkańców, zarówno w formalnych, jak i nieformalnych grupach treningowych. Obecny poziom wykorzystania obiektu jest ich zdaniem niski i przyczynia się do marnowania potencjału tego miejsca.

2.4 Oferta dla aktywnego turysty i sportowca w Hajnówce

Hajnówka znana jest z biegów, a najbardziej z organizowanego od 2000 r. Półmaratonu Hajnowskiego, który z roku na rok przyciąga coraz więcej biegaczy. Kolejną imprezą biegową jest Hajnowska Dwunastka, organizowana od kilku lat również przyciąga biegaczy do miasta. Inną z imprez o dużym potencjale jest Puchar Polski Nordic Walking.

Usytuowanie Hajnówki tuż przy Puszczy Białowieskiej ma szczególne znaczenie dla funkcji turystycznych: centrum informacji turystycznej, dostępności szlaków turystycznych, umiejscowienia regionalnych atrakcji, rozwoju usług noclegowych, gastronomicznych i innych. Istotna w tym kontekście zdaje się organizacja centralnego miejsca w mieście oraz rewitalizacja tkanki miejskiej, w tym szczególnie w wymiarze społecznym. Ważne jest by możliwości rozwojowe Hajnówki dla funkcji turystycznych rozpatrywać w odniesieniu do transgraniczności ruchu turystycznego obszaru Puszczy Białowieskiej⁴.

Okolice miasta pełne są tras, które można wykorzystać na śnieżne eskapady. Mimo, że nie ma formalnie wytyczonych szlaków narciarskich, to na narty wykorzystywać można ścieżki rowerowe oraz ścieżki nordic walking. Szlaki wiodące przez ostępy Puszczy to także miejsca na organizację kuligu czy rodzinne wypadki na sanki. W centrum Hajnówki działa również lodowisko Biały Orlik przy Szkole Podstawowej nr 1 im. Janusza Kusocińskiego (ul. 3 Maja 54).

Tabela 3. Wydarzenia sportowe

Nazwa	Miejsce	Organizator	Termin imprezy	Opis imprezy
Półmaraton Hajnowski	Amfiteatr Miejski, Puszcza Białowieska	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce	maj	Masowa impreza biegowa dla amatorów aktywnego trybu życia. Każdego roku gromadzi ok. 300 uczestników z kraju i zagranicy. Trasa zawodów biegnie główną drogą z Białowieży do Hajnówki przez teren Puszczy Białowieskiej. Uczestnicy mają do pokonania dystans 21,097 km. Meta biegu zlokalizowana jest w Hajnówce, w Parku Miejskim.

⁴ Strategia Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025 – aktualizacja, s. 15

Bieg Rodzinny	Teren Nadleśnictwa Hajnówka	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce, Nadleśnictwo Hajnówka	sierpień	Otwarta impreza sportowa dla całych rodzin. W imprezie uczestniczą trzyosobowe rodziny, składające się z dwóch zawodników dorosłych i dziecka lub jednego zawodnika dorosłego i dwojga dzieci. Bieg odbywa się na dwóch dystansach – 400 i 800 m. Wiek najmłodszego dziecka przekłada się na dystans, jaki ma pokonać rodzina. Tu nie ma rywalizacji, liczy się dobra zabawa.
Rajd rowerowy Hajnówka–Kamieniec	Puszcza Białowieska	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce	lipiec	Trzydniowa eskapada rowerowa szlakiem transgranicznym, dla długodystansowców. Trasa rajdu liczy ok. 150 km i wiedzie przez malownicze tereny przygraniczne Puszczy Białowieskiej. Uczestnicy mają możliwość poznania historii i wielokulturowości regionu. Uczestnictwo jest odpłatne.
Rajd Rowerowy im. plut. Bolesława Bierwiazonka	Puszcza Białowieska	Miejska Biblioteka Publiczna w Hajnówce, Towarzystwo Przyjaciół Hajnówki, Hajnowski Dom Kultury, Urząd Miasta Hajnówka	wrzesień	Rajd poświęcony pamięci plutonowego Bolesława Bierwiazonka, który zginął 17 września 1939 r. w obronie Hajnówki. Trasa rajdu jest symboliczna (Hajnówka–Budy), gdyż wskazuje jednocześnie na drogę, jaką przemierzył żołnierz po odniesieniu śmiertelnych ran. Punktem startu rajdu jest skwer im. Bolesława Bierwiazonka w centrum miasta, zaś punkt docelowy stanowi pomnik plutonowego w Budach.
Puchar Polski Nordic Walking	Teren Nadleśnictwa Hajnówka, ul. Kolejki Leśne 12	Starostwo Powiatowe w Hajnówce, Nadleśnictwo Hajnówka, Polska Federacja Nordic Walking	wrzesień	Niecodzienne sportowo-rekreacyjne wydarzenie, przyciągające miłośników nordic walkingu z całej Polski i zagranicy. Trasa zawodów przebiega przez urokliwy fragment lasu Puszczy Białowieskiej. Zawodnicy rywalizują ze sobą w kilku kategoriach

				wiekowych, na różnych dystansach. Najdłuższy z nich liczy 21 km.
Bieg uliczny o Puchar Burmistrza Miasta Hajnówka	ulice miasta Hajnówka i okolice	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce	wrzesień	Trasa zawodów biegnie ulicami miasta Hajnówka. Uczestniczy w nich młodzież szkolna, pokonując, w zależności od kategorii wiekowej, dystans od 400 do 3600 m. Bieg cieszy się coraz większą popularnością. Z każdym rokiem liczba zawodników wzrasta.
Hajnowska Dwunastka	Nadleśnictwo Hajnówka – Kolejki Leśne, Puszcza Białowieska	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce	październik	Kończy sezon biegowy w kalendarzu sportowym miasta. Debiutowała w 2010 r., gromadząc 44 zawodników, pokonujących dystans 12 km. Z każdym rokiem jej ranga i zainteresowanie wzrasta. Zawody są bez limitu uczestników. Trasa prowadzi przez malownicze zakątki Puszczy Białowieskiej, co doceniają uczestnicy imprezy. Każdy, kto ukończy bieg, otrzymuje imienny, drewniany medal. Na zwycięzców czekają puchary i lokalne pamiątki.

Źródło: opracowanie własne na podstawie HAJNÓWKA. DUCHOWA WITALNOŚĆ. WYDANIE III, 2020, s. 67-70.

2.5. Sport profesjonalny – aspiracje i możliwości rozwoju klubów sportowych w Hajnówce

Według danych GUS (BDL) w 2018 r. w Hajnówce funkcjonowało 6 klubów sportowych, których członkami było 410 osób, w tym 357 osoby określiło się jako ćwiczące. Warto zaznaczyć, że wśród osób ćwiczących w klubach sport uprawia zbliżona liczba kobiet i mężczyzn (odpowiednio 179 i 178). 316 ćwiczących osób nie ukończyło wówczas 18 roku życia (odpowiednio 179 – dziewcząt i 137 - chłopców do 18 roku życia). W klubach funkcjonowało 9 sekcji sportowych, w ramach których zawodników i ćwiczących trenowało 11 trenerów i 2 instruktorów sportowych.

Tabela 4. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS

Kategoria	Jednostka	2018
Kluby	szt.	6
Członkowie	osoba	410
Ćwiczący ogółem	osoba	357
Ćwiczący mężczyźni	osoba	178
Ćwiczący kobiety	osoba	179
Ćwiczący do lat 18 ogółem	osoba	316
Ćwiczący do lat 18 chłopcy	osoba	137
Ćwiczący do lat 18 dziewczęta	osoba	179
Sekcje sportowe	szt.	9
Trenerzy	osoba	11
Instruktorzy sportowi	osoba	2
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	osoba	3

Źródło: na podstawie Banku Danych Lokalnych, styczeń 2023

Wykaz organizacji pozarządowych, które prowadzą częściową lub całą swoją działalność na terenie miasta Hajnówka w zakresie sportu, ujętych w Lokalnej Bazie Danych Urzędu Miasta (stan na 31.01.2023 r., <http://www.hajnowka.pl/baza-organizacji>) zawiera 7 tego typu organizacji.

Tabela 5. Stowarzyszenia sportowe z Hajnówki

Lp.	Nazwa	Dominujące dyscypliny sportowe
1.	Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe	Lekka atletyka (organizacja masowych zawodów oraz imprez rekreacyjnych, sportowych i turystycznych)
2.	Klub Sportowy PARKIET HAJNÓWKA	Lekka atletyka
3.	Hajnowski Klub Sportowy „ŻUBR”	Judo, kulturystyka
4.	Klub Sportowy PUSZCZA	Piłka nożna, pływanie
5.	UKS przy Gimnazjum z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego	Siatkówka
6.	Uczniowski Klub Sportowy "ŻAK"	Wszechstronny rozwój fizyczny
7.	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Szóstka”	Wszechstronny rozwój fizyczny

Źródło: <http://www.hajnowka.pl/baza-organizacji>

Najstarszym, aktywnie działającym stowarzyszeniem sportowym jest Klub Sportowy Puszcza Hajnówka założony w 1928 r. Oprócz sekcji piłkarskiej przy klubie funkcjonuje także sekcja pływacka i lekkoatletyczna. W mieście funkcjonuje Klub siatkarski SKS Hajnówka grający w II lidze polskiej piłki siatkowej mężczyzn. Warto także wspomnieć o klubach: Hajnowski Klub Sportowy „Żubr” (sekcje: judo i kulturystyka), Boks UKS Unia, oraz Klub Karate Tradycyjnego. W Hajnówce działają 2 kompleksy sportowo-rekreacyjne „Orlik”⁵.

Poza danymi GUS i wykazem prowadzonym przez UM Hajnówka na terenie miasta funkcjonują również inicjatywy upowszechniające sport. Jest to Akademia Piłkarska „Pasja” Hajnówka (w zakresie piłki nożnej).

Według Raportu o stanie Miasta Hajnówka za 2021 rok – praca merytoryczna z młodzieżą w zakresie rozwoju różnych dyscyplin sportowych prowadzona jest przez OSiR oraz kluby sportowe i stowarzyszenia kultury fizycznej. Na terenie miasta funkcjonują:

- Akcja Hajnówka Biega,
- Klub Sportowy Parkiet Hajnówka - sekcja lekkoatletyki,
- Hajnowski Klub Sportowy Żubr - sekcja judo, sekcja kulturystyki,
- Klub Sportowy Puszcza Hajnówka:
  - Sekcja piłki nożnej, Klasa Okręgowa Województwa Podlaskiego,
  - Sekcja pływacka.

⁵ Strategia Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025 – aktualizacja, s. 15

- MKS Hajnówka - sekcja piłki siatkowej,
- Akademia Piłkarska Pasja - piłka nożna,
- UKS Unia Hajnówka - boks,
- Klub Karate Tradycyjnego - karate,
- Powiatowy Szkolny Związek Sportowy - organizator cyklu imprez ujętych w kalendarzu Wojewódzkiego Szkolnego Związku Sportowego,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej ADSUM - organizator przedsięwzięć w zakresie rekreacji i zdrowego trybu życia,
- Uczniowskie Kluby Sportowe przy Szkołach - zajęcia pozalekcyjne dla uczniów przedmiotowych szkół.⁶

Wiedzy nt. potencjału, problemów oraz aspiracji klubów sportowych dostarczyło badania ankietowe przeprowadzone z klubami/ organizacjami sportowymi z Hajnówki.

Wszystkie uczestniczące w badaniu organizacje sportowe z Hajnówki deklarują chęć bycia aktywnym i chęć rozwoju. Dla części klubów głównym celem jest zwiększanie zasięgu działania wśród mieszkańców Hajnówki, czyli wspierania rozwoju powszechności sportu. Dla części organizacji ważne jest osiągnięcie sukcesów sportowych.

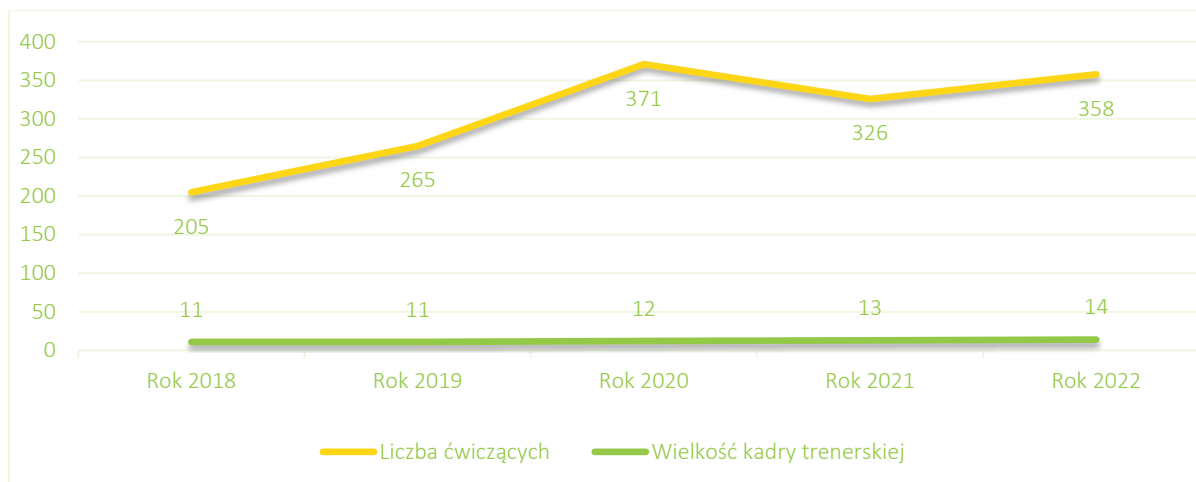
Część aktywnych organizacji sportowych z Hajnówki powstała stosunkowo niedawno (nie dalej niż przed 10 laty). Jest to po części odpowiedź na zapotrzebowanie społeczne, związane z popytem na aktywność fizyczną. Jak pokazują dane organizacji sportowych ogólna liczba osób ćwiczących w hajnowskich klubach sportowych wynosiła w roku 2022 około 358⁷. Od roku 2018 wartość ta wzrosła o 74,6% (z 205). Największą aktywność klubów pod względem liczby ćwiczących odnotowano w roku 2020. Było ich wtedy 371. Wielość kadry trenerskiej wynosiła w 2022 roku 14 osób. Od roku 2018 utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Najwięcej trenerów zatrudnia Akademia Piłkarska „Pasja” Hajnówka – 6 osób.

⁶ Raport o stanie Miasta Hajnówka za 2021 rok, <https://hajnowka-2021.curulis.pl/miasto-dla-mieszka%C5%84ca/dzia%C5%82alno%C5%9B%C4%87-sportowa>, dostęp z dn. 31.01.2023 r.

⁷ Wartości szacunkowe podane przez przedstawicieli klubów sportowych biorących udział w ankiecie.

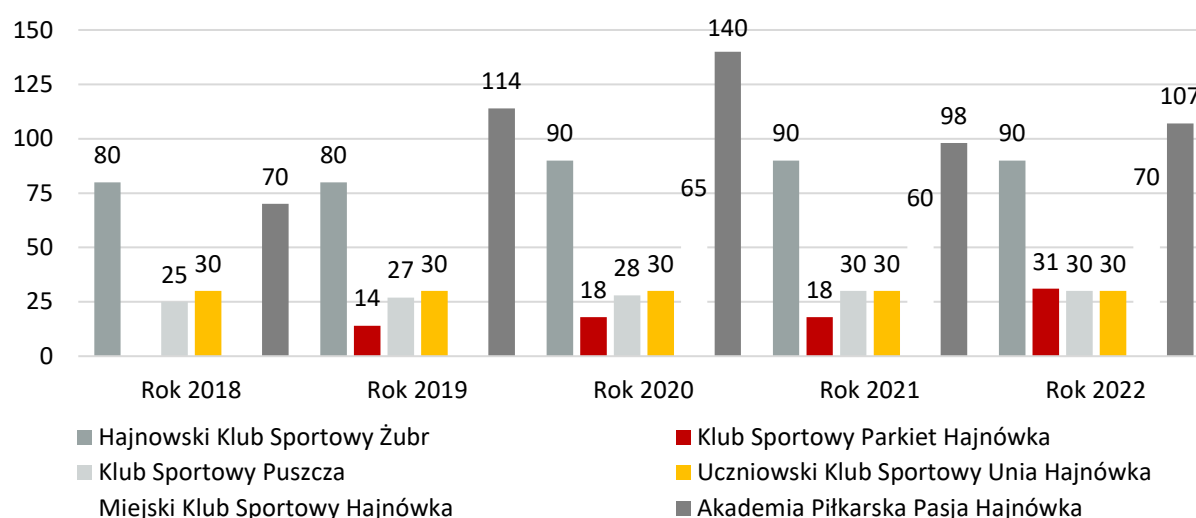
Wykres 6. Liczba osób ćwiczących i wielkość kadry trenerskiej w hajnowskich klubach sportowych, lata 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem hajnowskich klubów sportowych [N=6]

Poniższy wykres przedstawia dynamikę liczby ćwiczących w poszczególnych klubach sportowych w latach 2018-2022. Można dzięki niemu zaobserwować, że najwięcej osób uczęszcza do Akademii Piłkarskiej „Pasja” Hajnówka (107 w roku 2022). W klubie tym trenują wyłącznie dzieci. Bardzo aktywne są także: mający wieloletnią tradycję Hajnowski Klub Sportowy „Żubr” (90 ćwiczących w roku 2022) i stosunkowo nowy Miejski Klub Sportowy Hajnówka (70 ćwiczących w roku 2022).

Wykres 7. Dynamika liczby osób ćwiczących w poszczególnych hajnowskich klubach sportowych, lata 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem hajnowskich klubów sportowych [N=6]

Tabela 6. Kluby sportowe działające na terenie Hajnówki, najważniejsze momenty w historii i cele do osiągnięcia

Nazwa organizacji	Rok powstania	Najważniejsze momenty w historii organizacji	Główne cele do osiągnięcia
Hajnowski Klub Sportowy Żubr	1985	1992 - otrzymanie własnego lokalu klubowego 1995 - mistrzostwo Polski w judo	<ul style="list-style-type: none"> Osiągnięcie mistrzostwa sportowego na szczeblu ogólnopolskim (w perspektywie 10 lat). Szkolenie większej liczby zawodników (w perspektywie 2 lat).
Klub Sportowy Parkiet Hajnówka	2017	2017 - wyjście sekcji lekkoatletycznej ze struktury Klubu Sportowego Puszcza Hajnówka	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzenie jak największej liczby zawodników do Kadry Narodowej B Polskiego Związku Lekkoatletycznego (w perspektywie 5 lat). Walka o medale na szczeblu regionalnym i centralnym.
Klub Sportowy Puszcza	1937	2014 - awans do III Ligi w piłce nożnej	<ul style="list-style-type: none"> Rekrutacja jak największej liczby ćwiczących w klubie.
Uczniowski Klub Sportowy Unia Hajnówka	2013	2015, 2018 i 2020 - brązowy medal młodzików Mistrzostw Polski w boksie	<ul style="list-style-type: none"> Przyciągnięcie do klubu jak największej liczby młodzieży. Wychowanie młodzieży w duchu sportowym.
Miejski Klub Sportowy Hajnówka	2020	2020 - powstanie klubu 2020-2022 - udział w rozgrywkach siatkarskich	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie liczby trenujących w klubie (w perspektywie 2 lat)
Akademia Piłkarska Pasja Hajnówka	2018	2018 - powstanie klubu 2018 - obozy sportowe	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój zawodników (dzieci) w sferze fizycznej i mentalnej. Transfer zawodników do innych klubów (na wyższym poziomie).
Powiatowy Szkolny Związek Sportowy w Hajnówce	1989	2016 - uzyskanie statusu stowarzyszenia, wpis do KRS	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja zawodów sportowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem przedstawicieli klubów/organizacji sportowych z terenu Hajnówki [N=7]

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem przedstawicieli klubów/organizacji sportowych z terenu Hajnówki [N=7]

Istniejąca infrastruktura sportowa zasadniczo odpowiada aktualnym potrzebą lokalnym klubów sportowych. Widoczne są jednak ograniczenia w zakresie organizacji zawodów sportowych o randze ponadlokalnej.

Oceniając zorganizowaną aktywność sportową warto uzupełnić informację o działalności Powiatowego Szkolnego Związku Sportowy w Hajnówce, który nie jest klubem sportowym. Głównym celem działalności stowarzyszenia jest organizacja zawodów sportowych. W roku 2022 wzięło w nich udział 825 zawodników przygotowywanych przez 20 nauczycieli. W latach 2020-2021 było to 800 osób, a w latach 2018-2019 – 1200 osób. Mimo malejącego zainteresowania udziałem w zawodach ze strony zawodników, przedstawiciel PSZS w Hajnówce wskazuje, że zainteresowanie ze strony kibiców nie słabnie. Jednak wysokie koszty organizacji zawodów sportowych (szczególnie na wyższym szczeblu) stanowią poważne ograniczenie rozwoju działalności stowarzyszenia.

Wywiady pogłębione ujawniły jeszcze jedną istotną przeszkodę dla realizacji wydarzeń sportowych na poziomie ponadlokalnym. Mianowicie, nowopowstała infrastruktura sportowa (obiekty OSiR) nie spełnia wymagań technicznych.

„Oceniając miejską infrastrukturę sportową należy rozdzielić funkcje lokalną od ponadlokalnej. Dla działań lokalnych jest wystarczająca. Natomiast dla działań ponadlokalnych jest gorzej. Np. infrastruktura OSiR-u nie ma odpowiednich wymiarów aby organizować zawody. Trzeba dostosować obiekty tak, aby można organizować imprezy ogólnopolskie.”

Indywidualne Wywiady Pogłębione

„(...) infrastruktura nie spełnia odpowiednich norm, co do wymiarów. Poza tym brakuje konsultacji w obszarze organizacji imprez sportowych (np. przebiegu tras biegu). Potrzebna jest komunikacja na linii Urząd Miasta - nadleśnictwo - organizatorzy Nordic Walking.”

Indywidualne Wywiady Pogłębione

Uczestników ankiety skierowanej do klubów sportowych poproszono by ocenili bazę lokalową (infrastrukturę) dostępną na terenie Hajnówki, która służy klubom sportowym. Zastosowano skalę pięciostopniową, od oceny 1 – bardzo zła do 5 bardzo dobra. W uzyskanych odpowiedziach pojawiła się jedna wskazująca na ocenę złą (wskazanie Akademii Piłkarskiej „Pasja” Hajnówka) i jedna umiarkowana (wskazanie Klubu Sportowego „Puszcza”). Pozostałe oceny wskazywały na dobry lub bardzo dobry stan infrastruktury sportowej służącej badanym podmiotom.

Wsparcie publiczne stanowi ważne źródło stabilności i aktywności klubów sportowych w Hajnówce. Widoczny jest przy tym umiarkowany wzrost zainteresowania ofertą klubów, przy jednoczesnej stagnacji lub niedostatkach w finansowaniu działalności i rozwoju.

Poza potencjałem lokalowym, tematem badania był także potencjał finansowy organizacji sportowych z terenu Hajnówki. Respondentów ankiety zapytano, w jakim stopniu ich działania są finansowane ze środków publicznych. Na wysoki poziom dofinansowania (od 75% do 100%) wskazały 4 podmioty: Powiatowy Szkolny Związek Sportowy w Hajnówce, Hajnowski Klub Sportowy Żubr, Klub Sportowy Puszcza, Uczniowski Klub Sportowy Unia Hajnówka. Miejski Klub Sportowy Hajnówka otrzymuje dofinansowanie publiczne 50% - 75% swojej działalności, a Klub Sportowy Parkiet Hajnówka wskazał na dofinansowanie na poziomie od 25% do 50%. Zgodnie z wynikami ankiety, finansowanie publiczne stanowi poniżej 25% budżetu Akademii Piłkarskiej „Pasja” Hajnówka.

Tabela 7. Ocena ostatnich 5 lat działalności klubu

Nazwa klubu	W odniesieniu do liczby osób ćwiczących	W odniesieniu do zainteresowania kibiców
Hajnowski Klub Sportowy Żubr	Umiarkowany wzrost zainteresowania	Stabilność działalności
Klub Sportowy Parkiet Hajnówka	Umiarkowany wzrost zainteresowania	Umiarkowany wzrost zainteresowania
Klub Sportowy Puszcza	Umiarkowany wzrost zainteresowania	Stabilność działalności
Uczniowski Klub Sportowy Unia Hajnówka	Stabilność działalności	Stabilność działalności
Miejski Klub Sportowy Hajnówka	Umiarkowany wzrost zainteresowania	Umiarkowany wzrost zainteresowania
Akademia Piłkarska Pasja Hajnówka	Umiarkowany wzrost zainteresowania	Umiarkowany wzrost zainteresowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem hajnowskich klubów sportowych [N=6]

Hajnowskie kluby sportowe oceniają generalnie dobrze swoją sytuację zarówno w zakresie liczby osób ćwiczących, jak i w zakresie zainteresowania kibiców. Udzielone odpowiedzi w większości wskazują na umiarkowany wzrost zainteresowania uprawianiem sportu. Zainteresowanie kibicowaniem zostało ocenione przez przedstawicieli ankietowanych klubów w równym stopniu jako umiarkowanie wzrastające (3 wskazania) i stabilne (3 wskazania).

Ostatnim obszarem badanym w ramach ankiety z przedstawicielami hajnowskich klubów sportowych były sukcesy i trudności tych podmiotów. Respondentów zapytano o to, ile osób trenujących lub wywodzących się z klubu uzyskało sukcesy sportowe /awans sportowy w ostatnich 5 latach (zarówno w odniesieniu do sportów zespołowych, jak i indywidualnych). Na sukcesy w tym zakresie wskazały trzy spośród sześciu badanych klubów. Odpowiedziały one,

że z ich szeregów wywodzą się (lub obecnie trenują) osoby, które brały udział w zawodach rangi mistrzostw kraju (także w kategoriach juniorskich). Były to: Hajnowski Klub Sportowy Żubr (12 zawodników), Klub Sportowy Parkiet Hajnówka (6 zawodników) i Uczniowski Klub Sportowy Unia Hajnówka (3 zawodników).

Z kolei wszystkie badane kluby wskazały na występowanie podobnych trudności. Najsilniej zasygnalizowano te odnoszące się do kwestii finansowych. Respondenci wskazują, że koszty działalności klubów wzrastają, a przychody są ograniczone (niska dotacja z budżetu miasta, brak sponsorów). W mniejszym, ale nadal wyraźnym stopniu zaznaczono problemy kadrowe. Część klubów doświadcza trudności z pozyskaniem trenerów. Pojedyncze podmioty wskazały na problemy dotyczące nieodpowiedniej infrastruktury sportowej, małego zainteresowania młodzieży piłką nożną oraz ograniczonymi możliwościami organizacji zawodów sportowych.

2.6. Tożsamość i marka – promocja marki Hajnówki poprzez sport

Założenia rozwoju strategicznego oraz promocyjnego Hajnówki wskazują na duże znaczenie sportu i rekreacji.

Strategia Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025 przyjęła za misję zbudowanie silnej, opartej na posiadanych zasobach marki miasta Hajnówka dostarczającej unikalnych korzyści wynikających z położenia miasta oraz przybliżającej dziedzictwo przyrody i kultury regionu Puszczy Białowieskiej.⁸ Z kolei wizja Hajnówki do 2025 roku zakłada, że będzie ona centrum regionu Puszczy Białowieskiej, przybliżającym jej unikatowe dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe, atrakcyjnym dla przedsiębiorców, dostarczającym nowoczesnych usług i gwarantującym wysoką jakość życia swoim mieszkańcom.⁹ W tak sformułowanych strategicznych założeniach rozwojowych miasta znajduje się duża przestrzeń dla działalności, mających funkcje sportowe, rekreacyjne i turystyczne, a podstawą do formułowania w tym zakresie ofert są szczególne walory kulturowe oraz przyrodnicze, jakimi cechuje się miasto.

Hajnówka od kilku lat realizuje działania zmierzające do wypracowania marki miasta, bazującej na jego unikalnej tożsamości. **Wizja i cel marki Hajnówka mają za zadanie:**

1. Przemianę wizerunku miasta – od miejscowości przemysłowej do kulturalno-turystycznej;
2. Zbudowanie podstaw nowej epoki rozwoju miasta w oparciu o lokalną kulturę i położenie miasta - turystyka, zdrowie i produkty lokalne.¹⁰

Unikalne cechy marki, czyli specyficzne dla miasta uwarunkowania, kreujące jego markę to:

1. Dziedzictwo i żywa kultura Białorusinów (prawosławie) i Polaków;
2. Potencjał do wykorzystania przyrodniczych „darów” Puszczy Białowieskiej (turystyka, zdrowie i produkty lokalne).¹¹

Wartości marki Hajnówka określono, jako:

- lokalność, która jest wyrazista i autentyczna;
- otwartość i bezinteresowność w stosunku do wszystkich, którzy chcą poznać kulturę mieszkańców Hajnówki i regionu Puszczy Białowieskiej;

⁸ Za: Strategia Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025, str. 27

⁹ Tamże, str. 27

¹⁰ Za: Strategia Marki Hajnówka, https://fs.siteor.com/hajnowka-bip/article_attachments/attachments/108308/original/Zarzadzenie_Nr_29_2017-zalacznik_nr_1.pdf?1494967084, str. 19, dostęp z dn. 31.01.2023 r.

¹¹ Tamże, str. 19, dostęp z dn. 31.01.2023 r.

- szacunek i duma z własnej tradycji, kultury i religii;
- zrozumienie praw natury i ochrona pierwotnego lasu;
- spokój i rozważa które są częściami charakterów mieszkańców.¹²

Osobowość marki:

- Hajnówka jest duchowym i zmysłowym uzdrowicielem dla zmęczonych cywilizacyjnym pędem;
- Jest otwarta i bezinteresowna;
- Z entuzjazmem autentycznej gościnności podchodzi do każdego, kto szanuje miejscową kulturę i przyrodę;
- Zachęca do „podróży zmysłów i ducha”. Etapami podróży są miejsca z wyjątkowymi wydarzeniami jak Festiwal Muzyki Cerkiewnej czy Półmaraton Hajnowski;
- Przewodnikami podróży są mieszkańcy zakorzenieni w tradycji białoruskiej, którzy dzielą się z przybyszami swoją kulturą;
- Hajnówka oddycha powietrzem Puszczy Białowieskiej i żyje w zgodzie z rytmem puszczańskiej przyrody.

Mit marki: Dziś Hajnówka staje się miejscem otwartym dla wszystkich zagubionych w cywilizacyjnym pędzie. Jej ambicją jest przekazanie duchowej energii, którą od lat pielęgnowali w sobie mieszkańcy. Ich kultura, taka nie dzisiejsza, zakorzeniona w wierze i szacunku do przyrody przyciąga swoją odmiennością i kusi do zadawania odwiecznych pytań **a witalność puszczy zachęca do zdrowej aktywności.**¹³

Spośród grup docelowych marki Hajnówka dla rozwoju obszaru sportu, szczególne znaczenie mają dwie, w skład których wchodzi osoby poszukujące na terenie miasta i odwiedzające je w celach szeroko pojętej rekreacji i aktywności rekreacyjno-sportowej. Są nimi:

1. Poszukiwacze zdrowia i duchowości:

- poszukujący regeneracji zdrowia i doświadczeń duchowych;
- za wszelką cenę chcą się odciąć od codzienności, cywilizacji, ale jednocześnie chcą mieć łatwy dostęp do dobrego jedzenia i innych atrakcji;
- oczekują, że wyjazd naładuje ich energią i spokojem;
- *unikają agresywnego sportu, oczekują możliwości łagodnej rekreacji na łonie przyrody, szukają ciszy; (...)*

2. Leśni sportowcy:

- sportowcy amatorzy na różnym poziomie zaawansowania;
- rowerzyści, biegacze, nordic walking, kajaki i inne pokrewne sporty, dla których areną są okoliczności przyrody;
- planują wyjazdy zgodnie z kalendarzem imprez danej dyscypliny;
- lokalny koloryt kulturalny jest dla nich dobrym powodem do wyboru wydarzenia;

---

¹² Tamże, str. 21

¹³ Tamże, str. 22

- startują często rodzinie i w grupach przyjaciół, kluby amatorskie (formalne i nieformalne);
- to co dzieje się przed startem i po starcie jest równie ważne jak sam start, a czasem ważniejsze;
- celebrytują sukcesy, porażki obracają w humor, mają do nich dystans;
- są wśród nich gadżeciarze i gawędziarze w danej dyscyplinie;
- cenią sobie kontakty z tubylcami, są towarzyscy;
- lubią biesiadować i spędzać czas na wesoło.¹⁴

Główną ideę marki Hajnówka stanowi to, że Hajnówka pozwala na ucieczkę od świata zatrutego pośpiechem i powierzchownością do uzdrawiającej krainy duchowości i witalności prastarej puszczy. W takim ujęciu jej esencją jest: **DUCHOWA WITALNOŚĆ**.¹⁵

Przykładowe zastosowanie użycia komunikacji opartej o storytelling dla grup docelowych marki Hajnówka, w której adresatami komunikatu są Leśni sportowcy:

Opowieść o oczyszczeniu.

- Leśni sportowcy to aktywni turyści, amatorzy różnych dziedzin sportu o różnym stopniu zaawansowania. **Lubią spędzać aktywnie czas biegając, jeżdżąc rowerem lub płynąc kajakiem.** Współzawodnictwo daje im dużą satysfakcję. Poprzez uprawianie sportu doświadczają oczyszczenia fizycznego oraz mentalnego. Robią to nie z przymusu, lecz z własnej chęci. Są zmotywowani i dążą do osiągnięcia sportowych celów. Takie spędzanie czasu umożliwia im pokonanie kolejnych barier i granic. Ponadto z przyjemnością poznają tubylców i integrują się z nimi. Lubią lokalne imprezy, biesiady oraz dobrą zabawę.
- Opowieść dla leśnych sportowców dotyczy przede wszystkim wydarzeń sportowych, wycieczek pieszych i rowerowych, zawodów oraz innych możliwości spędzenia czasu w aktywny sposób. Istotne jest więc, aby dzięki kanałom w mediach społecznościowych **otrzymywali aktualne informacje o wszelkich wydarzeniach i zawodach.** Ciekawe dla nich będą również testimonia (relacje, referencje) osób, które brały w nich udział i dzielą się swoimi doświadczeniami. Powinny zawierać zdjęcie osoby w sportowych okolicznościach, połączone z krótką wypowiedzią.¹⁶

Narzędziami komunikacji tożsamości i marki Hajnówka w aspekcie sportu i rekreacji, kierowanymi do lokalnej społeczności, ale też turystów, są m.in. cykliczne foldery pn.: „Hajnówka. Duchowa witalność.”. We wszystkich trzech wydaniach folderu (wersja drukowana

---

¹⁴ Tamże, str. 23-25

¹⁵ Tamże, str. 32

¹⁶ Tamże, str. 48

i elektroniczna) znajduje się nawiązanie do kwestii sportu/rozwoju sportu w mieście, używające poniższego komunikatu:

„HAJNÓWKA PRZYWRACA WITALNOŚĆ – Lubisz sportowe zmagania na świeżym powietrzu? Aktywnym sportowcom, turystom amatorom pasjonującym się różnymi dziedzinami sportu Hajnówka oferuje wiele możliwości. Proponuje emocjonujące współzawodnictwo, zdrową rywalizację w otoczeniu puszczańskiej przyrody! **Specjalnością miasta są biegi, o czym świadczy liczba imprez oferowanych sympatykom tej dyscypliny.**”¹⁷

Potencjał promocyjny miasta na bazie sportu potwierdzają liderzy w badaniach pogłębionych.

W badaniu jakościowym, jakie przeprowadzono w styczniu 2023 r. wśród interesariuszy obszaru sportu w mieście Hajnówka (pracownicy Urzędu Miasta, przedstawiciele klubów i organizacji sportowych, OSiR, placówki oświatowe, etc.) zadano pytanie **„Jakie wydarzenia sportowe cieszą się w Hajnówce największą popularnością wśród mieszkańców i turystów?”**. Pytanie padło w kontekście promocji sportu w mieście i miasta poprzez sport. Spośród 11 respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie, aż 81,82% (9 respondentów) wskazało, że jest to **Półmaraton Hajnowski, a 72,73% (8), że Hajnowska 12**. Oba te wydarzenia łącznie, jako najbardziej popularne wskazało 72,73% respondentów. Istotnymi wydarzeniami, mogącym stanowić oś działań dla promocji sportu i Hajnówki z uwagi na posiadane przez nią doświadczenie sportowe i potencjał, według opinii osób badanych, są także: **Nordic Walking/Puchar Polski Nordic Walking – 63,64% (7) odpowiedzi, biegi – 45,45% (5) i pływanie 18,18% (2)**. Pojedyncze odpowiedzi dotyczyły meczów piłkarskich i rozgrywek siatkarskich.

Analiza potencjału do promocji miasta za pośrednictwem imprez sportowych dokonana pytaniem o treści: **„Jakie wydarzenia sportowe lub dyscypliny sportu mają największy potencjał promocji Hajnówki?”** uzyskała wyniki zbliżone do tych dla pytania, określającego najbardziej popularne wśród mieszkańców i turystów wydarzenia sportowe organizowane w mieście.

Uczestnikami wydarzeń sportowych organizowanych w mieście, w ocenie badanych, są głównie te same, powtarzające się grupy osób (aktywni mieszkańcy). W mniejszym stopniu motywowani dodatkowymi zachętami i punktami uczniowie szkół, a także seniorzy w ramach działalności Uniwersytetu III Wieku. Ocena angażowania się mieszkańców w wydarzenia sportowe, w analizie odpowiedzi z wywiadów pogłębionych, wskazuje na zadowalający jej poziom. Niemniej w wyniku pandemii nastąpiło znaczne wyhamowanie, którego skutki nadal są zauważalne. **Najczęściej wskazywanymi wydarzeniami, w jakich chętnie biorą udział mieszkańcy miasta, są: Półmaraton Hajnowski, Hajnowska 12 i Nordic Walking**. Co istotne, Półmaraton Hajnowski jest wydarzeniem, w którym szacunkowy udział zawodników zewnętrznych tj. spoza

---

¹⁷ Za: Folder Hajnówka. Duchowa witalność. Wydanie I, <http://www.hajnówka.pl/strona/dla-turysty-foldery-promocyjne/913-hajnówka-duchowa-witalność-wydanie-i>, str.36, dostęp z dn. 31.01.2023 r.; Wydanie II, <http://www.hajnówka.pl/strona/dla-turysty-foldery-promocyjne/779-hajnówka-duchowa-witalność-wydanie-ii>, str. , dostęp z dn. 31.01.2023 r.; Wydanie III, <http://www.hajnówka.pl/strona/dla-turysty-foldery-promocyjne/783-hajnówka-duchowa-witalność-wydanie-iii>, str. dostęp z dn. 31.01.2023 r.

Hajnówki, jest największy – „(...) w Półmaratonie ok. 40% osób to osoby z Warszawy i okolic.”. Jest również wydarzeniem, które dotychczas cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem potencjalnych zawodników – „Półmaraton - może mieć max. 350 uczestników i po ogłoszeniu naboru po 2 dniach brakuje miejsc.”.

Wśród barier dla promocji miasta poprzez sport oraz sportu w mieście wymieniono:

- „(...) tym roku niestety Półmaraton się nie odbędzie. Głównym problemem jest brak liderów społecznych w tym obszarze (również nauczyciele wykazują słabe zainteresowanie w tym obszarze).”,
- (...) brakuje promocji takich imprez, czy wydarzeń.”,
- (...) Jest potrzeba ożywienia OSiR-u. Obiekt stoi pusty, jest praktycznie zamknięty na jakiegokolwiek inicjatywy (mieszkańcy potrzebują dostępu do niego).”,
- „Słabo to wygląda. wuefiści muszą mocno naciskać młodzież i dzieci aby te uczestniczyły w zajęciach sportowych.”.

W kwestii potencjału komercyjnego dla rozwoju obszaru sportu w Hajnówce zadano pytanie: **„Czy Hajnówka dobrze wykorzystuje swój potencjał turystyczny? I jak na tym tle kształtuje się kwestia oferty sportowej, rekreacji i turystyki aktywnej?”**. Udzielone odpowiedzi (15 respondentów) w większości wskazują na średnią ocenę w tym aspekcie działań prowadzonych w mieście, jak i oparcie promocji głównie na położeniu w sąsiedztwie Puszczy Białowieskiej, która jako taka może nie być kojarzona z miejscem uprawiania sportów. **Wśród barier rozwojowych rzutujących na potencjał komercjalizacji działań sportu, rekreacji i turystyki wymieniono m.in. brak odpowiedniej bazy hotelowej i noclegowej** (4 odpowiedzi). Natomiast wśród mocnych stron – infrastrukturę pieszo-rowerową (2 odpowiedzi) i flagową imprezę Hajnówki tj. Półmaraton (2 odpowiedzi). Zestawienie odpowiedzi na powyższe pytanie:

- „Działania są oparte tylko na potencjale Puszczy Białkowskiej. Znajdują się tam ścieżki pieszo-rowerowe.”,
- „Największym atutem jest Park Białowieski oraz infrastruktura sportowa (pieszo-rowerowa).”,
- „W okolicach Hajnówki jest Puszcza, natomiast w samej Hajnówce basen. Jest tutaj pewna oferta, ale mogłaby być wykorzystywana lepiej.”,
- „(...) wcale nie jest wykorzystywana (praktycznie tylko incydentalnie).”,
- „(...) wygląda to ani dobrze, ani źle. Niestety większość osób która trafia, to przypadkiem i całkowicie prywatnie (nie jest to w żaden sposób zorganizowane).”,
- „Nie ma tutaj zaplecza, brakuje obiektów. Aktualnie UM zakupił hotel w parku z zamiarem przeznaczenia go na kwestie związane ze sportem.”,
- „Nie wykorzystuje potencjału - chociażby poprawa i dostosowanie ORLIKA przy I LO. Są grupy, które pytają o możliwość przyjazdu do tego obiektu.”,
- „Jest Półmaraton, który dobrze się rozwija i może promować miasto. (...) kiedyś były organizowane turnieje boksu (była nawet transmisja w Internecie do wielu krajów). Można było na tym również zbudować pewien kapitał, ale pomysł został zarzucony przez władze miasta.”,

- „(...) jest Puszcza, ale nie kojarzy się ona ze sportem. Również brakuje zaplecze noclegowego do takich działań.”,
- „W samej Hajnówce jest słabe zaplecze noclegowe i to musiałyby się zmienić. Sama Puszcza ma to zaplecze dobre.”,
- „Nie. Kiedyś był Hotel Bartnik. Teraz brakuje miejsc i zaplecza noclegowego.”,
- „Niestety słabo, ale widać światełko tunelu. Udało się m. in. dojść do porozumienia w sprawie trasy Hajnówka - Białowieża, gdzie odbywają się biegi.”,
- „W pewnym stopniu jest to wykorzystywane, ale mogłoby być lepiej.”,
- „Średnio. Jest potencjał, ale w niewielkim stopniu wykorzystywany.”,
- „Puszcza jest dobrym miejscem dla Rajdów Rowerowych, czy Nordic Walking, Półmaratonu. Można natomiast w tym obszarze robić więcej.”.

Pogłębione pytanie o podstawowy atut miasta do kreowania komercyjnej oferty sportowej, rekreacyjnej i turystycznej pokazało, że w zdecydowanej większości respondentów za taki uważają Puszcze Białowieską - 60% odpowiedzi (9 respondentów) i walory przyrodnicze miasta oraz jego okolic – 13,33% (2). Istotnym atutem jest także infrastruktura sportowa (OSiR, basen, ścieżki rowerowe) – 33,22% wskazań (5 respondentów), zawody Nordic Walking – 13,33% (2) i turystyka rowerowa – 13,33% (2).

Pojedyncze odpowiedzi wskazują na doświadczenie i tradycje miasta, lokalne autorytety sportowe i Półmaraton, ale też wyrażają krytyczne poglądy takie, jak: „(...) takiego atutu nie ma”, „obiekt OSiR-u, ale powinien zmienić swoją doktrynę, powinna być informacja/komunikat, że osoby zainteresowane sportem mogą z niego korzystać.”.

Na pytanie: „**Jakie kluczowe działania konieczne byłyby do podjęcia, aby rozwinąć ofertę turystyczną bazującą na aktywności fizycznej?**” w wywiadach pogłębionych udzielono następujących odpowiedzi:

- „Budowa hali widowiskowo - sportowej, poprawę infrastruktury. Do tego ogólnie organizacja imprez sportowych oraz szerokorozumiana promocja. Do tego wszystkiego w mieście jest bardzo słaba baza noclegowa.”,
- „Utworzenie infrastruktury noclegowo - biznesowej. Aktualnie ta oferta jest niepełna.”,
- „Brakuje wypożyczalni rowerów (zarówno zwykłych, jak i elektrycznych). Również powinien być robiony ślad dla narciarstwa biegowego w Puszczy.”,
- „Promocja + otwarcie obiektów OSiR-u. (...) sport jest niezagospodarowany ze strony UM.”,
- „Potrzebne jest zaplecze noclegowe. W samej Puszczy brakuje szklaków o różnej długości i z różnych miejsc.”,
- „Zaplecze i baza noclegowa.”,
- „Przygotować boisko przy I LO do lekkoatletyki. Przygotowanie ścieżek pieszo - rowerowych (odpowiednia nawierzchnia szutrowa).”,
- „Dotacje kierowane do klubów powinny być urealnione do potrzeb. Takie kluby mogłyby rozszerzyć swoje działania.”,
- „Zamontowanie oświetlenia na dużym boisku, murawa ze sztuczną nawierzchnią (zimą

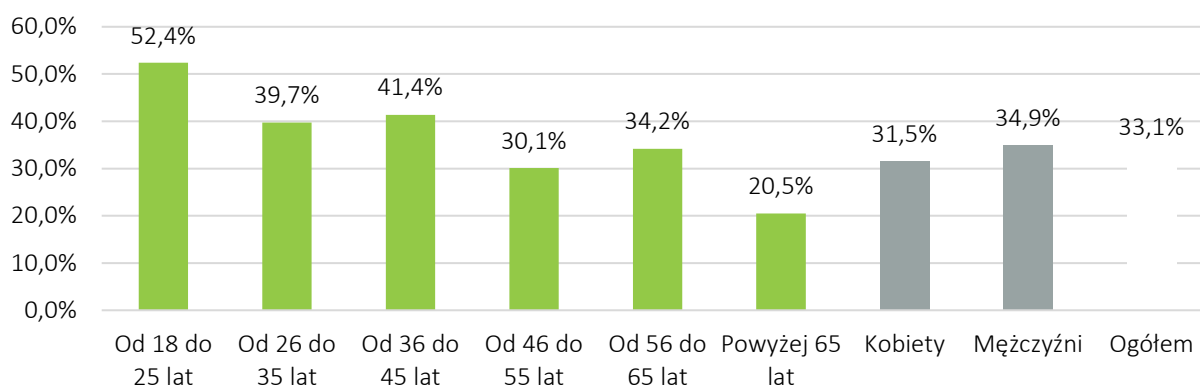
muszą dojeżdżać do Białegostoku na treningi. Jeżeli byłoby doświetlone boisko i ze sztuczną murawą, to byliby chętni przyjeżdżać do Hajnówki na treningi z zewnątrz.”,

- „Zwiększenie dostępności do Puszczy, odpowiednie oznaczenie ścieżek w lesie - nawet Green Velo jest kiepsko oznaczone. Przydałyby się tablice na stacji kolejowej z taką informacją i np. mapą.”,
- „Stworzyć bazę i promować Hajnówkę oraz wydarzenia i imprezy sportowe.”,
- „Dialog wszystkich zainteresowanych i działania promocyjne.”,
- „Promocja i reklama takich działań.”,
- „(...) infrastruktura zewnętrzna.”,
- „(...) problem leży w pewnych osobach. Część osób jest zaangażowanych, niestety władarze OSiR-u niekoniecznie. Brakuje tutaj współpracy, dialogu i zrozumienia.”.

Potencjał promocyjny sportu kształtują wydarzenia sportowe. Warto przy tym zauważyć, iż mieszkańcy Hajnówki nie uczestniczą powszechnie w wydarzeniach sportowych jako kibice. Brak jest na terenie Hajnówki większych wydarzeń sportowych lub znaczącego przywiązania mieszkańców do wybranej dyscypliny sportu.

Blisko co trzeci mieszkaniec Hajnówki (33,1%) uczestniczy w lokalnych wydarzeniach sportowych jako kibic. Najaktywniejsi w tym zakresie są ludzie młodzi, poniżej 25. roku życia. Ponad połowa z nich w ciągu ostatniego roku wzięła udział w jakimś wydarzeniu sportowym jako widz. W grupie osób powyżej 65. roku życia był to co piąty respondent. Pomiędzy kobietami a mężczyznami nie zaobserwowano istotnych statystycznie różnic w zakresie odsetka aktywnych kibiców.

Tabela 8. Odsetek mieszkańców Hajnówki, którzy w ciągu ostatniego roku uczestniczyli w jakimś wydarzeniu sportowym jako kibice

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

Wydarzeniami, w których hajnowianie uczestniczą najliczniej, są te związane ze sportami wodnymi (12,6% mieszkańców), piłką nożną (7,5%), lekką atletyką (6,8%) i siatkówką (6,5%).

Zazwyczaj są to imprezy lokalne. 72,1% ankietowanych wskazało, że wydarzenia sportowe, w których w ciągu ostatniego roku uczestniczyli jako kibice, miały miejsce na terenie Hajnówki.

Tabela 9. Wydarzenia sportowe, w których hajnowianie uczestniczyli jako kibice (w ciągu ostatniego roku)

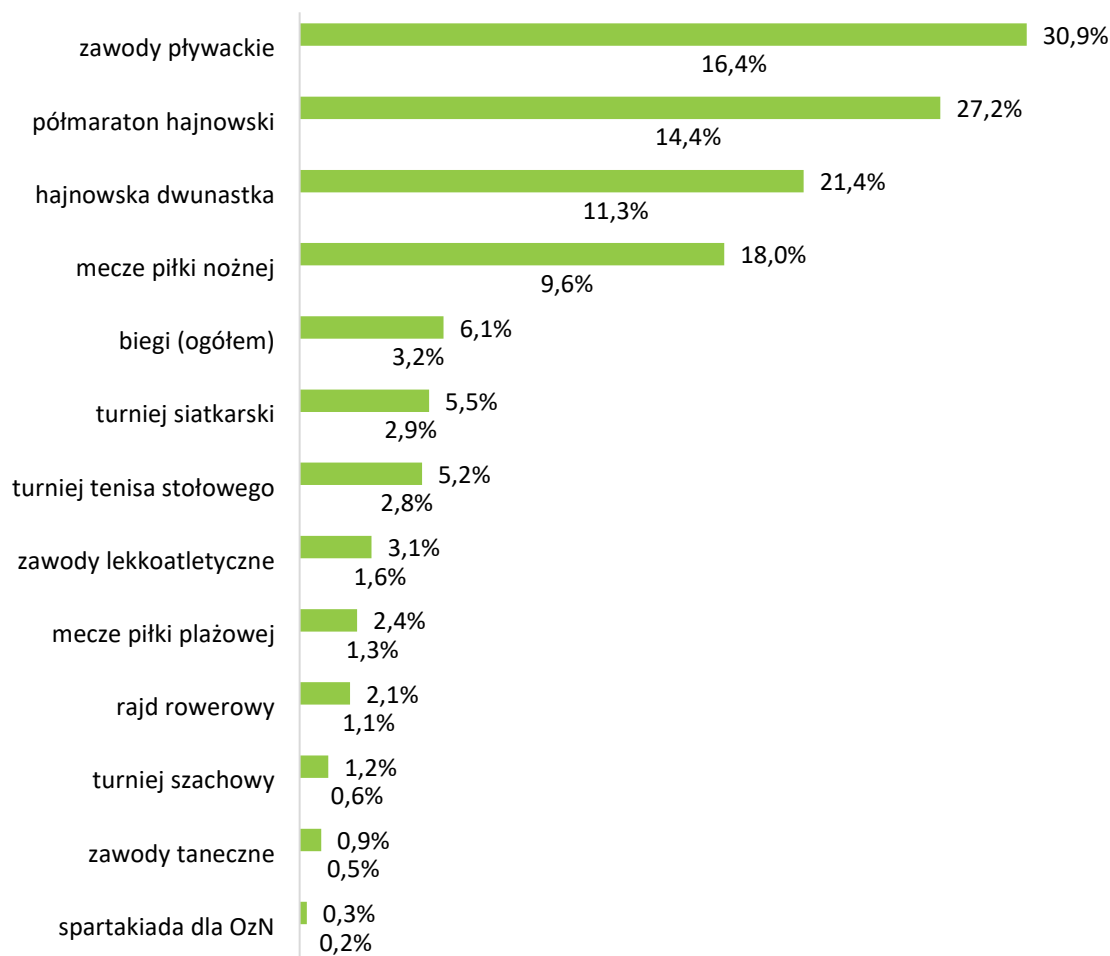
Wydarzenie	Liczba wskazań	Procent w ogóle próby [N=617]	Procent wśród uczestniczących w wydarzeniach [N=204]
Sporty wodne	78	12,6%	38,2%
Mecz piłki nożnej	46	7,5%	22,5%
Zawody lekkoatletyczne	42	6,8%	20,6%
Mecz siatkówki	40	6,5%	19,6%
Biegi uliczne	30	4,9%	14,7%
Sporty walki	18	2,9%	8,8%
Tenis	14	2,3%	6,9%
Kolarstwo	12	1,9%	5,9%
Skoki narciarskie	10	1,6%	4,9%
Mecz koszykówki	9	1,5%	4,4%
Zawody taneczne	7	1,1%	3,4%
Biegi przełajowe	7	1,1%	3,4%
Tenis stołowy	7	1,1%	3,4%
Mecz hokeja na trawie	6	1,0%	2,9%
Biegi narciarskie	6	1,0%	2,9%
Mecz piłki ręcznej	5	0,8%	2,5%
Rajdy samochodowe	5	0,8%	2,5%
Wyścigi konne, jazda konna	5	0,8%	2,5%
Żużel	2	0,3%	1,0%

* Respondenci mieli możliwość wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

Badanych zapytano w pytaniu otwartym o to, czy słyszeli o jakichś wydarzeniach (imprezach) sportowych, które odbywały się w Hajnówce. Twierdząco odpowiedziała nieco ponad połowa z nich (53,1%). Ankietowani najczęściej wymieniali zawody pływackie (w tym dziecięce mistrzostwa w pływaniu), Półmaraton Hajnowski oraz Hajnowską Dwunastkę. Wśród odpowiedzi wyróżniły się także mecze piłki nożnej. Wymienione przez hajnowian wydarzenia przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 8. Imprezy/wydarzenia sportowe odbywające się na terenie Hajnówki, o których słyszeli mieszkańcy

■ Procent wśród osób, które słyszały o jakichś wydarzeniach sportowych odbywających się w Hajnówce [N=327]
 ■ Procent w ogóle próby [N=617]

* Respondenci mieli możliwość podania więcej niż jednej odpowiedzi

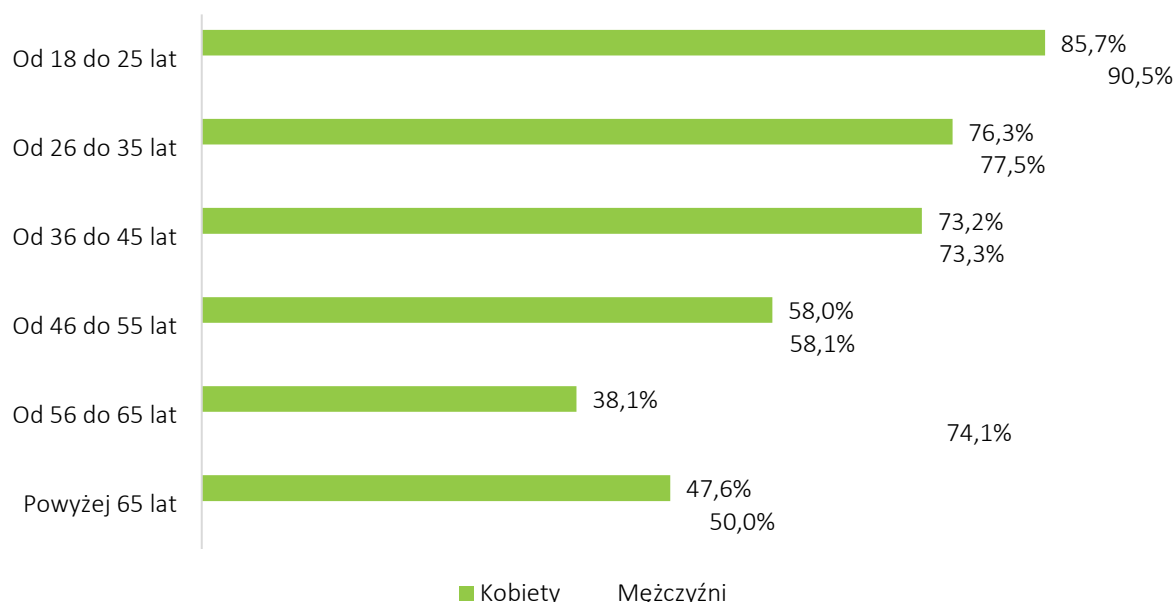
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

W procesie planowania strategicznego ważnym zadaniem jest rozpoznanie potencjału społeczności lokalnej. Dlatego badania, które zrealizowano wśród mieszkańców Hajnówki odnosiły się także do tego, jakie jest ich zainteresowanie udziałem w imprezach sportowych w przyszłości oraz jakie konkretnie dyscypliny sportowe są dla hajnowian atrakcyjne.

62,1% ankietowanych zadeklarowało zainteresowanie wzięciem udziału jako kibic w wydarzeniu sportowym na terenie miasta. Najwyższe jest ono w grupie najmłodszych respondentów – 88,1% wśród osób między 18. a 25. rokiem życia. Stopniowo malej w kolejnych grupach wiekowych, a najniższą wartość – 48,5%, osiąga wśród respondentów po 65. roku życia. Różnicującą okazała się także zmienna płci. Zainteresowanie udziałem w przyszłych imprezach sportowych w Hajnówce (jako kibic) wyraziło 57,4% ankietowanych kobiet i 67,6% mężczyzn. Jednak faktycznie istotna statystycznie różnica występuje tylko wśród respondentów

między 56. a 65. rokiem życia. W tej grupie twierdzącej odpowiedzi na analizowane pytanie udzieliło 38,1% kobiet i 74,1% mężczyzn. Wśród ankietowanych z pozostałych kategorii wiekowych, zaobserwowane różnice między mieszkańcami i mieszkankami Hajnówki są nieznaczne.

Wykres 9. Odsetek hajnowian zainteresowanych wzięciem udziału jako kibic w wydarzeniu sportowym na terenie miasta – w podziale na płeć i wiek

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

Dyscypliny sportowe, którym mieszkańcy Hajnówki chcą kibicować w dużej mierze pokrywają się z tymi, na których rozgrywki uczęszczali do tej pory – lekkoatletyka, piłka nożna, sporty wodne, sporty walki. Wyniki badania wskazują na to, że dziedziną, na której widowiska popyt jest większy niż podaż, to taniec. Zawody taneczne oraz zawody lekkoatletyczne uzyskały podobny, najwyższy wynik pod względem liczby wskazań typu wydarzeń sportowych, w których hajnowianie chcieliby uczestniczyć jako kibice.

Wykres 10. Wydarzenia sportowe, w których hajnowianie chcieliby uczestniczyć jako kibice

Wydarzenie	Liczba wskazań	Procent w ogóle próby [N=617]	Procent wśród zainteresowanych wzięciem udziału jako kibic [N=383]
Zawody lekkoatletyczne	97	15,7%	25,3%
Zawody taneczne	94	15,2%	24,5%
Mecz piłki nożnej	61	9,9%	15,9%
Sporty walki	61	9,9%	15,9%
Sporty wodne	60	9,7%	15,7%
Biegi uliczne	55	8,9%	14,4%

Wydarzenie	Liczba wskazań	Procent w ogóle próby [N=617]	Procent wśród zainteresowanych wzięciem udziału jako kibic [N=383]
Rajdy samochodowe	49	7,9%	12,8%
Tenis	39	6,3%	10,2%
Wyścigi konne, jazda konna	35	5,7%	9,1%
Biegi narciarskie	33	5,3%	8,6%
Mecz siatkówki	31	5,0%	8,1%
Bilard, kręgle, bule	25	4,1%	6,5%
Kolarstwo	24	3,9%	6,3%
Mecz koszykówki	21	3,4%	5,5%
Mecz hokeja na trawie	20	3,2%	5,2%
Mecz piłki ręcznej	13	2,1%	3,4%
Zawody nordic walking	8	1,3%	2,1%
Gimnastyka artystyczna	7	1,1%	1,8%
Tenis stołowy	5	0,8%	1,3%
Jazda figurowa na lodzie	3	0,5%	0,8%
Zawody i pokazy kulturystyczne	3	0,5%	0,8%
Szermierka	2	0,3%	0,5%
Łucznictwo	2	0,3%	0,5%
Mecz piłki plażowej	2	0,3%	0,5%

* Respondenci mieli możliwość wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

W opinii mieszkańców Hajnówka nie kojarzy się szczególnie z ofertą lub tradycjami sportowymi. Największy potencjał promocyjny posiadają imprezy biegowe oraz nordic walking.

Ankietowanym zadano pytanie o to, czy ich zdaniem Hajnówka kojarzona jest przez mieszkańców innych miast Polski z konkretnymi wydarzeniami sportowymi lub znanymi osobami związanymi ze sportem. Pozytywnej odpowiedzi udzieliło zaledwie 27,7% respondentów (21,4% respondentów wskazało na wydarzenia sportowe, a 6,3% - na sportowców).

Wykres 11. Odpowiedzi na pytanie: „Czy Hajnówka jest kojarzona przez mieszkańców innych miast Polski z jakimiś wydarzeniami sportowymi, osobami związanymi ze sportem?”

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

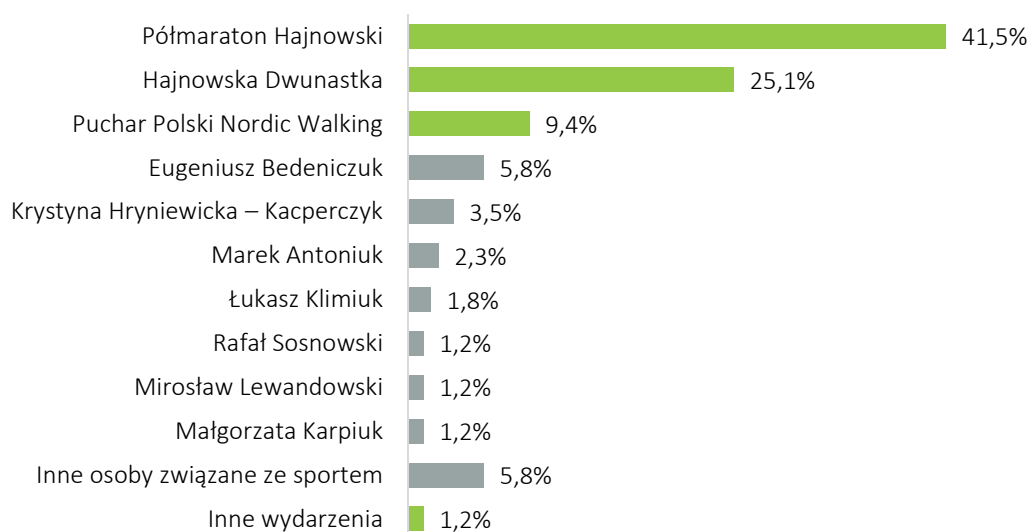
Mieszkańcy Hajnówki uważają, że sportowa strona ich miasta jest znana w kraju przede wszystkim za sprawą wydarzeń sportowych – Półmaratonu Hajnowskiego, Hajnowskiej Dwunastki i Pucharu Polski Nordic Walking. Ludźmi sportu o ogólnopolskiej rozpoznawalności, są zdaniem mieszkańców Hajnówki przede wszystkim Eugeniusz Bedeniczuk, Krystyna Hryniewicka – Kacperczyk i Marek Antoniuk.

Opinie wyrażone w indywidualnych wywiadach pogłębianych i w wywiadzie eksperckim są zgodne z obserwacjami mieszkańców. Jako wydarzenia o największym potencjale promocyjnym Hajnówki wskazywane są biegi (półmaraton i biegi przełajowe) oraz nordic walking.

„Półmaraton jest bardzo popularną imprezą. Przyciąga wiele osób spoza miasta, np. mamy zawodników z Warszawy i z Białegostoku. Niestety może mieć maksymalnie 350 uczestników i po ogłoszeniu naboru po dwóch dniach brakuje miejsc.”

Indywidualne Wywiady Pogłębione

Wykres 12. Wydarzenia sportowe i osoby związane ze sportem, z którymi kojarzona jest Hajnówka

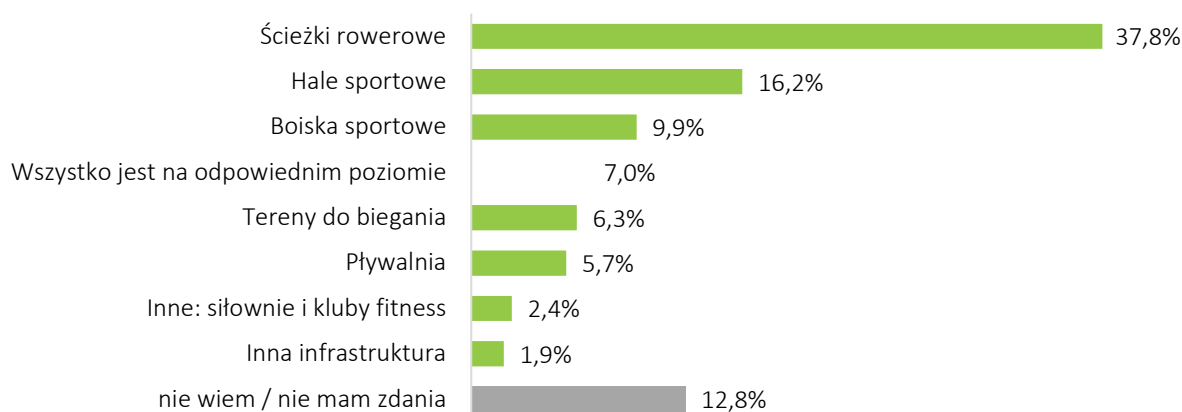

* 100% stanowi liczba osób, które wskazały, że Hajnówka jest kojarzona przez mieszkańców innych miast w Polsce z wydarzeniami sportowymi i osobami związanymi ze sportem

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=171]

W opinii mieszkańców, jeżeli Hajnówka chce promować się jako miasto przyjazne osobom chcącym żyć aktywnie, uprawiającym sport, to w pierwszej kolejności należy postawić na rozbudowę i modernizację ścieżek rowerowych (37,8% wskazań) i hal oraz boisk sportowych (łącznie 26,1% wskazań). Zdaniem 7,0% ankietowanych, infrastruktura sportowa w mieście jest na odpowiednim poziomie i nie wymaga poprawy. Z kolei 12,8% respondentów nie zajmuje w tej kwestii żadnego stanowiska (odpowiedzi „nie wiem/nie mam zdania”).

Wykres 13. Odpowiedzi na pytanie: „(...) Co powinno zostać poddane modernizacji, rozbudowane w pierwszej kolejności?”

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem mieszkańców Hajnówki [N=617]

Położenie topograficzne i bogactwo przyrodnicze są dużym potencjałem Hajnówki dla kreowania oferty turystycznej opartej na aktywności fizycznej. Jednak respondenci indywidualnych wywiadów wskazali także na kilka istotnych przeszkód w tym zakresie:

- niewystarczająca, słabo rozwinięta baza noclegowa;
- brak hali widowiskowo-sportowej;
- brakuje wypożyczalni rowerów (zarówno zwykłych, jak i elektrycznych);
- brakuje promocji miasta i jego atutów.

2.7. Istniejące struktury zarządzania sportem w Hajnówce

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce jest jednostką samorządową powołaną do realizacji zadań własnych gminy miejskiej Hajnówka w sprawach kultury fizycznej, rekreacji i turystyki. Podmiotami, które zarządzają infrastrukturą sportową w mieście są ponadto szkoły oraz Park Wodny. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce jest organizatorem ważnych imprez sportowych w mieście.

Przedmiotem działania OSiR jest:

- budowa, rozbudowa i utrzymanie bazy sportowej oraz urządzeń sportowych i rekreacyjnych na terenie miasta,
- koordynacja działań na rzecz właściwego i pełnego wykorzystania istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej,
- przygotowywanie oferty w zakresie sportu powszechnego oraz tworzenie kalendarza imprez sportowo-rekreacyjnych i turystycznych,
- prowadzenie działalności wychowawczej i popularyzatorskiej w zakresie rozwoju kultury fizycznej i sportu, turystyki i rekreacji,
- organizowanie szkoleń, treningów oraz imprez i zawodów sportowo-rekreacyjnych,
- współpraca z klubami i organizacjami sportowymi - organizacja zajęć w sekcjach sportowych.

Bazę sportowo – rekreacyjną OSiR w Hajnówce stanowi:

W 2020 r. nastąpiło otwarcie nowego kompleksu sportowego zlokalizowanego na terenach administrowanych przez Ośrodek. Na program użytkowy kompleksu składają się:

- stadion lekkoatletyczny wyposażony w bieżnię 4 torową o długości 400 m i bieżnię sprinterską 6 torową o długości 130 m z nawierzchnią syntetyczną, dwuścieżkową skocznnię do skoku w dal i trójskoku, rzutnię do pchnięcia kulą z nawierzchnią z mączki ceglanej, dwa rozbiegi do rzutu oszczepem,
- boisko piłkarskie główne z nawierzchnią z trawy naturalnej o polu gry 64x105 m,
- boisko piłkarskie treningowe z nawierzchnią syntetyczną o całkowitym wymiarze 26x58 z polem gry 22x52 m,
- dwa boiska do siatkowej piłki plażowej o całkowitej powierzchni 22x24 m,
- dwa korty tenisowe o wymiarze całkowitym 27x36 m,
- budynek magazynowy z pomieszczeniem dla obsługi technicznej o powierzchni 97,74 m²,
- kontener kasy biletowej,
- wiata przeszklona dla komentatora 2,6x4 m,
- trybuny zadaszone od strony ulicy T. Sołowiecz - 2 szt. na 216 miejsc i 1szt. na 261

miejsc (główna) oraz dwie niezadaszone od ul. Sportowej po 124 miejsca każda. Trybuny niezadaszone na 28 miejsc każda przy kortach tenisowych i boisku do piłki plażowej,

- dwie wiaty dla zawodników rezerwowych (po 16 miejsc),
- kompleks basenowy w zestawie dwóch basenów, basen rekreacyjny dla dzieci o wymiarach 15,25 x 7,78 x 0,60 oraz basen duży o wymiarach 25,21 x 12,76 x 1,25 wraz z systemem filtracji i uzdatniania wody. Całość obudowana drewnianymi pomostami,
- drogi dojazdowe na teren stadionu od strony HDK oraz od strony ulicy Ks. Dziewiatowskiego z 76 miejscami parkingowymi.

Dopełnieniem bazy Ośrodka są:

- budynek administracyjny z zapleczem magazynowym wybudowany w roku 1959,
- szatnie z węzłem sanitarnym i zapleczem dla sędziów wybudowane w roku 1958, po modernizacji w roku 1997,
- boisko trawiaste boczne (95x48m) przy ulicy Filipczuka 2 z przeznaczeniem do treningów, wykonane w roku 2009 (powierzchnia całkowita 1.0056 ha),
- Street Workout Park - strefa do ćwiczeń, składająca się z kompleksu drążków zamocowanych na różnej wysokości i poręczy równoległych, zapewniających możliwość wykonywania całego wachlarza ćwiczeń i ewolucji,
- Centrum Turystyczno-Rekreacyjne przy ulicy Parkowej (2005 r. budowy) z budynkiem techniczno-socjalnym o pow. użytkowej 39,5 m².

Bazę sportowo - rekreacyjną w Hajnówce, poza infrastrukturą OSiR, uzupełniają:

- Park Wodny – kompleks rekreacyjno-sportowy, utworzony 1 września 2009 r. Uchwałą Rady Miasta Hajnówka. **Jest jednostką organizacyjną Miasta Hajnówka nieposiadającą osobowości prawnej.** Celem działalności Parku Wodnego jest wykonywanie zadań z zakresu realizacji procesu kultury fizycznej, uprawiania sportu i rekreacji ruchowej. Misją zakładu jest powszechna dostępność do świadczonych usług, w tym upowszechniania pływania wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, a także tworzenia odpowiednich warunków do aktywnego udziału w sekcjach i szkółkach pływackich oraz prowadzenia zajęć z zakresu rekreacji z elementami rehabilitacji wodnej. W obiekcie zastosowano wiele nowoczesnych, przyjaznych środowisku rozwiązań technologicznych, a także urządzeń przystosowanych do użytkowania przez osoby niepełnosprawne. Różnorodność atrakcji a także naturalne inhalatorium jodowe - tężnia solankowa zapewnia gościom miły pobyt i niezapomniane wrażenia w sąsiedztwie parku narodowego w Polsce.

Obok wymienionych terenów rekreacyjno-sportowych i obiektów, na terenie miasta funkcjonują sale gimnastyczne przy Szkołach, służące do zaspokojenia potrzeb hajnowskiej młodzieży:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 - liczba sal gimnastycznych – 2, o łącznej powierzchni 627 m²

(jedna o powierzchni 217 m², druga - 410 m²)

- Szkoła Podstawowa Nr 2 - liczba sal gimnastycznych – 2, o łącznej powierzchni 397,86 m² (jedna o powierzchni 189 m², druga - 208,86 m²)
- Szkoła Podstawowa Nr 4 - liczba sal gimnastycznych – 3, o łącznej powierzchni 858 m² (jedna duża o powierzchni 720 m², dwie małe o powierzchni 69 m² każda).

Główne imprezy o charakterze cyklicznym organizowane przez OSiR to:

- Półmaraton Hajnowski
- Hajnowska Dwunastka
- Bieg Rodzinny po Puszczy Białowieskiej
- Hajnówka Biega
- Rajdy Rowerowe
- Impreza rekreacyjno-sportowa z udziałem osób niepełnosprawnych
- Młodzieżowa piłka nożna
- Turnieje piłki siatkowej
- Turnieje tenisa stołowego
- Turnieje tenisa ziemnego.

Ważną rolę w rozwoju sportu w Hajnówce pełnią szkoły. Szkoły dysponują zasadniczo dobrze rozwiniętą infrastrukturą sportową, która wymaga jednak uzupełnienia. Szkoły aktywnie uczestniczą w realizacji zajęć sportowych. Oprócz dostępu do infrastruktury sportowej problemem jest unikanie przez uczniów uczestnictwa w zajęciach wychowania fizycznego.

Do szkół publicznych z terenu Hajnówki skierowano krótką ankietę. Jej celem była ocena infrastruktury sportowej w szkołach, stopień jej wykorzystania po godzinach lekcyjnych oraz identyfikacja głównych problemów działalności szkół pod kątem wychowania fizycznego dzieci i młodzieży. W badaniu wzięło udział 7 placówek – 4 publiczne szkoły podstawowe, 2 licea ogólnokształcące i zespół szkół zawodowych.

Tabela 10. Nazwy i liczba uczniów hajnowskich szkół publicznych, które wzięły udział w ankiecie

Nazwa placówki	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa Nr 1 Im. Janusza Kusocińskiego w Hajnówce	300
Szkoła Podstawowa Nr 2 Im. Władysława Jagiełły w Hajnówce	477
Szkoła Podstawowa Nr 3 Im. Dr. Kazimierza Ptasińskiego w Hajnówce	143
Szkoła Podstawowa Nr 4 Im. Henryka Sienkiewicza w Hajnówce	514
I Liceum Ogólnokształcące Im. Marii Skłodowskiej Curie w Hajnówce	163
II Liceum Ogólnokształcące z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego w Hajnówce	343
Zespół Szkół Zawodowych w Hajnówce (Technikum Im. Tadeusza Kościuszki w Hajnówce i Branżowa Szkoła I Stopnia)	489

Źródło: ankieta z udziałem szkół [N=7]; Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych (<https://rspo.gov.pl>)

Przedstawiciele poszczególnych szkół bardzo różnie ocenili stan ich infrastruktury sportowej. W przypadku dwóch z nich wskazano, że nie dysponują one halami sportowymi (SP nr 3 i I LO¹⁸). Pozostałe placówki oceniły wewnętrzną infrastrukturę sportową umiarkowanie (SP nr 2 i ZSZ) lub bardzo dobrze (SP nr 1, SP nr 4, II LO). Zewnętrzna infrastruktura sportowa została oceniona bardzo źle przez trzy szkoły (SP nr 2, SP nr 4 i ZSZ). Oceny z drugiego bieguna skali, dobre i bardzo dobre, wskazały także trzy szkoły (dobra ocena zewnętrznej infrastruktury sportowej – SP nr 3; bardzo dobra ocena – SP nr 1 i II LO. Na umiarkowaną ocenę zewnętrznej infrastruktury sportowej wskazano w przypadku I LO w Hajnówce.

Pięć spośród siedmiu badanych szkół realizuje dodatkowe zajęcia sportowe. Są to głównie zajęcia ogólnosportowe, rozwijające sprawność fizyczną uczniów – gimnastyka, lekka atletyka, siłownia, gry zespołowe. Dodatkowe zajęcia sportowe nie odbywają się w I Liceum Ogólnokształcącym i w Zespole Szkół Zawodowych.

Główne problemy działalności hajnowskich szkół pod kątem wychowania fizycznego dzieci i młodzieży koncentrują się w trzech obszarach:

- Brak odpowiedniej infrastruktury sportowej (brak sali gimnastycznej w SP nr3, niedokończona bieżnia w I LO, brak zaplecza do uprawiania lekkoatletyki w ZSZ);
- Stan infrastruktury sportowej jest bardzo zły i wymaga remontu, sprzęt sportowy jest przestarzały (SP nr 2, SP nr 4, I LO, ZSZ);
- Uczniowie unikają lekcji wychowania fizycznego, nadużywają zwolnień lekarskich, są w złej kondycji fizycznej (SP nr 1, II LO).

¹⁸ W trakcie realizacji badania w szkolnej sali gimnastycznej był prowadzony kapitalny remont, obiekt był całkowicie wyłączony z użytku.

Wykres 14. Wykorzystanie szkolnej infrastruktury sportowej po godzinach lekcyjnych (w godz. od 16:00 do 22:00 oraz w soboty i niedziele)

Nazwa placówki	Wykorzystanie hal sportowych (obiekty wewnętrzne)	Wykorzystanie boisk (infrastruktura zewnętrzna)
Szkoła Podstawowa nr 1	75-100%	75-100%
Szkoła Podstawowa nr 2	50-75%	0-25%
Szkoła Podstawowa nr 3	Brak hali sportowej	Brak wykorzystania
Szkoła Podstawowa nr 4	75-100%	0-25%
I Liceum Ogólnokształcące	Brak wykorzystania	75-100%
II Liceum Ogólnokształcące z DNJB	50-75%	Trudno ocenić (nikt tego nie monitoruje bo obiekt jest ogólnodostępny)
Zespół Szkół Zawodowych	0-25%	Brak wykorzystania

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z udziałem hajnowskich szkół [N=7]

Zły stan infrastruktury sportowej szkół jest głównym utrudnieniem w użytkowaniu jej do celów pozalekcyjnych (płatne i nieodpłatne udostępnianie obiektów sportowych na użytek innych podmiotów i osób indywidualnych). Wysoki stopień wykorzystania wewnętrznych i zewnętrznych obiektów sportowych obserwujemy w szkołach, które wysoko oceniły stan tych obiektów – SP nr 1, SP nr 4 (hala sportowa), II LO.

„Gmina przekazuje środki na takie działania, ale w niewystarczającym zakresie. Aktualnie są planowane modernizacje 3 boisk przy szkołach. Jak będzie? Zobaczymy. Ja mam wątpliwości. Szkoła starała się o takie boisko od 7 lat. Urząd Miasta powinien dbać o infrastrukturę sportową przy szkołach, ponieważ tutaj rosną i objawiają się talenty sportowe. Nie później i nie gdzie indziej.”

Indywidualne Wywiady Pogłębione

Przedstawiciele szkół, którzy wzięli udział w wywiadach pogłębionych, wskazują na potrzebę przeznaczenia przez Miasto wyższych środków finansowych na modernizację szkolnych boisk i sal gimnastycznych. Służą one przede wszystkim dzieciom i młodzieży, które potrzebują przestrzeni do zachowania aktywności fizycznej, rozwijania swoich pasji sportowych. Jednak możliwość korzystania z infrastruktury sportowej jest bardzo ważna także dla lokalnych klubów i sekcji sportowych.

2.8. Finansowanie działalności sportowej w Hajnówce

Sport jako zadanie własne gminy stał się ważnym elementem życia lokalnych społeczności. Finansowany jest z budżetów gmin, miast, powiatów oraz urzędów marszałkowskich. Proces finansowania sportu przez jednostki samorządu terytorialnego regulowany jest przez samorządowe prawo dotacyjne. Same dotacje mają swoje źródło w ustawie o finansach publicznych, gdzie możemy znaleźć podział dotyczący udzielania podmiotom sektora finansów publicznych i podmiotom spoza tego kręgu wspomnianych wyżej dotacji.

Zgodnie z art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, organizacje pozarządowe niedziałające w celu osiągnięcia zysku mogą otrzymywać z budżetu jednostki samorządu terytorialnego dotacje celowe na cele publiczne, związane z realizacją zadań tej jednostki, a także na dofinansowanie inwestycji związanych z realizacją tych zadań.

Kolejną prawnofinansową podstawą wspierania sportu przez JST jest ustawa o sporcie z 2010 roku, która zakłada, iż „tworzenie warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu stanowi zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego”. Zgodnie z zapisami ustawy działalność gminy obejmuje wspieranie kultury fizycznej oraz utrzymywanie infrastruktury niezbędnej do jej realizacji.

Jednostki Samorządu Terytorialnego wspierają lokalny sport poprzez zaangażowanie w trzech kluczowych obszarach:

- środki finansowe,
- organizując i utrzymując infrastrukturę,
- realizując imprezy sportowe.

Tryb dotacyjny nie jest jedynym trybem, w którym JST może wspierać finansowo lokalny sport. Istnieje kilka możliwości, aby jednostka zaangażowała się w finansowanie sportu poprzez szeroko zakrojone działania. Jedną z możliwości jest finansowanie edukacji sportowej, infrastruktury oraz rekreacji poprzez utworzenie międzyszkolnego ośrodka sportowego, który swoim zasięgiem obejmie wszystkich uczniów zarówno szkół podstawowych jak i średnich i techników na danym obszarze. Jest to o tyle istotne, ponieważ to właśnie sport szkolny charakteryzuje się profesjonalną organizacją zajęć, wysokim stopniem rywalizacji sportowej oraz posiada wymiar organizacyjny, w którym główną rolę odgrywają trenerzy i nauczyciele WF.

Drugim istotnym kanałem dystrybucji środków finansowych w ramach JST może być sport dzieci i młodzieży, w ramach którego przyznawane są dotacje na pozalekcyjne zajęcia sportowe, dotacje na prowadzenie klubu (UKS-y oraz inne stowarzyszenia oraz spółki), dotacje na organizację zajęć podczas ferii i wakacji sportowców czy też półkolonie.

Trzecim źródłem finansowania sportu w gminie są dotacje jednoroczne, coraz częściej zyskujące na znaczeniu dla klubów dotacje wieloletnie oraz stypendia sportowe. Te środki kierowane przez JST trafiają do sportu wyczynowego. W tym miejscu trzeba dodać, iż w wielu przypadkach kluby sportowe finansowane są również dzięki umowom promocyjnym, które

również stanowią źródło dochodów klubu i finansowania JST. Nie można zapomnieć również o dotacjach na organizację imprez sportowych różnej rangi oraz finansowanie infrastruktury sportowej będącej w zarządach gmin lub ich jednostek organizacyjnych w postaci ośrodków sportu.¹⁹

Samorząd może finansować klub sportowy na dwa sposoby. Po pierwsze, podstawą wspierania klubów sportowych przez jednostki samorządu terytorialnego jest artykuł 27 *ustawy o sporcie*, który stanowi, że tworzenie warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu stanowi zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego. Organ stanowiący JST może określić, w drodze uchwały, warunki i tryb finansowania powyższego zadania własnego, wskazując w uchwale cel publiczny z zakresu sportu, który jednostka ta zamierza osiągnąć. Bezpośrednio do finansowania klubów z budżetów samorządów odnosi się art. 28 ustawy. Mówi on wprost, iż klub sportowy - co ważne - **działający na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego i nie dla zysku** - może otrzymywać dotację celową z budżetu tej jednostki. Udzielona dotacja ma wpływać na poprawę warunków uprawiania sportu przez członków klubu sportowego, który otrzyma dotację, lub zwiększać dostępność społeczności lokalnej do działalności sportowej prowadzonej przez ten klub. Katalog wydatków finansowych z dotacji ma charakter otwarty, przy czym wprost wskazano, że dotacja ta może zostać przeznaczona w szczególności m.in. na pokrycie kosztów korzystania z obiektów sportowych dla celów szkolenia sportowego. (...). *Zgodnie z art. 28 ust. 2 pkt 4 ustawy o sporcie, dotacja ma służyć realizacji celu publicznego i może być przeznaczona na cele wymienione w tym przepisie, w szczególności na pokrycie kosztów korzystania z obiektów sportowych dla celów szkolenia sportowego.*

Drugim sposobem finansowania działalności sportowej jest tryb z *ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie* w powiązaniu z *ustawą o finansach publicznych*. Samorządy mogą powierzać (określonym podmiotom, w tym klubom sportowym) wykonywanie zadań publicznych (w tym zadania wspierania i upowszechniania kultury fizycznej) wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji albo wspierać wykonywanie zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji. Na mocy art. 11-19a wspieranie zadania publicznego i powierzenie zadania publicznego odbywa się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert.²⁰

Kwestię finansowania sportu w mieście Hajnówka (gmina miejska), w tym jego poziom w latach 2011-2021 prezentują poniższe tabele opracowane na bazie danych dostępnych w Banku Danych Lokalnych GUS.

---

¹⁹ Za: artykuł pt.: „Finansowanie sportu przez Jednostki Samorządu Terytorialnego” z dn. 05.02.2021 r., Stowarzyszenie Sport Biznes Polska, <https://sbpolska.pl/2021/02/05/finansowanie-sportu-przez-jednostki-samorządu-terytorialnego/>, dostęp z dn. 31.01.2023 r.

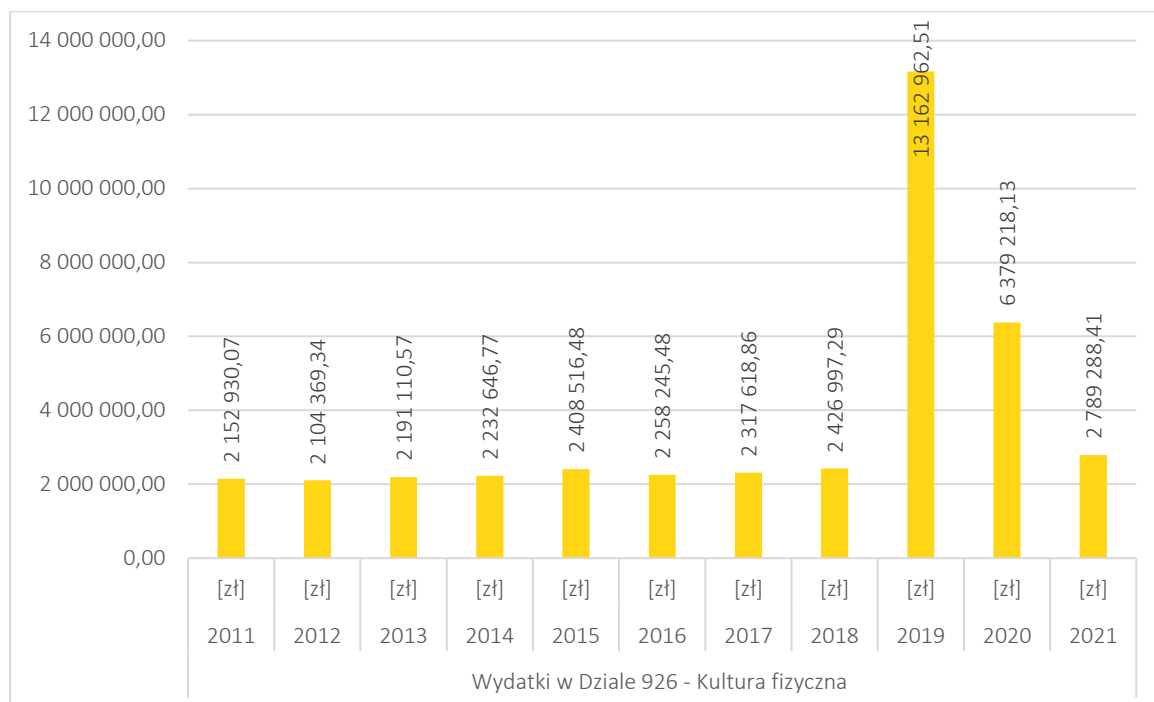
²⁰ Za: artykuł pt.: „FINANSOWANIE KLUBÓW SPORTOWYCH”, z dn. 09.11.2019 r., portal [www.wartowiedziec.pl](http://wartowiedziec.pl), <https://wartowiedziec.pl/edukacja-kultura-i-sport/49617-finansowanie-klubow-sportowych>, dostęp z dn. 31.01.2023 r.

Tabela 11. Wydatki budżetu gminy miejskiej Hajnówka w Dziale 926 - Kultura fizyczna w latach 2011-2021

Kategoria wydatków	Wydatki w Dziale 926 - Kultura fizyczna										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
ogółem	2 152 930,07	2 104 369,34	2 191 110,57	2 232 646,77	2 408 516,48	2 258 245,48	2 317 618,86	2 426 997,29	13 162 962,51	6 379 218,13	2 789 288,41
wydatki bieżące ogółem	1 710 014,30	2 091 700,34	2 156 178,57	2 201 923,77	2 311 619,48	2 145 289,03	2 251 082,50	2 300 082,29	2 601 529,57	2 677 604,62	2 696 976,91
wydatki bieżące na wynagrodzenia	363 861,22	401 739,81	404 833,69	425 272,04	487 021,34	449 307,30	503 104,82	521 801,51	548 464,78	573 100,86	652 904,45
wydatki bieżące na pochodne od wynagrodzeń	56 340,77	64 742,79	66 759,84	69 413,65	80 488,56	82 114,79	77 872,51	83 079,53	89 917,25	95 411,88	104 584,82
wydatki bieżące na zakup materiałów i usług	165 187,95	222 527,33	210 740,90	242 583,03	259 251,35	213 801,13	198 696,75	303 424,15	347 892,63	205 651,91	181 491,39
wydatki jednostek budżetowych ogółem	621 027,51	726 400,45	720 760,97	776 995,10	869 165,54	801 783,70	834 270,00	999 590,43	1 034 222,02	923 565,93	991 028,28
dotacje	1 080 000,00	1 356 000,00	1 427 000,00	1 417 000,00	1 434 000,00	1 339 500,00	1 412 830,41	1 293 000,00	1 565 000,00	1 746 151,00	1 701 793,95
wydatki majątkowe ogółem	442 915,77	12 669,00	34 932,00	30 723,00	96 897,00	112 956,45	66 536,36	126 915,00	10 561 432,94	3 701 613,51	92 311,50
wydatki majątkowe inwestycyjne	442 915,77	12 669,00	34 932,00	30 723,00	96 897,00	112 956,45	66 536,36	126 915,00	10 561 432,94	3 701 613,51	92 311,50

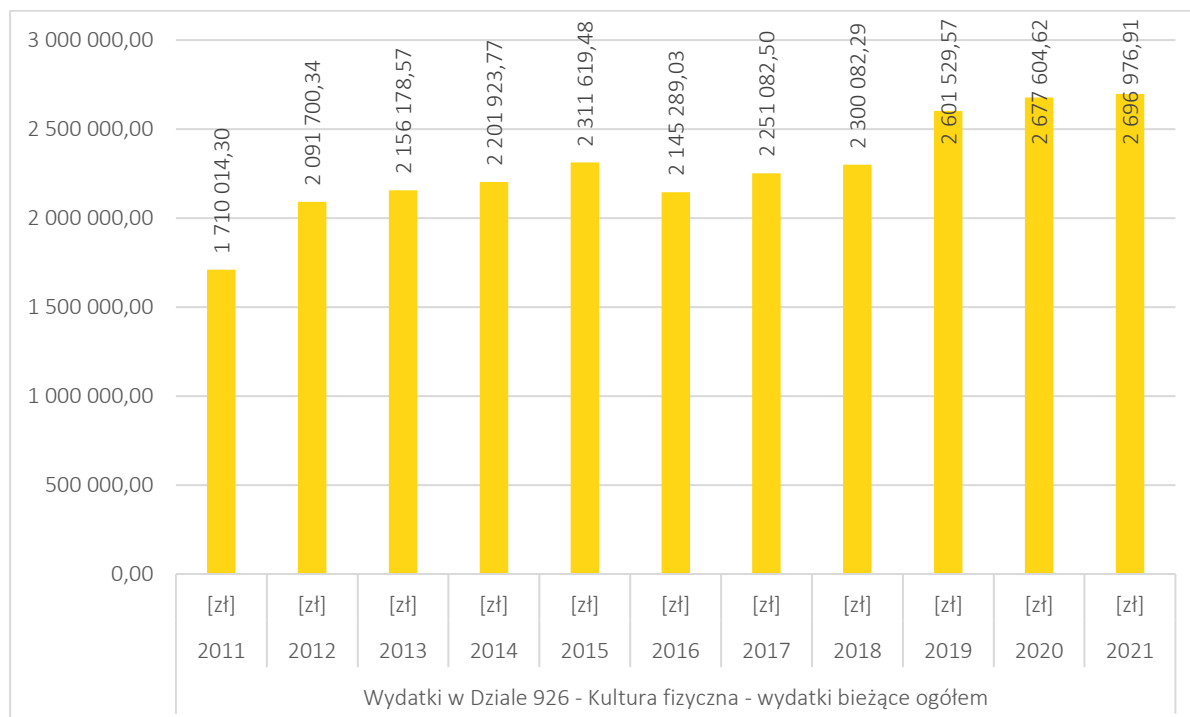
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL, 30.01.2023 r.

Wykres 15. Wydatki ogółem gminy miejskiej Hajnówka w Dziale 926 - Kultura fizyczna w latach 2011-2021

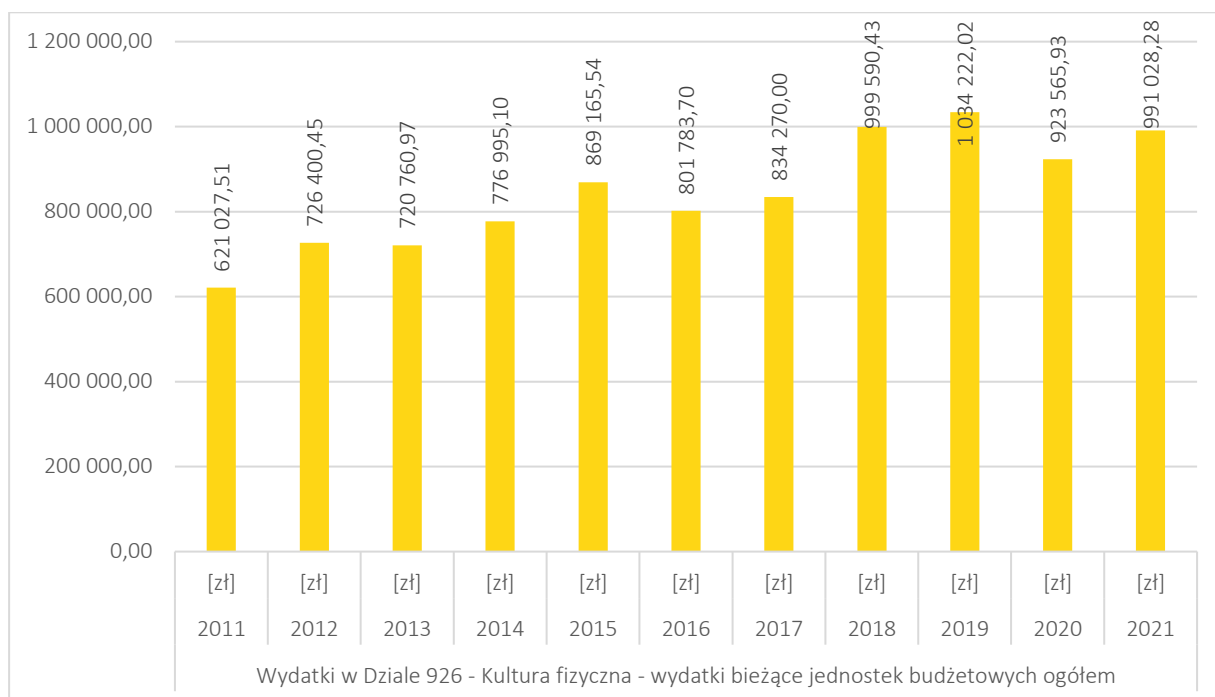
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL, 30.01.2023 r.

Wykres 16. Wydatki bieżące ogółem gminy miejskiej Hajnówka w Dziale 926 - Kultura fizyczna w latach 2011-2021

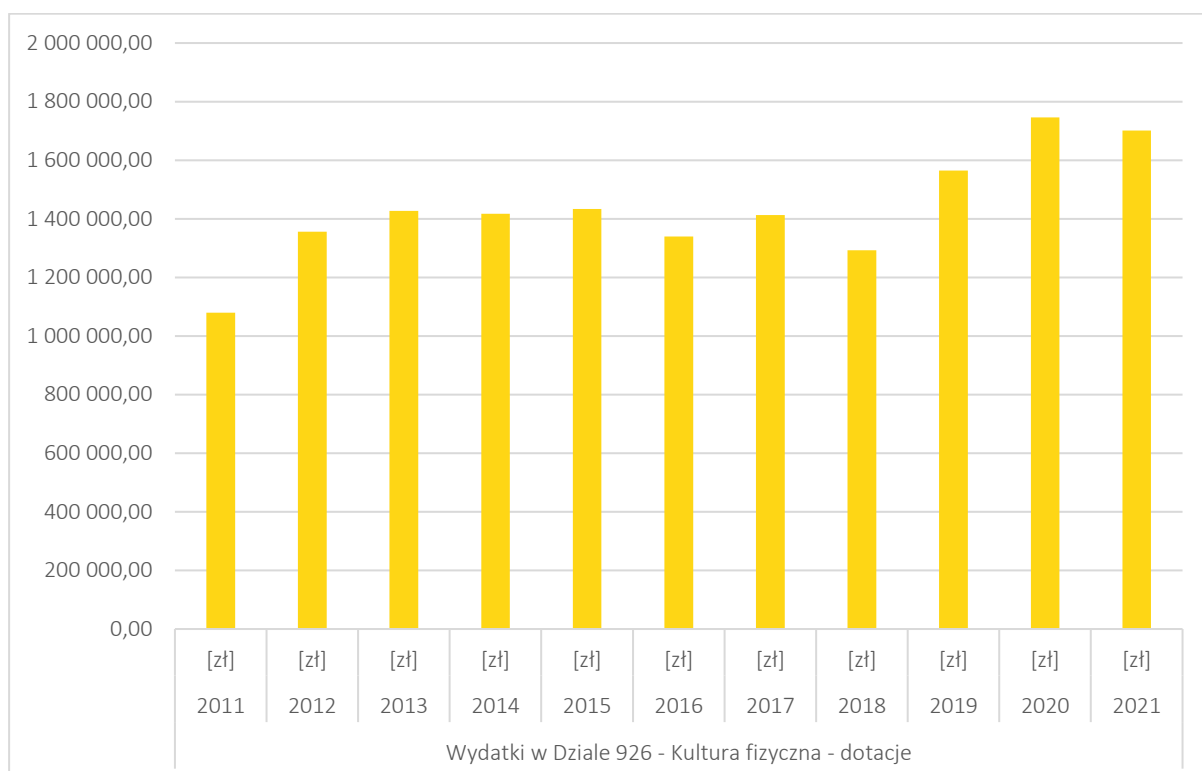
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL, 30.01.2023 r.

Wykres 17. Wydatki bieżące jednostek budżetowych gminy miejskiej Hajnówka w Dziale 926 - Kultura fizyczna w latach 2011-2021

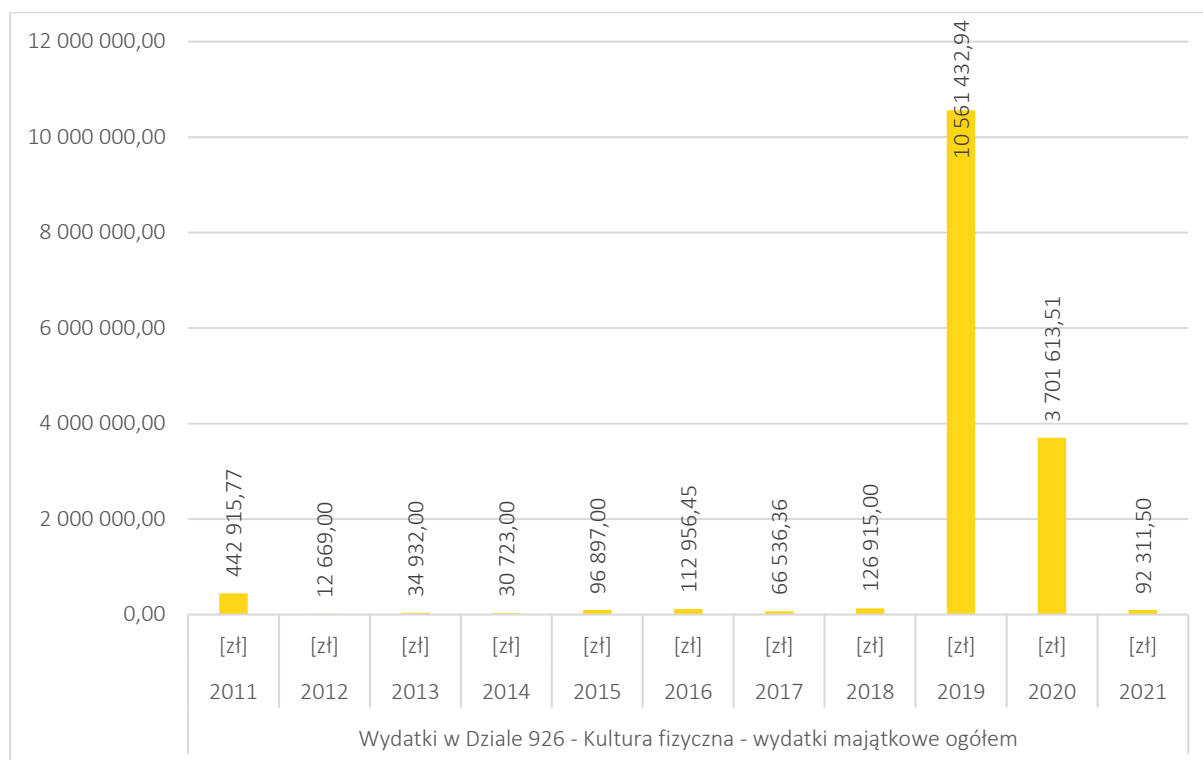
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL, 30.01.2023 r.

Wykres 18. Wydatki na dotacje gminy miejskiej Hajnówka w Dziale 926 - Kultura fizyczna w latach 2011-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL, 30.01.2023 r.

Wykres 19. Wydatki majątkowe ogółem gminy miejskiej Hajnówka w Dziale 926 - Kultura fizyczna w latach 2011-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL, 30.01.2023 r.

Istotnym aspektem funkcjonowania sportu i działalności sportowej w mieście są dotacje celowe przyznawane z budżetu miasta klubom sportowym i organizacjom prowadzącym statutową działalność w obszarze sportu i jego rozwoju na terenie Hajnówki. W 2021 roku ich łączna wartość wyniosła 245 800,00 zł, a dziedziny sportu, a także kluby i organizacje, jakie je otrzymały zaprezentowano poniżej w ujęciu tabelarycznym.

Tabela 12. Dotacje celowe z budżetu miasta Hajnówka na rozwój sportu w 2021 roku

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Wnioskowana kwota	Przyznana dotacja
Prowadzenie zajęć w sekcji judo i kulturystyki				
1	Hajnowski Klub Sportowy Żubr	Szkolenie judoków i kulturystów	72 000,00 zł	72 000,00 zł
Rozwój sportu w dziedzinie piłki nożnej				
2	Klub Sportowy Puszcza Hajnówka	Piłka nożna – Szkolenie i udział w rozgrywkach piłkarskich młodzieży i dzieci - kontynuacja	100 000,00 zł	85 000,00 zł
3	Akademia Piłkarska „Pasja” Hajnówka	Szkolenie w rozgrywkach piłkarskich dzieci	100 000,00 zł	15 000,00 zł
Rozwój sportu w dziedzinie piłki siatkowej				

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Wnioskowana kwota	Przyznana dotacja
4	Klub Sportowy Puszczą Hajnówka	<i>Piłka siatkowa – szkolenie młodzieży i dzieci – kontynuacja</i>	15 300,00 zł	15 300,00 zł
Rozwój sportu w sekcji pływackiej				
5	Klub Sportowy Puszczą Hajnówka	<i>Pływanie – moja pasja – mój styl życia - kontynuacja</i>	27 000,00 zł	27 000,00 zł
Rozwój sportu w zakresie lekkiej atletyki				
6	Klub Sportowy „Parkiet Hajnówka”	<i>Rozwój sportu w zakresie lekkiej atletyki</i>	22 500,00 zł	22 500,00 zł
Prowadzenie zajęć w sekcji boksu				
7	Uczniowski Klub Sportowy „UNIA” Hajnówka	<i>Prowadzenie zajęć boksu</i>	10 000,00 zł	9 000,00 zł

Źródło: Załącznik do Zarządzenia Nr 7/2021 Burmistrza Miasta Hajnówka z dnia 15 stycznia 2021 roku, <http://www.hajnowka.pl/strona/samorzad-wspolpraca-z-organizacjami-pozarzadowymi/948-dotacje-dla-klubow-sportowych>, dostęp z dn. 31.01.2023 r.

Plany miasta na dotowanie działalności sportowej określa ROCZNY PROGRAM WSPÓŁPRACY miasta Hajnówka z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na dany rok:²¹

Rozdział 6. Priorytetowe zadania publiczne § 8. Ustala się następujące priorytetowe obszary, w których może odbywać się współpraca:

4) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej:

a) organizacja sportowych zawodów i rozgrywek międzyszkolnych w Hajnówce,

b) wspieranie i upowszechnianie sportu w dyscyplinie judo i kulturystyki, piłki nożnej, piłki siatkowej, pływania, lekkoatletyki oraz boksu;

§ 9. Program współpracy będzie realizowany od 01.01.2023 roku do 31.12.2023 roku.

Rozdział 8. Sposób realizacji Programu współpracy § 10.

1. Podmiotami uczestniczącymi we współpracy są:

1) Rada Miasta Hajnówka – uchwalająca roczny Program współpracy, jako organ stanowiący,

²¹ Za: <http://www.hajnowka.pl/strona/samorzad-wspolpraca-z-organizacjami-pozarzadowymi/943-roczny-program-wspolpracy>, Załącznik do uchwały Nr XXXIX/309/22 Rady Miasta Hajnówka z dnia 26 października 2022 r., dostęp z dn. 31.01.2023 r.

- 2) Burmistrz – realizujący roczny Program współpracy, jako organ wykonawczy,
- 3) organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego na terenie Miasta Hajnówka w zakresie odpowiadającym zadaniom samorządu gminnego.

2. Do zadań Burmistrza, w ramach realizacji Programu współpracy, należy:

- 1) ogłaszanie otwartych konkursów ofert na realizację zadań własnych miasta Hajnówka,
- 2) powoływanie komisji konkursowej,
- 3) podejmowanie ostatecznej decyzji o wysokości dotacji przeznaczonych na realizację zadań publicznych,
- 4) zawieranie umów o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego.

§ 11. Zlecenie realizacji zadań organizacjom pozarządowym obejmuje w pierwszej kolejności te zadania, o których stanowi Program współpracy, uznane za priorytetowe i wyłonione po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert, chyba że przepisy szczególne przewidują odrębny tryb postępowania.

Rozdział 9. Wysokość środków planowanych na realizację Programu współpracy § 12. Samorząd miasta Hajnówka planuje przeznaczyć na realizację Programu współpracy środki budżetowe w wysokości 1 267 396 zł. § 13. Wysokość środków przeznaczonych na poszczególne zadania określa załącznik do Programu współpracy.

Tabela 13. Harmonogram otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych należących do Gminy Miejskiej Hajnówka w 2023 roku

Lp.	Sfera zadań publicznych	Rodzaj zadania	Planowana pula środków	Termin ogłoszenia otwartego konkursu ofert
4	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	a) Organizacja sportowych zawodów i rozgrywek międzyszkolnych w Hajnówce	6 000,00 zł	listopad/ grudzień 2022 r.
		b) Wspieranie i upowszechnianie sportu w dyscyplinie judo i kulturystyka	80 000,00 zł	listopad/ grudzień 2022 r.
		c) Wspieranie i upowszechnianie sportu w dyscyplinie piłki nożnej	94 500,00 zł	listopad/ grudzień 2022 r.
		d) Wspieranie i upowszechnianie sportu w	15 300,00 zł	listopad/ grudzień

	dyscyplinie piłki siatkowej		2022 r.
	e) Wspieranie i upowszechnianie sportu w dyscyplinie pływackiej	27 000,00 zł	listopad/ grudzień 2022 r.
	f) Wspieranie i upowszechnianie sportu w dyscyplinie lekkoatletyki	28 000,00 zł	listopad/ grudzień 2022 r.
	g) Wspieranie i upowszechnianie sportu w dyscyplinie boksu	10 000,00 zł	listopad/ grudzień 2022 r.

Źródło: Urząd Miasta Hajnówka

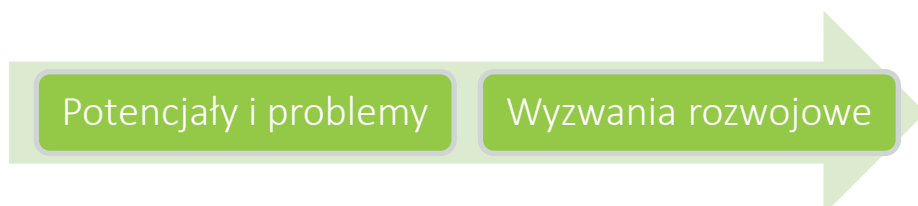
W badaniu jakościowym, jakie przeprowadzono w styczniu 2023 r. wśród interesariuszy obszaru sportu w mieście Hajnówka (pracownicy Urzędu Miasta, przedstawiciele klubów i organizacji sportowych, OSiR, placówki oświatowe, etc.) zadano pytanie „**W jaki zasadniczy sposób klub funkcjonuje? Na jakich zasadach opiera się jego praca i funkcjonowanie?**”. Najwięcej respondentów wskazało w odpowiedziach na funkcjonowania oparte na dotacjach z Urzędu Miasta – 62,5% (5 z 8 respondentów), finansowaniu przez prywatnych sponsorów – 50% (4) i składkach członkowskich/składkach rodziców -37,5% (3). Pojedyncze odpowiedzi wskazują również na środki finansowe: z federacji (na zgrupowania i obozy), środki kadrowe (wojewódzkie i krajowe) i Polskiego Związku Boks, które finansują wynagrodzenie trenera.

Wspomagającą działalność klubów sportowych i organizacji, zajmujących się krzewieniem kultury fizycznej w mieście są także dotacje ze środków powiatu.

3. Wyzwania Hajnówki związane z rozwojem sportu

Syntezę zjawisk i czynników rozwojowych, w tym problemów i potencjałów rozwojowych KOF rozwinięto w postaci wyzwań rozwojowych. Wyzwania rozwojowe stanowią syntetyczne podsumowanie diagnozy i jednocześnie charakteryzują się spojrzeniem w przyszłość. Integrują poszczególne czynniki rozwojowe i wskazują jakich rezultatów oraz przemian należy oczekiwać w przyszłości.

W kontekście uwarunkowań rozwoju sportu w Hajnówce należy wskazać na następujące, kluczowe wnioski:

1. Hajnówka postawiła na rozwój sportu, traktując go jako ważną, strategiczną dziedzinę rozwoju lokalnego. Widoczne jest to w określeniu celów strategicznych rozwoju miasta, sposobie pozycjonowania marki miasta oraz w podjętych i planowanych działaniach inwestycyjnych.

- Założenia rozwoju strategicznego oraz promocyjnego Hajnówki wskazują na duże znaczenie sportu i rekreacji.
- Hajnówka znacząco zainwestowała w infrastrukturę sportową, w planach są dalsze inwestycje w tym zakresie. Dzięki nim miasto dysponować będzie nowoczesną i dostosowaną do potrzeb mieszkańców i odbiorców zewnętrzną infrastrukturą.
- Główną ideę marki Hajnówka stanowi to, że Hajnówka pozwala na ucieczkę od świata zatrutego pośpiechem i powierzchownością do uzdrawiającej krainy duchowości i witalności prastarej puszczy. W takim ujęciu jej esencją jest: DUCHOWA WITALNOŚĆ.

2. Potencjał do rozwoju sportu i kreowania się na mapie Polski jako ważnego ośrodka oferującego aktywny sposób spędzania wolnego czasu tworzy lokalizacja i sąsiedztwo miasta względem terenów Puszczy Białowieskiej.

- Położenie Hajnówki w sąsiedztwie Puszczy Białowieskiej oraz zasób infrastruktury sportowej stanowią potencjał dla rozwoju oferty aktywnego sposobu spędzania wolnego czasu, jak też rozwoju profesjonalnej oferty sportowej, w szczególności związanej lekką atletyką.
- Hajnówka znana jest z biegów, a najbardziej z organizowanego od 2000 r. Półmaratonu Hajnowskiego, który z roku na rok przyciąga coraz więcej biegaczy. Kolejną imprezą

biegową jest Hajnowska Dwunastka, organizowana od kilku lat również przyciąga biegaczy do miasta. Inną z imprez o dużym potencjale jest Puchar Polski Nordic Walking.

- Potencjał promocyjny sportu kształtują wydarzenia sportowe. Warto przy tym zauważyć, iż mieszkańcy Hajnówki nie uczestniczą powszechnie w wydarzeniach sportowych jako kibice. Brak jest na terenie Hajnówki większych wydarzeń sportowych lub znaczącego przywiązania mieszkańców do wybranej dyscypliny sportu.
- W opinii mieszkańców Hajnówka nie kojarzy się szczególnie z ofertą lub tradycjami sportowymi. Największy potencjał promocyjny posiadają imprezy biegowe oraz nordic walking.

3. Potencjał rozwoju sportu w Hajnówce tworzy dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa oraz plany miasta w zakresie jej dalszego rozwoju. Wymagane jest jednocześnie spojrzenie na kompleksowość oferty oraz wybranie ścieżki specjalizacji sportowej. Nie można pominąć kwestii związanych z powszechnością sportu, czyli potrzeb mieszkańców.

- Hajnówka posiada znaczący zasób infrastruktury sportu. Należy podkreślić, iż miasto znacząco poprawiło dostępność i jakość infrastruktury w ostatnich latach. Istotne dla kreowania rozwoju będą również inwestycje, które zostaną zrealizowane w najbliższej przyszłości.
- Mieszkańcy Hajnówki wysoko oceniają dostępność i stan infrastruktury sportowej na terenie miasta, w szczególności odnoszącej się do aktywnego spędzania czasu w oparciu o tereny rekreacyjne i zielone oraz w formie pływania. Najślabiej oceniana jest dostępność do ścieżek rowerowych oraz sal sportowych przy szkołach.
- Istniejąca infrastruktura sportowa zasadniczo odpowiada aktualnym potrzebą lokalnym klubów sportowych. Widoczne są jednak ograniczenia w zakresie organizacji zawodów sportowych o randze ponadlokalnej.
- Ważną rolę w rozwoju sportu w Hajnówce pełnią szkoły. Szkoły dysponują zasadniczo dobrze rozwiniętą infrastrukturą sportową, która wymaga jednak uzupełnienia. Szkoły aktywnie uczestniczą w realizacji zajęć sportowych. Oprócz dostępu do infrastruktury sportowej problemem jest unikanie przez uczniów uczestnictwa w zajęciach wychowania fizycznego.

4. Postawienie na sport jako na markę wiodącą Hajnówki koresponduje z potrzebą wspierania powszechnej aktywności sportowej mieszkańców.

- Hajnówka jest przestrzenią, która umożliwia w odpowiednim zakresie prowadzenia aktywnego stylu życia, w tym również realizację i rozwijanie pasji sportowych.
- Badania wskazują, iż mieszkańcy Hajnówki nie należą do społeczeństwa, które powszechnie praktykuje aktywność fizyczną. Z wiekiem widoczny jest skokowy spadek aktywności fizycznej.

- Znaczący potencjał w rozwijaniu aktywności fizycznej mieszkańców posiadają szkoły, w tym lekcje wychowania fizycznego. Jednocześnie ważne jest kształtowanie odpowiedniej jakości zajęć oraz świadomości dzieci, młodzieży, rodziców oraz zarządzających szkołami nt. wagi i znaczenia aktywności fizycznej oraz sportu.

5. Rozwój sportu jako ważnej dziedziny rozwoju miasta oznacza konieczność optymalizacji procesów zarządzania i wzmocnienia współpracy na poziomie lokalnym i ponadlokalnym.

- Istotnym aspektem funkcjonowania sportu i działalności sportowej w mieście będzie wsparcie klubów i stowarzyszeń sportowych. Stanowią one będą ważną rolę partnera merytorycznego zarówno w kontekście rozwoju oferty sportu profesjonalnego, jak też działań upowszechniania sportu amatorskiego.
- Wszystkie uczestniczące w badaniu organizacje sportowe z Hajnówki deklarują chęć bycia aktywnym i chęć rozwoju. Dla części klubów głównym celem jest zwiększanie zasięgu działania wśród mieszkańców Hajnówki, czyli wspierania rozwoju powszechności sportu. Dla części organizacji ważne jest osiągnięcie sukcesów sportowych.
- Warto podkreślić, iż wsparcie publiczne stanowi ważne źródło stabilności i aktywności klubów sportowych w Hajnówce. Widoczny jest przy tym wzrost zainteresowania ofertą klubów, przy jednoczesnej stagnacji lub niedostatkach w finansowaniu działalności i rozwoju. Ważne będzie wsparcie klubów sportowych w zakresie możliwości rozwoju, w tym potencjału kadrowego i zasięgu oddziaływania wśród społeczności lokalnej.
- Ważną rolę w rozwoju sportu w Hajnówce pełnią szkoły. Szkoły dysponują zasadniczo dobrze rozwiniętą infrastrukturą sportową, która wymaga jednak uzupełnienia. Szkoły aktywnie uczestniczą w realizacji zajęć sportowych. Oprócz dostępu do infrastruktury sportowej problemem jest unikanie przez uczniów uczestnictwa w zajęciach wychowania fizycznego.
- Wiodącą instytucją organizującą i zarządzającą rozwojem sportu w Hajnówce będzie Ośrodek Sportu i Rekreacji. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce jest organizatorem ważnych imprez sportowych w mieście, jak też inicjatorem i organizatorem współpracy merytorycznej.
- Miasto może pełnić rolę inicjatora współpracy, być swoistą platformą organizacyjną dla różnych sfer współpracy, w tym pomiędzy klubami sportowymi, szkołami, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji.

Podsumowując powyższą analizę należy stwierdzić, iż model rozwoju sportu w Hajnówce należy oprzeć na filarach **POWSZECHNOŚCI SPORTU ORAZ MOŻLIWOŚCI KREOWANIA PROFESJONALNEJ OFERTY SPORTOWEJ**. Powszechność odnosi się do ogółu społeczeństwa miasta, instytucji, infrastruktury. Miasto powinno kreować takie rozwiązania, które sprzyjać będą zwiększaniu zasięgu aktywności fizycznej mieszkańców, zwracając szczególną uwagę na

dorosłych mieszkańców. Powszechność oznaczać będzie także specjalizację, tj. dostosowanie do potrzeb konkretnych grup społecznych, instytucji, w tym klubów sportowych. Oznacza również powszechną akceptację sportu jako narzędzia polityki społecznej miasta.

Na sukcesach sportowych opierać się będzie wizerunek i marka Hajnówki, jako miejsca ważnego dla aktywnego odpoczynku i docelowo jako ważnego dla sportowców profesjonalnie uprawiających dyscypliny związane z lekką atletyką.

Rolą marki miasta będzie oprócz jego promocji na zewnątrz, także promocja skierowana do mieszkańców. Dotyczyć będzie ona nie tylko kwestii wizerunku miasta jako przyjaznego i wygodnego do życia, ale też promocji aktywności fizycznej, jako ważnego narzędzia polityki społecznej i zdrowotnej.

Sukcesy sportowe nie będą kluczowym aspektem rozwoju miasta, ale tworzyć będą odpowiedni klimat dla rozwoju powszechności sportu w Hajnówce oraz wzmacniać będą wizerunek miasta, które stawia na aktywny styl życia.

Wyzwania rozwoju sportu w Hajnówce

1. Zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców w celu kształtowania zdrowego stylu życia.

2. Rozwój marki Hajnówki w oparciu o sport, w szczególności na bazie dyscyplin sportowych związanych z lekkoatletyką.

4. Misja, cele rozwoju sportu w Hajnówce

Misja jest nadrzędnym celem polityki rozwoju sportu w Hajnówce. W misji ujęto ponadto system wartości i przedstawiono nadrzędny sposób działania, który ma zapewnić sukces w realizacji założeń rozwoju sportu. Misję oparto na filarze powszechności sportu. Zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców oznaczać będzie sukces realizacji polityki rozwoju sportu. Sport – mając na uwadze aspiracje rozwojowe miasta – jak też jego zdolności do kreowania rozwoju i jakości życia – będzie jednym z kluczowych elementów marki i wizerunku miasta.

Misja Hajnówki w odniesieniu do sportu

Wspieranie powszechności sportu i aktywności fizycznej mieszkańców oraz kreowanie marki miasta w oparciu o sport.

Dla kogo i po co?

1. Dla ogółu mieszkańców – aby zapewnić powszechność i dostępności do sportu.
2. Dla młodych – aby zapewnić ich rozwój.
3. Dla starszych - aby wspierać zdrowie.
3. Dla miasta – aby wzmocnić jego wizerunek, zdolność podtrzymywania i podnoszenia jakości życia, spędzania wolnego czasu i docelowo dochody mieszkańców i miasta w oparciu o sektor gospodarki turystycznej związanej ze sportem.
4. Dla ludzi świata sportu z Hajnówki - aby podtrzymać ich pasję działania, dać narzędzie i możliwości do działania.
5. Dla ludzi świata sportu z kraju i zagranicy - zapewniając profesjonalną ofertę treningową i pobytową.

Jak?

1. Kształtując świadomość mieszkańców nt. roli i znaczenia sportu.
2. Rozwijając ogólnodostępną infrastrukturę.
3. Wzmacniając system kształcenia sportowego, w szczególności w oparciu o potencjał klubów sportowych, MOSiR, szkół.
4. Tworząc warunki do funkcjonowania profesjonalnych dyscyplin sportowych w mieście, w tym związanych z lekką atletyką
5. Współpracując na różnych poziomach.

Z misji płyną bezpośrednio cele rozwoju sportu w Hajnówce. Po pierwsze miasto dążyć będzie do zwiększenia zasięgu aktywności fizycznej mieszkańców. Po drugie sukcesy sportowe będą miarą sukcesu polityki sportu – tworzyć będą obraz miasta dającego szansę na rozwój, a tym samym pobudzać będą aktywność fizyczną mieszkańców. W celu 3. ujęto aspiracje sportu do bycia jednym z filarów polityki rozwoju miasta i jego wizerunku.

Cele rozwoju sportu w Hajnówce

Cel 1.
Aktywni
mieszkańcy

Cel. 2.
Sport marką
Hajnówki

Cele rozwoju mają swoje rozwinięcie w postaci priorytetów, jak też stanowią odpowiedź na wyzwania rozwojowe:

- Cele operacyjny 1.1 Rozwój infrastruktury zapewniającej możliwość uprawiania sportu w Hajnówce.
- Cel operacyjny 1.2. Rozwój partnerstwa w upowszechnianiu sportu i aktywności fizycznej.
- Cel operacyjny 2.1. Rozwój marki sportowej Hajnówki.
- Cel operacyjny 2.2. Rozwój systemu zarządzania sportem Hajnówce.

5. Priorytety i kierunki rozwoju sportu w Hajnówce

Politykę rozwoju sportu zbudowano w oparciu o hierarchiczną strukturę. Poszczególnym celom przypisano cele operacyjne, a tym z kolei kierunki działań. Strukturę działań oparto na danych diagnostycznych, które poddano dyskusji w trakcie spotkań warsztatowych.

W odniesieniu do opisu każdego z celów operacyjnych przyjęto model uwzględniający:

- Opis stanu faktycznego, który ma swoje potwierdzenie w danych ilościowych lub jakościowych,
- Opis stanu pożądanego, tj. optymalnego z punktu widzenia posiadanych przez miasto zasobów, możliwości, trendów rozwoju sportu, jak też aspiracji miasta,
- Kierunki działań, czyli propozycje działań, które mogą być faktycznie wdrażane i realizowane z perspektywy miasta, tj. realizacja działań jest w zasięgu kompetencji, zdolności realizacyjnych miasta i podmiotów funkcjonujących w sferze sportu.

Cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury zapewniającej możliwość uprawiania sportu w Hajnówce	
Stan faktyczny:	<ul style="list-style-type: none"> • Hajnówka dysponuje dobrą bazą infrastruktury w kontekście sportu szkolnego i wychowania fizycznego, jak też potrzeb klubów sportowych. • Hajnowska infrastruktura umożliwia uprawianie sportu bezpośrednio w mieście oraz w jego okolicach, w szczególności na terenach leśnych. • Część obiektów wymaga remontów i modernizacji. • Brakuje rozwiązań infrastrukturalnych, które umożliwiają realizację zawodów sportowych o randze ponadlokalnej. • Istniejący zasób infrastruktury jest mocno obciążony, co związane jest z rosnącym popytem na aktywność fizyczną. • W najbliższym czasie miasto zainwestuje w modernizację i nową infrastrukturę sportową, które pozwolą poprawić dostępność do oferty sportu i rekreacji. • Sieć dróg i ścieżek rowerowych nie jest jeszcze w pełni zintegrowana w jednolity i bezpieczny system.
Do czego dążymy:	<ul style="list-style-type: none"> • Miasto dążyć będzie do zrównoważonego rozwoju i powszechności dostępu do infrastruktury sportowej,

Cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury zapewniającej możliwość uprawiania sportu w Hajnówce

	<p>zarówno dla potrzeb wychowania fizycznego, działalności klubów i sekcji sportowych, jak też mieszkańców.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Docelowo infrastrukturę rozwijać się będzie z myślą o tworzeniu profesjonalnej, komercyjnej oferty związanej z uprawianiem lekkiej atletyki, w tym sportów biegowych, która stanie się wiodącą marką sportową miasta.
Kierunki działań:	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja i rozbudowa przyszkolnej infrastruktury sportowej. • Rozwój i modernizacja infrastruktury na potrzeby lekkiej atletyki, w szczególności dyscyplin biegowych, triathlonu. • Rozwój przestrzeni i miejsc oraz infrastruktury dedykowanej dla sportu na terenie Hajnówki – w kontekście uzupełniania i powiązania istniejącej infrastruktury, np. ścieżek biegowych, miejsc do ćwiczeń/ rozgrzewki. • Tworzenie spójnej sieci tras rowerowych, biegowych, pieszych, nordic walking, poprawiających łączność pomiędzy przestrzenią miasta Hajnówka oraz terenami Puszczy Białowieskiej.

Cele operacyjny 1.2. Rozwój partnerstwa w upowszechnianiu sportu i aktywności fizycznej.

Stan faktyczny:	<ul style="list-style-type: none"> • Niski ogólny poziom aktywności fizycznej mieszkańców Hajnówki, w szczególności osób dorosłych, przy istotnym spadku aktywności wraz z wiekiem. • Coraz mniejsze zainteresowanie dzieci, młodzieży oraz rodziców wychowaniem sportowym, przejawiające się m. in. udzielaniem zwolnień od zajęć wychowania fizycznego w szkołach, unikaniem zajęć wychowania fizycznego przez osoby mniej sprawne. • Niski poziom świadomości dzieci i rodziców nt. roli aktywności fizycznej w rozwoju człowieka.
------------------------	--

Cele operacyjny 1.2. Rozwój partnerstwa w upowszechnianiu sportu i aktywności fizycznej.

	<ul style="list-style-type: none"> • Niewielka rola klubów sportowych i sekcji sportowych w kształtowaniu programów kształcenia sportowego i wychowania fizycznego na poziomie szkoły, w tym widoczne problemy z pogodzeniem ścieżki rozwoju sportowego i edukacji.
Do czego dążymy:	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój wszechstronnych zainteresowań sportowych, wszechstronny rozwój sprawności fizycznej mieszkańców. • Rozwój powszechnej świadomości dzieci, młodzieży i rodziców oraz osób starszych nt. znaczenia aktywności fizycznej w prawidłowym rozwoju, który realizowany powinien być oparciu o możliwe najszersze partnerstwo. • Kluby sportowe powinny współuczestniczyć w kreowaniu programów wychowania fizycznego i zajęć dodatkowych w szkołach. • Określanie predyspozycji kształcenia sportowego uczniów realizowane będzie przy współpracy klubów sportowych z Hajnówki. • Szkolenie specjalistyczne powinno być oparte o kluby i sekcje, które zapewniają warunki realizacji programu szkolenia, realizację kalendarza sportowego oraz odpowiednią kadrę trenerską. Kluby i sekcje powinny być odpowiedzialne za nabór i selekcję do poszczególnych dyscyplin sportu. • Miasto powinno przejąć rolę koordynującą dla współpracy klubów sportowych (w tym również w zakresie prowadzonego naboru dla szkolenia specjalistycznego) – uwzględniając potrzeby dyscyplin sportu. Konieczne jest posiadanie wiedzy nt. indywidualnych planów i strategii działania i rozwoju poszczególnych klubów sportowych z Hajnówki. • W klubach sportowych powinno ćwiczyć więcej osób w relacji do liczby mieszkańców niż obecnie. • Należy wspierać i wzmocnić potencjał klubów i kadr trenerskich, które działają w oparciu o zaangażowanie społeczne, a jednocześnie osiągają wysokie wskaźniki efektywności kształcenia sportowego lub wskaźniki uspołecznienia aktywności fizycznej.

Cele operacyjny 1.2. Rozwój partnerstwa w upowszechnianiu sportu i aktywności fizycznej.

Kierunki działań:	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie kompetencji i wiedzy kadr wychowania fizycznego, m. In. w zakresie wszechstronnego rozwoju sprawności fizycznej, zwiększania atrakcyjności wychowania fizycznego. • Organizacja współpracy szkół oraz klubów sportowych, ukierunkowana na wdrożenie programów szkolenia sportowego, np. związanego z lekką atletyką. • Organizacja współzawodnictwa sportowego szkół poprzez SKS lub UKS – ukierunkowana na powszechność. • Upowszechnienie uczestnictwa w zajęciach wychowania fizycznego. • Wspieranie działalności stowarzyszeń kultury fizycznej zajmujących się rekreacją i sportem masowym, a także sportem osób niepełnosprawnych – w celu popularyzacji sportu. • Wsparcie klubów sportowych w tworzeniu i wdrażaniu planów rozwoju. • Prowadzenie bieżącego monitoringu działalności klubów sportowych. • Organizacja współpracy klubów sportowych ze szkołami oraz pomiędzy sobą w zakresie naboru i selekcji do szkolenia specjalistycznego (np. w formie umów patronackich). • Wsparcie klubów sportowych w zakresie działalności statutowej, np. poprzez wsparcie kosztów zatrudnienia kadr trenerskich.
--------------------------	--

Priorytet 3. Rozwój marki sportowej Hajnówki

Stan faktyczny:	<ul style="list-style-type: none"> • Hajnówka jako miasto położone na skraju Puszczy Białowieskiej i jednocześnie największy ośrodek rejonu posiada znaczący potencjał do rozwoju funkcji turystyczno-sportowej i budowy wyróżniającej się marki.
------------------------	--

Priorytet 3. Rozwój marki sportowej Hajnówki

	<ul style="list-style-type: none"> • Hajnowski sport posiada obecnie niski potencjał promocyjny (marketingowy), co związane jest m. in. z brakiem większych imprez sportowych. Miasto nie posiada szczególnych sukcesów sportowych, słabo kojarzy się mieszkańcom ze sportem. • Mieszkańcy są mało aktywni w uprawianiu sportu, jak też uczestnictwie w wydarzeniach sportowych. • Najbardziej rozpoznawalne imprezy sportowe w Hajnówce związane są biegami i nordic walking. Imprezy te odbywają się na terenach Puszczy Białowieskiej. • Jakość środowiska przyrodniczego i czyste powietrze to znaczące atuty dla promocji Hajnówki jako miejsca aktywnego odpoczynku oraz miejsca atrakcyjnego dla profesjonalnego uprawiania sportu, w tym sportów biegowych. • Na terenie Hajnówki wśród oferty klubów sportowych wyróżnia się tradycja i sukcesy związane z lekką atletyką. Brak jest jednak powszechności w jej uprawianiu. • Miasto rozwija sukcesywnie infrastrukturę, która umożliwia uprawianie kilku dyscyplin związanych z lekką atletyką.
Do czego dążymy:	<ul style="list-style-type: none"> • Nastąpi zwiększenie popularności aktywnego spędzania wolnego czasu, jak też biernego uczestnictwa w zawodach sportowych na terenie Hajnówki. • Miasto zapewni organizację cyklicznych imprez, które odbywać się będzie wg ustalonego kalendarza. Celem nadrzędnym imprez będzie pobudzanie aktywności fizycznej mieszkańców oraz promocja zdrowia, jak też budowanie rozpoznawalności miasta jako miejsce atrakcyjnego dla sportowców. • Lekka atletyka stanie się kluczową dyscypliną sportową budującą rozpoznawalność Hajnówki. Dotyczyć to będzie zarówno sportu amatorskiego, w tym sportów biegowych, jak też sportu profesjonalnego. • Miasto dążyć będzie wraz rozwojem infrastruktury sportowej i pobytovej do kreowania się jako ważnego miejsca na mapie sportowej Polski, który umożliwi uprawianie lekkiej atletyki jak też aktywny wypoczynek na łonie natury.

Priorytet 3. Rozwój marki sportowej Hajnówki

Kierunki działań:

- Ustalenie zasad współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi odpowiedzialnymi za sport i klubami oraz jednostkami odpowiedzialnymi za promocję marki Hajnówki, w tym dążenie do kreowanie spójnego obrazu marki Hajnówki.
- Stworzenie i utrzymanie kalendarza imprez wiodących dla promocji miasta przez sport, ukierunkowanego na wspieranie powszechności sportu w mieście oraz promocję marki.
- Intensyfikacja działań promujących wydarzenia sportowe, w tym również rywalizacji dzieci i młodzieży – jako narzędzi komunikacji społecznej, związanych z promocją aktywności, zdrowego stylu życia – jak też sukcesów sportowców z Hajnówki.
- Rozszerzenie programów upowszechniających kulturę fizyczną w mieście.
- Promocja miasta jako miejsca umożliwiającego uprawianie lekkiej atletyki jak też aktywny wypoczynek na łonie natury.
- Wdrożenie systemu stypendialnego dla perspektywicznych i osiągniętych wysoki poziom sportowy zawodników.

Priorytet 4. Rozwój system zarządzania sportem w Hajnówce

Stan faktyczny:

- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce jest jednostką samorządową powołaną do realizacji zadań własnych gminy miejskiej Hajnówka w sprawach kultury fizycznej, rekreacji i turystyki. Podmiotami, które zarządzają infrastrukturą sportową w mieście są ponadto szkoły oraz Park Wodny.
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce jest organizatorem ważnych imprez sportowych w mieście.
- Miasto współpracuje z klubami sportowymi, uczestnicząc m. in. w koordynacji działań związanych z udzielaniem dotacji klubom sportowym z budżetu miasta.
- Miasto realizuje działania związane z promocją, w tym promocją poprzez sport.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kluby sportowe realizują swoje plany i działania bieżące oraz rozwojowe, ukierunkowane na cele statutowe, w ograniczonym zakresie współpracując pomiędzy sobą oraz szkołami. Deficytem jest wymiar komunikacji i znajomość zasobów i planów rozwojowych. • Hajnówka posiada zasób kadr trenerskich i sympatyków sportu, zaangażowanych w rozwój różnych dyscyplin sportu, do których zaliczyć należy również nauczycieli wychowania fizycznego. • Istotną rolę w wychowaniu fizycznym dzieci i młodzieży pełnią szkoły.
<p>Do czego dążymy:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie roli koordynującej Miasta Hajnówka w zakresie realizacji polityki rozwoju sportu. • Realizacja polityki rozwoju sportu w oparciu o aktualny stan wiedzy i fakty (bieżący monitoring i ewaluacja, bieżąca współpraca). • Wzmocnienie komunikacji pomiędzy aktorami realizującymi politykę rozwoju sportu, w tym pomiędzy klubami i stowarzyszeniami sportowymi, szkołami, nauczycielami wychowania fizycznego, pasjonatami sportu, biznesem, Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji. • Wzmocnienie organizacyjne i kompetencyjne klubów sportowych, w tym kadr trenerskich. • Efektywniejsze zarządzanie zasobami infrastruktury sportu i rekreacji w mieście, przy założeniu rosnącego popytu na ofertę sportową i przy założeniu komercjalizacji oferty sportowej w oparciu o lekką atletykę.
<p>Kierunki działań:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nadanie roli koordynującej z zakresu rozwoju kultury fizycznej dla Ośrodka Sportu i Rekreacji w Hajnówce, który wspierać będzie merytoryczny zespół doradczy (m. in. przedstawiciele klubów sportowych, nauczyciele wychowania fizycznego). • Prowadzenie bieżącego monitoringu i ewaluacji sfer funkcjonowania sportu i rekreacji, w tym zasobów i planów rozwoju klubów sportowych, trendów, potrzeb oraz oceny poziomu sportu. • Prezentowanie informacji nt. stanu wdrażania polityki rozwoju sportu osobom zarządzającym miastem oraz radnym i mieszkańcom.

Przykłady proponowanych do wdrożenia przez Hajnowkę priorytetowych projektów wspierających rozwój sportu

Lp.	Projekt	Opis projektu	Spójność z kierunkami działań
1.	Działania służące pobudzeniu mieszkańców Hajnowki do kreatywnego działania oraz podejmowania niekonwencjonalnych przedsięwzięć w sporcie i na rzecz zdrowego stylu życia		
2.	Koncepcja promocji Hajnowki w stosunku do potencjalnych inwestorów nawiązująca do realnego scenariusza rozwoju sportu		
3.	Zasady tworzenia nowoczesnych przedsięwzięć sportowych i okołozdrowotnych, które wspierają dzieci i młodzież w procesach kształtowania relacji ze społeczeństwem, a także uczą krytycznego myślenia i namysłu nad funkcjonowaniem człowieka w świecie i we własnym otoczeniu		
4.	Koncepcja wdrożenia polityki rozwoju sportu do funkcjonowania hajnowskich przedszkoli, szkół podstawowych i średnich		
5.	Model instytucjonalny zarządzania sportem w Hajnowce		

6. Założenia komercjalizacji sportu w Hajnówce

6.1 Propozycje wyjściowe do koncepcji komercjalizacji sportu w Hajnówce

Mając na uwadze komercjalizację oferty sportowej w Hajnówce identyfikuje się zasadniczo dwie grupy docelowe:

- Mieszkańcy /lokalne kluby;
- Przyjezdni, których można dywersyfikować na podgrupy: turyści, sportowcy (w tym grupy zorganizowane).

Hajnówka powinna w komercjalizacji postawić na ofertę opierającą się na posiadanych atutach lokalizacyjnych, infrastrukturalnych oraz tradycji sportowej. Szans na komercjalizację należy upatrywać w lekkiej atletyce:

- Gmina dotychczas prowadzi działalność popularyzacji sportu/aktywności sportowej poprzez dofinansowywanie klubów i wydarzeń. Zasobność portfela mieszkańców jest jednak ograniczona i wprowadzenie odpłatnych zajęć może być problemem. W tym kontekście warto podjąć się realizacji działań finansowanych ze środków centralnych, których celem jest upowszechnianie sportu.
  - To potencjalnie może zwiększyć udział w sporcie powszechnym, bardziej zaktywizować społeczność lokalną. Beneficjentem a w konsekwencji operatorem tego typu programów może być MOSiR. Dla samej instytucji daje dwie korzyści: finansową (koszty pośrednie) i wizerunkową (większa aktywność ośrodka, lepsza oferta).
- W kontekście lokalnych klubów, biorąc pod uwagę ich strukturę, potencjał i planowane cele, nie mogą liczyć na szybki rozwój bez wsparcia strukturalnego. Warto rozważyć realizację programów szkoleniowych wybranych dyscyplin (w tym lekkiej atletyki), a nie tylko dotacje na działalność podstawową. Sugeruje się wspomóc kluby w przygotowaniu i w konsekwencji podpisaniu porozumień z większymi klubami (np. z Białegostoku – silna sekcja lekkoatletyczna), co do wsparcia w szkoleniu, transferu zawodników.
  - Z punktu widzenia gminy taki zabieg pozwoli na przygotowanie dla tych właśnie klubów i ich zawodników oferty pobytów treningowych/obozów w oparciu o MOSiR. Za takimi zawodnikami jak Natalia Kaczmarek (już zawodnicza Białegostoku – klub Podlasie Białystok), Wojtek Nowicki pójść tłumy młodych sportowców.

- Najbardziej popularnym wydarzeniem sportowym są biegi w Hajnówce, co koresponduje również z potencjałem przyrodniczym, dlatego lekkoatletykę trzeba wybrać jako wiodącą dyscyplinę – w profesjonalizacji i komercjalizacji.
- Niewystarczający wydaje się być zasób infrastruktury noclegowej. Tu należy postawić na partnerów prywatnych. Można rozważyć koncepcję, iż MOSiR zdecyduje się na inwestycję w swego rodzaju bursę/obiekt noclegowy dla sportowców. Ministerstwo SiT docelowo będzie to uznawać za koszt kwalifikowalny w ramach dotacji z FRKF (fundusz rozwoju kultury fizycznej – tzw. totalizator).
- Wykorzystując potencjał i rozpoczętą współpracę lokalnych klubów z tzw. sportem wysoko kwalifikowanym MOSiR przygotowuje, na bazie dostępnej/posiadanej infrastruktury, oferty pobytowe na obozy szkolenia dla grup sportowych (np. dla triathlonistów). Dodatkowo w ramach własnych zasobów kadrowych może tworzyć ofertę komercyjną dla indywidualnych odbiorców (w tym mieszkańców).

Wydają się, że istniejąca infrastruktura sportowa jest już wystarczająca do tego, aby podjąć pierwsze korki w kierunku budowy koncepcji komercjalizacji. Należy przy tym podkreślić, iż rozwój infrastruktury w mieście jest dynamiczny i w perspektywie operacyjnej (3-5 lat) znacząco poprawi się jej dostępność.

- **Koncepcję komercjalizacji oferty sportu można oprzeć na następujących obiektach:**
  - Wyznaczone trasy biegowe w Puszczy Białowieskiej,
  - Obiekty MOSiR, w tym Park Wodny,
  - Kluczowe szkolne obiekty sportowe:
    - w tym Orlik przy LO (np. pchnięcie kulą, biegi sprinterskie),
    - SP nr 1 z halami sportowymi,
    - SP nr 3 ze względu na dobrą lokalizację względem Puszczy, należy jednak wybudować halę sportową, warto dodać, iż planowana jest budowa boisk przy tej szkole,
    - Szkoły podstawowe nr 2, 3, 4 – planowana jest realizacja boisk przyszkolnych.
  - Tereny zlokalizowane w przestrzeni miejskiej: Park Miejski (który warto dostosować docelowo do potrzeb sportowców, np. poprzez modernizację alejek parkowych i wyposażenie ich nawierzchnię szutrową albo tartanową).

Postulowana przez interesariuszy w badaniach hala widowiskowo-sportowa mogłaby być zrealizowana, ale dopiero w momencie kiedy miasto ugruntuje sobie markę sportową. Może to otworzyć ścieżkę dla organizacji większej/ ważniejszej imprezy sportowej. Jeśli dodatkowo pogłębi się i usystematyzuje się współpracę ze związkami sportowymi i być może z „dużymi klubami sportowymi”, to w konsekwencji może pojawić się szansa na komercjalizację poprzez zbudowanie portfolio partnerów biznesowych w ramach działań sponsoringowych.

6.2 Przykłady komercjalizacji oferty sportowej

Jak efektywnie zarządzać gminnymi obiektami sportowymi, główne założenia:

Aby czerpać korzyści finansowe z inwestycji sportowych, infrastruktura nie powinna istnieć samodzielnie i nie powinna być rozgrupowana. Taki układ nie sprzyja budowaniu strategii dla całości obiektów. Większość obiektów sportowych funkcjonujących indywidualnie przynosi spore koszty i nie generuje wystarczających zysków do utrzymania tych obiektów. W efekcie prowadzi to do poszukiwania form systematycznej dotacji.

Czynniki niesprzyjające:

1. Niewielka gęstość zaludnienia może prowadzić do obniżonego zainteresowania ofertą sportową, a to bezpośrednio wpłynie na obniżone wpływy do budżetu z takiej inwestycji.
2. Zbyt mała siła zakupowa mieszkańców oraz niska świadomość społeczna w kontekście zdrowia i uprawiania sportu. W tym przypadku dochodzi do niedopasowania cenowego oferty sportowej dla mieszkańców w danym obszarze mieszkaniowym. (np.: KRYTY STOK NARCIARSKI / 65 Euro za 2h jazdy na nartach pod Lublinem). Każdy z takich projektów wymaga badań marketingowych badających zainteresowanie i trendy oraz siłę zakupową konkretnych produktów.
3. Czas dojazdu. Jeśli stawiamy na lokalnego mieszkańca to maksymalny CZAS DOJAZDU nie powinien przekroczyć 30 min. To jest obszar w ramach zainteresowań klientów. Oczywiście klienci z poza obszaru czasowego 30 minut również dojadą ale będzie ich relatywnie mniej. Chyba, że oprzemy strategię sprzedażową naszej oferty sportowej na turystach przyjezdnych, którzy muszą mieć ofertę noclegową.

Rysunek 1. Przykładowe funkcjonalności kompleksu sportowego

Źródło: opracowanie własne

Czynniki konieczne do implementowania środowiska wspomagającego rozwój oferty sportowej i jednocześnie wzmacniającego finansową stabilność obiektów to:

1. Czynniki jedności finansowej

Wszystkie obiekty sportowe, które wchodzi w skład np. Gminy powinny być zarządzane pod jednym portfelem finansowym. Najcenniejsze elementy układu finansowego nie powinny być wynajęte firmom lub osobom zewnętrznym. Przykładowo obiekt basenowy, w którym prosperuje bar generuje dużo większe zyski niż, te które są wynikiem przychodu z wynajmu powierzchni. Portfelem finansowym może zarządzać powołana gminna spółka. Ważne jest aby jeden organizm agregował wszystkie finanse spływały do jednego właściciela. Jest to o tyle istotne, iż w przypadku dynamicznej sytuacji ma większe pole działania i rozwoju.

2. Czynniki Funkcjonalności

Pewne obiekty sportowe nie będą przynosiły albo nawet nie powinny przynosić dochodów. Takie obiekty powinny być jednocześnie magnesem do przyciągnięcia klientów. Istotnym czynnikiem jest przygotowanie obiektu, który będzie miał stałą ofertę sportową oraz ofertę, która będzie się systematycznie zmieniała i aktywnie angażowała mieszkańców, turystów do przyjazdu i skorzystania z oferty sportowej. Przykładowo w obiekcie zamkniętym np. hali

sportowej z widownią można uprawiać ponad 100 dyscyplin sportowych. To daje ogromny potencjał do wypełnienia praktycznie całego kalendarza dyspozycyjności obiektu.

3. Model biznesowy dla obiektu sportowego

Obiekt sportowy powinien charakteryzować się różnorodnymi cechami i funkcjonalnościami. Warto przeanalizować funkcjonalność obiektu pod kątem częściowego utrzymania na początku okresu jego udostępnienia, a w późniejszym czasie doprowadzić do samodzielności finansowej.

4. Marketing i promocja sportu

Aby prowadzić skuteczną promocję konieczny jest zespół ludzi, którzy będą potrafili dotrzeć do potencjalnych klientów.

Przykład nr 1. Aquapark Wrocław

Problemy parków wodnych:

- bardzo wysokie koszty utrzymania wynikające z podgrzewania wody, oświetlenia a także kwestii związanych z utrzymaniem części „mokre”,
- za mało dodatkowej infrastruktury wspomagającej utrzymanie obiektu takiej jak bar, część restauracyjna, sklep ze sprzętem sportowym lub ewentualnie maszyny vendingowe oferujące czepek, stroje kąpielowe jednorazowe, klapki.

Pierwszą wadą przy projektowaniu tego typu obiektów jest brak basenu rekreacyjnego, w którym znajdują się różne rodzaje masażerów lub jacuzzi. Zgodnie z przepisami na teren basenu właściwego wchodzi około cztery osoby na tor. Znacząco ogranicza to zdolność do generowania zysków z obiektu, zakładając nawet wysoki poziom obłożenia w ciągu doby. Kwota przychodu nie zabezpieczy wszystkich kosztów. W kontekście projektowania ważna jest też możliwość odpowiedniego rozmieszczenia poszczególnych części obiektu w taki sposób, aby część restauracyjna, barowa była w centrum obiektu. Umożliwi to obserwację treningów. W sytuacji kiedy obiekt już istnieje niewielki wpływ na jego układ. Ewentualnie możliwe jest zaplanowania dodatkowych obiektów w pobliżu.

Basen wyposażony w profesjonalnie przygotowany bar jest w stanie pokryć ponad połowę wydatków związanych z utrzymaniem basenu. Możliwe jest uzyskanie jeszcze większych przychodów w sytuacji gdy basen dysponuje dodatkową infrastrukturą taką jak, siłownia, fitness, sauna, sklep z akcesoriami sportowymi.

Przykładem takich rozwiązań jest Aquapark Wrocław. Początkowo miejską spółkę bardzo mocno obciążył kredyt zaciągnięty pod budowę obiektu, generujący na początku działalności, aż 16 mln zł straty. Pierwsze zyski na poziomie kilkuset tysięcy pojawiły się dopiero w 2012 roku, 4 lata po otwarciu. W 2013 roku Aquapark Wrocław zarobił 1,5 mln zł, w 2014 ponad 5 mln zł, w 2016 i 2017 już po ponad 8 mln zł. Jak wynika z KRS, zostało jeszcze do spłacenia 45 mln zł, ale obsługa tego zadłużenia jest pod kontrolą.

Tabela 14. Przychody ze sprzedaży usług i towarów za rok 2020 i 2021 Aquapark Wrocław

Przychody netto ze sprzedaży usług/towarów	Sprzedaż ogółem 2020 (COVID)		Sprzedaż ogółem 2021	
	usługi	towary	usługi	towary
1. Sprzedaż basen rekreacyjny	11 659 100,41	288,77	10 808 145,29	1 123,44
2. Sprzedaż basen sportowy	1 057 484,92	0,00	649 452,98	0,00
3. Sprzedaż sauny i wellness	3 974 042,41	13 839,46	6 956 458,57	19 373,27
4. Wynajem powierzchni	315 409,04	0,00	663 454,07	0,00
5. Pozostała sprzedaż	2 761 042,22	0,00	4 045 652,75	20 000,00
6. Usługi gastronomiczne	2 788 892,16	517 911,37	4 666 035,49	872 718,85
7. Sprzedaż fitness	2 053 526,17	1 291,58	4 824 717,90	21 012,49
OGÓŁEM	24 609 497,33	533 331,18	32 613 917,05	934 228,05

Źródło: Aquapark Wrocław

Przykład nr 2. Obiekt OSiR

Elementy infrastruktury sportowej zarządzane przez gminny OSiR, sąsiadujące ze sobą:

- Boisko sportowe typu Orlik oświetlone – 2 sztuki
- Hala sportowa z widownią na 1000 osób – 1 szt.
- Miejsce do Postoju dla CAMPERÓW 12 stanowisk.
- Możliwość uruchomienia baru
- Parking dla samochodów osobowych i autobusów.

Obiekty zarządzane przez OSiR to najczęściej spotykany układ w Polsce. Takie układy ze względu na brak pomysłu zagospodarowania odpowiednimi wydarzeniami nie są często w stanie w pełni zarabiać na swoje utrzymanie. OSiR część swoich usług może udostępniać w cenach symbolicznych lub całkowicie bezpłatnie, jednak docelowo powinny się tam znaleźć inne funkcjonalności, które generować będą wpływy do budżetu.

Istotny czynnik dla rozwiązań opartych na OSiR, który determinuje ich możliwości działania to decyzje formalno-prawne. Przykładem może być bar z hod-dogami i napojami, otwierany na każdą okazję meczów ligowych. Dysponując takim zapleczem głównym zadaniem będzie przyciąganie ludzi na wydarzenia organizowane i zaplanowane w kalendarzu, np.

- Mecze lokalnego klubu piłkarskiego,
- Wydarzenia okolicznościowe, OUT DOOROWE (na dworze), np. dożynki, dzień dziecka, międzyszkolne zawody sportowe,

- Aktywizacja klubów sportowych w organizację różnorodnych zawodów dla dzieci i młodzieży,
- Wydarzenia okolicznościowe IN DOOROWE (na hali sportowej), np. kluby sportów walki (karate, tekwando, itp.), kluby taneczne, liga piłki halowej dla firm i drużyn zorganizowanych.

Wydarzenia powinny być ułożone w harmonogram, który musi korespondować z pracą baru, w taki sposób aby w pełni dopasowywać ofertę cenową i kulinarną do odpowiedniej ilości gości czy też do ich wieku. Kluczem są dania gotowe lub szybkie w wydawaniu, np.: napoje, kukurydza, popcorn, hod-dog.

7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Hajnówki pod kątem rozwoju sportu

Do uzupełnienia

8. Wdrażanie założeń polityki rozwoju sportu w Hajnówce

Przyjęcie Polityki rozwoju sportu w Hajnówce na lata 2022-2030 z jednej strony zamyka proces jego opracowywania, z drugiej zaś – rozpoczyna proces jej wdrażania. Skuteczność wdrażania zapisów uzależniony będzie od podejmowanych działań implementacyjnych, od trzymania się procedur usprawniających jej realizację oraz od organizacji prac nad Polityką, czyli podziału obszarów odpowiedzialności za jego realizację pomiędzy struktury organizacyjne Miasta.

Za proces wdrażania odpowiedzialność ponosić będzie Miasto Hajnówka. Bezpośredni nadzór nad realizacją Polityki pełnić będzie:

- Burmistrz Miasta.

Rolę koordynującą pełnić będzie komórka organizacyjna UM właściwa ds. sportu/ MOSiR, którą wspierać będzie merytoryczny zespół doradczy.

Komórka organizacyjna UM właściwa ds. sportu odpowiedzialna będzie za:

- Prowadzenie bieżącego monitoringu i ewaluacji sfer funkcjonowania sportu i rekreacji, w tym zasobów i planów rozwoju klubów sportowych, trendów, potrzeb oraz oceny poziomu płockiego sportu.
- Organizację systemu współpracy w sferze sportu i rekreacji, w szczególności w zakresie współpracy szkół z klubami oraz klubów pomiędzy sobą.
- Przedkładanie informacji nt. stanu wdrażania polityki rozwoju sportu osobom zarządzającym miastem oraz radnym.
- Prowadzenie badań i opracowywanie oraz publikowanie raportów nt. stanu sportu w Hajnówce.

Dla powodzenia procesu wdrażania Polityki należy przyjąć **tzw. zasadę partnerstwa**, czyli współpracę poszczególnych aktorów rozwoju (instytucji samorządowych, organizacji społecznych, przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców) oraz zasadę partycypacji społecznej, czyli prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami na terenie gminy.

Współpraca podmiotów powinna dotyczyć w szczególności zbudowania modelu partycypacji społecznej i współzarządzania realizacją Polityki, który uwzględniałby następujące elementy:

- prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi interesariuszami w zakresie przedsięwzięć i projektów pozwalających osiągnięcie założeń Polityki,
- budowę trwałej sieci partnerstwa na rzecz rozwoju sportu, a tym samym zapewnienia kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów,
- kojarzenie partnerów do realizacji wspólnych przedsięwzięć oraz projektów, poprzez tworzenie płaszczyzny i podstaw wymiany pomysłów,
- prowadzenie badań i analiz w zakresie zmian aktywności fizycznej oraz promocji poprzez sport, które będą rezultatem realizowanych działań i projektów,

- współdziałanie w zakresie doboru rozwiązań zapobiegających sytuacjom kryzysowym w sferze sportu,
- kreowanie warunków sprzyjających wdrażaniu założeń Polityki,
- aktywny udział w procesie wdrażania założeń Polityki.

Prace nad wdrożeniem założeń Polityki powinny rozpocząć się po jej przyjęciu. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie wymagać będzie działań koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

Skuteczność realizacji jego celów zapewnić będzie sprawny system oceny postępów wdrożeniowych, obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Należy przyjąć, że głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji Polityki powinny być cele.

Oprócz monitoringu do istnych zadań związanych z zarządzaniem realizacją Polityki należeć będzie ewaluacja.

Ewaluacja Polityki będzie opierać się na dwóch rodzajach ocen:

- ocena w trakcie realizacji działań (on-going) – odpowiada na pytanie: Czy przyjęte cele i podjęte w ich następstwie działania zmierzają we właściwym kierunku?
- ocena po realizacji działań (ex post) – ocena długoterminowego wpływu Polityki odpowiada na pytanie: Czy efekty wynikłe z zastosowania założeń Polityki są trwałe?

W wyniku prowadzonych działań ewaluacyjnych może okazać się, że założenia Polityki wymagają aktualizacji. Aktualizacja obowiązującego dokumentu powinna zostać przeprowadzona w przypadku zasadniczej zmiany uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, wpływających na rozwój gminy. **Sugeruje się, aby ocena zasadności przeprowadzenia aktualizacji przeprowadzana była minimum co 3 lata.**

System monitoringu opiera się na następujących danych:

- **Wskaźniki produktu** – odnoszące się do celów operacyjnych. Jest to swoista lista sprawdzająca, odnosząca się do działań, projektów, inwestycji, przedsięwzięć, które podejmowane będą przez lub z inicjatywy Miasta Hajnówki. Lista wskaźników produktu umożliwi faktyczne śledzenie postępów realizacji Programu. Punktem wyjścia będą dane dla 2023 roku. Kluczowe dla pomiaru w oparciu o wskaźniki produktu będzie zorganizowanie systemu pozyskiwania danych pochodzących z rozproszonego systemu. Jednocześnie przy doborze wskaźników kierowano się zasadą możliwości pozyskania danych przez zasoby Urzędu Miasta. Większość wskaźników to faktycznie dane i informacje nt. realizowanych inwestycji i projektów przez Miasto Hajnówka. Dane

pochodzić będą z różnych wydziałów i instytucji, dlatego ważne jest zbudowanie wewnętrznego systemu komunikacji.

- **Wskaźniki rezultatu** – odnoszące się do wyzwań rozwojowych i oceniające oczekiwane efekty realizacji Programu, analizowane na etapie oceny śródkresowej, tj. po 2026 roku oraz na etapie oceny końcowej, tj. po 2030 roku.

WSKAŹNIKI PRODUKTU

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania danych	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany rezultat w 2030 roku
Cel operacyjny 1. Rozwój infrastruktury zapewniającej możliwość uprawiania sportu w Hajnówce				
Liczba zmodernizowanych, utworzonych obiektów sportowych	Szt.	UM	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba obiektów sportowych, których budowę dofinansowało MSiT	Szt.	UM	raz/ 1 rok	Wzrost
Długość utworzonych/zmodernizowanych tras rowerowych	Km	UM	raz/ 1 rok	Wzrost
Priorytet 2. Rozwój partnerstwa w upowszechnianiu sportu i aktywności fizycznej				
Liczba dofinansowanych przez Miasto imprez sportowych	Szt.	UM	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba osób z Hajnówki uczestniczących we współzawodnictwie sportowym szkół	Osoba	UM	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba wspartych kadr trenerskich w formie stażów, szkoleń	Osoba	UM	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba umów zawartych na realizację zadań publicznych z zakresu kultury fizycznej	Szt.	UM	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba osób korzystających z obiektów MOSiR	Osoba	MOSiR	raz/ 1 rok	Wzrost
Cel operacyjny 2.1. Rozwój marki sportowej Hajnówki				
Stypendia dla sportowców przyznane przez Hajnówkę	Szt.	UM	raz/ 1 rok	Wzrost

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania danych	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany rezultat w 2030 roku
Nagrody dla sportowców przyznane przez Hajnówkę	Szt.	UM	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba imprez sportowych o zasięgu minimum regionalnym organizowanych w Hajnówce	Szt.	UM	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba uczestników imprez sportowych o zasięgu minimum regionalnym organizowanych w Hajnówce	Osoba	UM	raz/ 1 rok	Wzrost
Cel operacyjny 2.2. Rozwój systemu zarządzania sportem w Hajnówce				
Liczba członków zespołu doradczego ds. sportu	Osoba	UM	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba rekomendacji zgłoszonych przez zespół doradczy ds. sportu	Szt.	UM	raz/ 1 rok	Wzrost

Źródło: opracowanie własne

WSKAŹNIKI REZULTATU

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania danych	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany rezultat w 2030 roku
Liczba osób biorąca udział w wydarzeniach sportowych organizowanych lub wspartych przez Hajnówkę	Osoba	UM	raz/ 1 rok	Wzrost
Stypendia dla sportowców z Hajnówki przyznane na szczeblu regionalnym i krajowym	Szt.	UM	raz/ 1 rok	Wzrost
Liczba punktów oraz pozycja Hajnówki w Rankingu Systemu Sportu Młodzieżowego	Pkt	https://ssm.insp.waw.pl	1 raz/rok	Wzrost
Liczba punktujących klubów z Hajnówki w	Pkt	https://ssm.insp.waw.pl	1 raz/rok	Wzrost

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania danych	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany rezultat w 2030 roku
Rankingu Systemu Sportu Młodzieżowego				
Liczba członków klubów sportowych	Osoba	GUS	1 raz/2 lata	Wzrost
Liczba trenerów sportowych, instruktorów sportowych, innych osób prowadzących zajęcia sportowe	Osoba	GUS	1 raz/2 lata	Wzrost
Liczba ćwiczących w klubach sportowych ogółem	Osoba	GUS	1 raz/2 lata	Wzrost
Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych osób do 18 roku życia	Osoba	GUS	1 raz/2 lata	Wzrost
Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych powyżej 18 roku życia	Osoba	GUS	1 raz/2 lata	Wzrost

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15. System zarządzania polityką rozwoju sportu w odniesieniu do priorytetów i kierunków działań

Priorytety i kierunki działań	Komórka ds. sportu UM	Komórka ds. edukacji UM	Komórka ds. promocji UM	Komórka ds. inwestycji UM	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	Kluby sportowe	Szkoły	Ciało doradcze
Priorytet 1. Infrastruktura zapewniająca możliwość uprawiania sportu w Hajnówce								
<ul style="list-style-type: none"> Modernizacja i rozbudowa przyszkolnej oraz infrastruktury sportowej. 								
<ul style="list-style-type: none"> Rozwój i modernizacja infrastruktury na potrzeby lekkiej atletyki, w szczególności dyscyplin biegowych, triathlonu. 								
<ul style="list-style-type: none"> Rozwój przestrzeni i miejsc oraz infrastruktury dedykowanej dla sportu na terenie Hajnówki – w kontekście uzupełniania i powiązania istniejącej infrastruktury, np. ścieżek biegowych, miejsc do ćwiczeń/ rozgrzewki. 								
<ul style="list-style-type: none"> Tworzenie spójnej sieci tras rowerowych, biegowych, pieszych, nordic walking, mając na uwadze łączność przestrzeni miasta Hajnówka oraz terenami Puszczy Białowieskiej. 								
Priorytet 2. Partnerstwo w upowszechnianiu sportu i aktywności fizycznej								
<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie kompetencji i wiedzy kadr wychowania fizycznego, m. In. w zakresie wszechstronnego rozwoju sprawności fizycznej, zwiększania atrakcyjności wychowania fizycznego. 								
<ul style="list-style-type: none"> Organizacja współpracy szkół oraz klubów sportowych, ukierunkowana na wdrożenie programów szkolenia sportowego, np. związanego z lekką atletyką. 								
<ul style="list-style-type: none"> Organizacja współzawodnictwa sportowego szkół poprzez SKS lub UKS – ukierunkowana na powszechność. 								
<ul style="list-style-type: none"> Upowszechnienie uczestnictwa w zajęciach wychowania fizycznego. 								
<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie działalności stowarzyszeń kultury fizycznej zajmujących się rekreacją i sportem masowym, a także osób niepełnosprawnych – zarówno dla młodzieży szkolnej, jak i osób starszych i niepełnosprawnych – do popularyzacji roli sportu dla osób starszych i niepełnosprawnych. 								
<ul style="list-style-type: none"> Wsparcie klubów sportowych w tworzeniu i wdrażaniu planów rozwoju. 								
<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie bieżącego monitoringu działalności klubów sportowych. 								
<ul style="list-style-type: none"> Organizacja współpracy klubów sportowych ze szkołami oraz pomiędzy sobą w zakresie naboru i selekcji do szkolenia specjalistycznego (np. w formie umów patronackich). 								

Priorytety i kierunki działań	Komórka ds. sportu UM	Komórka ds. edukacji UM	Komórka ds. promocji UM	Komórka ds. inwestycji UM	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	Kluby sportowe	Szkoły	Ciało doradcze
<ul style="list-style-type: none"> Wsparcie klubów sportowych w zakresie działalności statutowej, np. poprzez wsparcie kosztów zatrudnienia kadr trenerskich. 								
Priorytet 3. Wypromowana marka sportowa Hajnówki								
<ul style="list-style-type: none"> Ustalenie zasad współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi odpowiedzialnymi za sport i klubami oraz jednostkami odpowiedzialnymi za promocję marki Hajnówki, w tym dążenie do kreowanie spójnego obrazu marki Hajnówki. 								
<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie i utrzymanie kalendarza imprez wiodących dla promocji miasta przez sport, ukierunkowanego na wspieranie powszechności sportu w mieście oraz promocję marki. 								
<ul style="list-style-type: none"> Intensyfikacja działań promujących wydarzenia sportowe, w tym również rywalizacji dzieci i młodzieży – jako narzędzi komunikacji społecznej, związanych z promocją aktywności, zdrowego stylu życia – jak też sukcesów sportowców z Hajnówki. 								
<ul style="list-style-type: none"> Rozszerzenie programów upowszechniających kulturę fizyczną w mieście. 								
<ul style="list-style-type: none"> Promocja miasta jako miejsca umożliwiającego uprawianie lekkiej atletyki jak też aktywny wypoczynek na łonie natury. 								
<ul style="list-style-type: none"> Wdrożenie systemu stypendialnego dla perspektywicznych i osiągających wysoki poziom sportowy zawodników. 								
Priorytet 4. Rozwinięty system zarządzania sportem w Hajnówce								
<ul style="list-style-type: none"> Nadanie roli koordynującej z zakresu rozwoju kultury fizycznej dla Ośrodka Sportu i Rekreacji w Hajnówce, który wspierać będzie merytoryczny zespół doradczy (m. in. przedstawiciele klubów sportowych, nauczyciele wychowania fizycznego). 								
<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie bieżącego monitoringu i ewaluacji sfer funkcjonowania sportu i rekreacji, w tym zasobów i planów rozwoju klubów sportowych, trendów, potrzeb oraz oceny poziomu sportu. 								
<ul style="list-style-type: none"> Prezentowanie informacji nt. stanu wdrażania polityki rozwoju sportu osobom zarządzającym miastem oraz radnym i mieszkańcom 								

Źródło: opracowanie własne

9. Finansowanie

Do uzupełnienia:

Zasoby finansowe niezbędne do realizowania różnych scenariuszy rozwoju sportu, ze szczególnym uwzględnieniem priorytetów, na które środki i zasoby muszą być alokowane;

Indykatywne źródła finansowania celów i priorytetów Programu oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na wszelkie działania w ramach jego realizacji.

10. Założenia dostępności przy wdrażaniu Polityki rozwoju sportu w Hajnówce na lata 2022-2030

Dostęp do infrastruktury

Dostęp do infrastruktury sportu osób z niepełnosprawnościami jest zagadnieniem wielowymiarowym. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na to, że rozwój i dostosowanie infrastruktury, jest kluczowe dla możliwości rozwoju sportu osób z niepełnosprawnościami. Jest to jednocześnie przedsięwzięcie kosztowne i rozłożone w czasie.

Lokalna analiza lub audyt powinien dać odpowiedź, dla jakich sportowców, a nade wszystko z jaką niepełnosprawnością, będzie dany obiekt udostępniony. Analiza powinna być opracowana przy wsparciu środowisk i ekspertów zajmujących się tematyką sportu osób z niepełnosprawnościami. Należy założyć, iż nawet niewielkie modernizacje mogą zmienić dostępność wybranego obiektu dla grupy zawodników. Analiza powinna obejmować także określenie potrzeb i możliwości.

Powszechność sportu

Powszechność rozwiązań na rzecz rozwoju sportu osób z niepełnosprawnościami oznacza konieczność wdrażania rozwiązań opartych o zasady lokalności i oddolności. Głównym aktorem przemian w zakresie rozwoju i powszechności sportu będą instytucje samorządu lokalnego zarządzające infrastrukturą sportową oraz lokalne organizacje pozarządowymi i kluby sportowe. Dostępność infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na potrzeby uprawiania sportu niezawodowego osób z niepełnosprawnościami powinna być zapewniona bezpośrednio na terenie Hajnówki. Ważnymi aktorami w zakresie dążenia do powszechności sportu dla osób z niepełnosprawnościami mogą być Ministerstwo Sportu i Turystyki, Ministerstwo Edukacji i Nauki, Polski Komitet Paraolimpijski, polskie związki sportowe, kluby sportowe oraz stowarzyszenia kultury fizycznej.

Zakłada się, że budowanie powszechności sportu i wyrabianie nawyku uprawiania sportu osób z niepełnosprawnościami zaczynać będzie się już od najmłodszych lat. Ważne jest aby poszczególne rozwiązania planistyczne, realizowane lokalnie, np. place zabaw, sale gimnastyczne, boiska szkolne, siłownie, budowane na wolnym powietrzu, baseny, kluby i hale sportowe, były tak projektowane, aby były również dostosowywane do różnego typu niepełnosprawności.

System wsparcia rozwoju sportu profesjonalnego osób z niepełnosprawnościami

W Polsce brakuje spójnego i kompleksowego systemu wsparcia medycznego osób z niepełnosprawnościami, które uprawiają sport – a wdrażanego lokalnie. Takie podejście wskazuje na konieczność wdrażania rozwiązań, które będą opierać się na zasobach lokalnych, np. lekarzach rozumiejących problematykę aktywności i sportu osób z niepełnosprawnościami.

Należy brać pod uwagę, że wśród osób z niepełnosprawnościami, oprócz wiodącej niepełnosprawności, bardzo często występuje szereg innych sprzężeń, np. przewlekłych chorób. Mogą być one dużym ograniczeniem, nawet w rekreacyjnym uprawianiu sportu. Kluczowa jest zatem fachowa wiedza i doradztwo w tym zakresie. Należy dążyć do wsparcia sportowców w zakresie medycy sportowej, ale także wzmacniać dostępność do lekarzy pierwszego kontaktu otwartych na sportowców z niepełnosprawnościami.

Promocja sportu

Promocja sportu osób z niepełnosprawnościami ukierunkowana powinna być na rozwój powszechności, czyli uwzględniać budowanie świadomości znaczenia sportu osób z niepełnosprawnościami w społeczeństwie. Realizowana powinna być zarówno za pośrednictwem funkcjonującego systemu edukacji, jak też za pomocą kampanii informacyjnych, z udziałem mediów.

Prowadzone działania promocyjne powinny być oparte o prosty język i przejrzyste komunikaty kierowane zarówno do mieszkańców – osób pełnosprawnych i osób z niepełnosprawnościami. Kluczowym powinien stać się przekaz, że dostępność do sportu rekreacyjnego i zawodowego oraz infrastruktury sportowej jest jednym z podstawowych praw osób z niepełnosprawnościami i nie powinien być traktowany jako coś wyjątkowego.

Działania promocyjne powinny być także skierowane do samych osób z niepełnosprawnościami, ich rodzin i przyjaciół. Należy promować ideę sportu osób z niepełnosprawnościami pokazując, iż jest to doskonały sposób na wyjście z izolacji, zwiększenie kontaktów społecznych, rehabilitację. Warto podkreślać korzyści aktywności fizycznej, w tym odnoszące się do zmian w innych dziedzinach życia, np. poprzez podjęcie pracy.

10. Spis map, rysunków, tabel, wykresów

RYSUNEK 1. PRZYKŁADOWE FUNKCJONALNOŚCI KOMPLEKSU SPORTOWEGO	74
TABELA 1. ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „JAKĄ AKTYWNOŚĆ SPORTOWĄ, DYSCYPLINĘ PAN(I) UPRAWIA?”	9
TABELA 2. ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „JAKĄ AKTYWNOŚĆ SPORTOWĄ, DYSCYPLINĘ PAN(I) UPRAWIA?” – W PODZIALE NA WIEK	10
TABELA 3. WYDARZENIA SPORTOWE	19
TABELA 4. KLUBY SPORTOWE ŁĄCZNIE Z KLUBAMI WYZNANIOWYMI I UKS.....	22
TABELA 5. STOWARZYSZENIA SPORTOWE Z HAJNÓWKI.....	23
TABELA 6. KLUBY SPORTOWE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE HAJNÓWKI, NAJWAŻNIEJSZE MOMENTY W HISTORII I CELE DO OSIĄGNIĘCIA.....	26
TABELA 7. OCENA OSTATNICH 5 LAT DZIAŁALNOŚCI KLUBU	28
TABELA 8. ODSETEK MIESZKAŃCÓW HAJNÓWKI, KTÓRZY W CIĄGU OSTATNIEGO ROKU UCZESTNICZYLI W JAKIMŚ WYDARZENIU SPORTOWYM JAKO KIBICE	36
TABELA 9. WYDARZENIA SPORTOWE, W KTÓRYCH HAJNOWIANIE UCZESTNICZYLI JAKO KIBICE (W CIĄGU OSTATNIEGO ROKU)	37
TABELA 10. NAZWY I LICZBA UCZNIÓW HAJNOWSKICH SZKÓŁ PUBLICZNYCH, KTÓRE WZIĘŁY UDZIAŁ W ANKIECIE.....	46
TABELA 11. WYDATKI BUDŻETU GMINY MIEJSKIEJ HAJNÓWKA W DZIALE 926 - KULTURA FIZYCZNA W LATACH 2011-2021.....	50
TABELA 12. DOTACJE CELOWE Z BUDŻETU MIASTA HAJNÓWKA NA ROZWÓJ SPORTU W 2021 ROKU.....	53
TABELA 13. HARMONOGRAM OTWARTYCH KONKURSÓW OFERT NA REALIZACJĘ ZADAŃ PUBLICZNYCH NALEŻĄCYCH DO GMINY MIEJSKIEJ HAJNÓWKA W 2023 ROKU.....	55
TABELA 14. PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY USŁUG I TOWARÓW ZA ROK 2020 I 2021 AQUAPARK WROCŁAW.....	76
TABELA 15. SYSTEM ZARZĄDZANIA POLITYKĄ ROZWOJU SPORTU W ODNIESIENIU DO PRIORYTETÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ	84
WYKRES 1. ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „W JAKIM STOPNIU JEST PAN(I) AKTYWNY/AKTYWNA FIZYCZNIE (UPRAWIA SPORT, ĆWICZENIA, ITP.)?”	7
WYKRES 2. ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „W JAKIM STOPNIU JEST PAN(I) AKTYWNY/AKTYWNA FIZYCZNIE (UPRAWIA SPORT, ĆWICZENIA, ITP.)?” – W PODZIALE NA PŁEĆ.....	8
WYKRES 3. ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „W JAKIM STOPNIU JEST PAN(I) AKTYWNY/AKTYWNA FIZYCZNIE (UPRAWIA SPORT, ĆWICZENIA, ITP.)?” – W PODZIALE NA GRUPY WIEKOWE.....	8
WYKRES 4. ŚREDNIE OCEN DOSTĘPNOŚCI I STANU INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ NA TERENIE HAJNÓWKI.....	16
WYKRES 5 OCENA DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ NA TERENIE HAJNÓWKI	17
WYKRES 6. LICZBA OSÓB ĆWICZĄCYCH I WIELKOŚĆ KADRY TRENEKSKIEJ W HAJNOWSKICH KLUBACH SPORTOWYCH, LATA 2018-2022 .	25
WYKRES 7. DYNAMIKA LICZBY OSÓB ĆWICZĄCYCH W POSZCZEGÓLNYCH HAJNOWSKICH KLUBACH SPORTOWYCH, LATA 2018-2022....	25
WYKRES 8. IMPREZY/WYDARZENIA SPORTOWE ODBYWAJĄCE SIĘ NA TERENIE HAJNÓWKI, O KTÓRYCH SŁYSZELI MIESZKAŃCY.....	38
WYKRES 9. ODSETEK HAJNOWIAN ZAINTERESOWANYCH WZIĘCIEM UDZIAŁU JAKO KIBIC W WYDARZENIU SPORTOWYM NA TERENIE MIASTA – W PODZIALE NA PŁEĆ I WIEK	39
WYKRES 10. WYDARZENIA SPORTOWE, W KTÓRYCH HAJNOWIANIE CHCIELIBY UCZESTNICZYLI JAKO KIBICE	39
WYKRES 11. ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „CZY HAJNÓWKA JEST KOJARZONA PRZEZ MIESZKAŃCÓW INNYCH MIAST POLSKI Z JAKIMIS WYDARZENIAMIS SPORTOWYMI, OSOBAMI ZWIĄZANYSI ZE SPORTEM?”	41
WYKRES 12. WYDARZENIA SPORTOWE I OSOBY ZWIĄZANE ZE SPORTEM, Z KTÓRYMI KOJARZONA JEST HAJNÓWKA	41

WYKRES 13. ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „(...) CO POWINNO ZOSTAĆ PODDANE MODERNIZACJI, ROZBUDOWANE W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI?”	42
WYKRES 14. WYKORZYSTANIE SZKOLNEJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ PO GODZINACH LEKCYJNYCH (W GODZ. OD 16:00 DO 22:00 ORAZ W SOBOTY I NIEDZIELE)	47
WYKRES 15. WYDATKI OGÓŁEM GMINY MIEJSKIEJ HAJNÓWKA W DZIALE 926 - KULTURA FIZYCZNA W LATACH 2011-2021	51
WYKRES 16. WYDATKI BIEŻĄCE OGÓŁEM GMINY MIEJSKIEJ HAJNÓWKA W DZIALE 926 - KULTURA FIZYCZNA W LATACH 2011-2021	51
WYKRES 17. WYDATKI BIEŻĄCE JEDNOSTEK BUDŻETOWYCH GMINY MIEJSKIEJ HAJNÓWKA W DZIALE 926 - KULTURA FIZYCZNA W LATACH 2011-2021	52
WYKRES 18. WYDATKI NA DOTACJE GMINY MIEJSKIEJ HAJNÓWKA W DZIALE 926 - KULTURA FIZYCZNA W LATACH 2011-2021	52
WYKRES 19. WYDATKI MAJĄTKOWE OGÓŁEM GMINY MIEJSKIEJ HAJNÓWKA W DZIALE 926 - KULTURA FIZYCZNA W LATACH 2011-2021	53